

- Yeni -

30 Günlük Vaaz

Ramazan-ı Şerif

2022

1.Cilt

İrtibat: erbayyeniceri@gmail.com

Ramazana-1 Şerifin
ilk 10 günü için 10
Mevzuda 16 Adet
Vaaz.

2022 RAMAZAN-I ŞERİF SOHBET MEVZULARI

S.NO	SOHBET MEVZUSU
1	RAMAZANI ŞERİF VE FAZİLETİ-1
2	RAMAZANI ŞERİF VE FAZİLETİ-2
3	ORUCUN FAZİLETİ VE FIKHİ HÜKÜMLERİ
4	KUR'ÂN-I KERİM OKUMANIN FAZİLETİ-1
5	KUR'ÂN-I KERİM OKUMANIN FAZİLETİ-2
6	TERAVİH NAMAZI VE CEMAATLE NAMAZ KILMANIN FAZİLETİ
7	NAMAZDA TÂ'DİLİ ERKAN VE HUŞU
8	NAFİLE İBADETLERİN EHEMMİYETİ
9	MALAYANİDEN İCTİNAP VE VAKTİN KIYMETİ
10	SÜNNET-İ SENİYYEYE TEBEİYYET

Vaaaz Mevzuu:

RAMAZAN-I ŐERIF GELİYOR

Acil lazım olan zamanlar için Kùçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com
25.03.2022

VAAZ: Ramazan-ı Şerif Geliyor

Günlerdir ‘Allahım Receb-i Şerif ve Şaban-ı şerifi bize mübarek kıl ve bizi Ramazan-ı şerife bizi ulaştır. Demek ki dualarımız Kabul edildi. Ve bize de Ramazan-ı Şerif geldi.

Bir birini özleyen 2 dost gibi kavuşuyoruz.

İmam-ı Gazali hazretlerinin buyurduğu gibi **Kalp kabımız ters olmaması** gerekiyor. O zaman Ramazan-ı Şerifi Karşılalım.

*Onbir aylık yoldan geldin / Hoşgeldin Şehri Ramazan / Gönüllere bayram oldun / Merhaba Şehr-i Ramazan
Onbir aydır özleriz biz / Yollarını gözleriz biz / Sen olmazsan neyleriz biz / Merhaba şehri Ramazan
Onbir ayda bir gelirsin / Bizleri çok özletirsin / Özleyeni sen bilirsin / Merhaba şehri Ramazan
Sevmek için geldin bize / Nur oldun sen kalbimize / Bayram oldu hepimize / Merhaba şehri Ramazan*

Ramazanı Şerifte Af olunacağımıza ümit edelim.

عن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ شَهْرَ رَمَضَانَ فَقَضَّاهُ عَلَى الشُّهُورِ
وَقَالَ: مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ وُلِدَتْهُ أُمُّهُ

(Ramazan ayını Allahü teâlâdan inanarak ve bekleyerek (Ümit ederek) ihya eden kişi annesinden doğduğu günkü gibi günahlarından çıkar.)

Ramazan-ı Şerif Mesuliyetlidir

احضروا المنبر . فحضرتنا ، فلما ارتقى درجةً قال : آمين فلما ارتقى الدرجة الثانية قال : " آمين " . فلما ارتقى الدرجة الثالثة قال : " آمين " . فلما نزل قلنا : يا رسول الله ! لقد سمعنا منك اليوم شيئاً ما كنا نسمعه . قال : إنَّ جبريلَ عَرَضَ لي فقال : بعدَ من أدرك رمضانَ فلم يُغفرَ له . قلتُ : (آمين) ، فلما رقيتُ الثانيةَ قال : بعدَ من ذُكِرَتَ عنده فلم يُصلِّ عليك . فقلتُ : (آمين) ، فلما رقيتُ الثالثةَ قال : بعدَ من أدرك أبويه الكبرُ عنده أو أحدهما فلم يُدخلاه الجنةَ . قلتُ : (آمين)

الراوي : كعب بن عجرة | المحدث : الألباني | المصدر : صحيح الترغيب

الصفحة أو الرقم: 995 | خلاصة حكم المحدث : صحيح لغيره

التخريج : أخرجه البخاري في ((التاريخ الكبير)) (7/220)، والحاكم (7/256)، والبيهقي في ((شعب الإيمان)) (1572)

Ramazan-ı Şerif Öncesi Efendimizin Hutbesi

عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: حَظَبْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ
❖ أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ أَطْلَقَكُمْ شَهْرٌ عَظِيمٌ شَهْرٌ مُبَارَكٌ شَهْرٌ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ
❖ جَعَلَ اللَّهُ صِيَامَهُ فَرِيضَةً

❖ وَ قِيَامَ لَيْلِهِ تَطَوُّعًا

❖ مَنْ تَقَرَّبَ فِيهِ بِخِصَالَةٍ مِنَ الْخَيْرِ كَانَ كَمَنْ آدَى فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ

❖ وَ مَنْ آدَى فِيهِ فَرِيضَةً كَانَ كَمَنْ آدَى سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ

❖ وَ هُوَ شَهْرُ الصَّبْرِ وَ الصَّبْرُ ثَوَابُهُ الْجَنَّةُ

❖ وَ شَهْرُ الْمُوَاسَاةِ

❖ وَ شَهْرٌ يَزْدَادُ فِيهِ رِزْقُ الْمُؤْمِنِ

❖ مَنْ فَطَّرَ فِيهِ صَائِمًا كَانَ مَغْفِرَةً لِدُنُوبِهِ وَعِثْقًا رَقَبَتِهِ مِنَ النَّارِ وَ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ مِنْ عَيْرٍ أَنْ يَنْتَقِصَ مِنْ أَجْرِهِ شَيْءٌ

قَالُوا لَيْسَ كُلُّنَا نَحْدُ مَا يَفْطَرُ الصَّائِمَ فَقَالَ يُعْطَى اللَّهُ هَذَا الثَّوَابَ مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا عَلَى تَمْرَةٍ أَوْ شَرْبَةٍ مَاءٍ أَوْ مَذْقَةٍ لَبَنٍ

❖ وَ هُوَ شَهْرٌ أَوَّلُهُ رَحْمَةٌ وَ أَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ وَ آخِرُهُ عِثْقٌ مِنَ النَّارِ

❖ مَنْ خَفَّفَ عَنْ مَمْلُوكِهِ عَقْرَ اللَّهِ لَهُ وَ أَعْتَقَهُ مِنَ النَّارِ

❖ وَاسْتَكْتَرُوا فِيهِ مِنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ خَصَلْتَيْنِ تُرْضُونَ بِهِمَا رَبَّكُمْ وَ خَصَلْتَيْنِ لَا غِنَى بِكُمْ عَنْهُمَا فَأَمَّا الْخَصَلَتَانِ اللَّتَانِ تُرْضُونَ

بِهِمَا رَبَّكُمْ فَشَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ تَسْتَعْفُوفُهُ وَ أَمَّا اللَّتَانِ لَاغِنَى بِكُمْ عَنْهُمَا فَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَ تَعُوذُونَ بِهِ مِنَ

النَّارِ

❖ وَ مَنْ أَشْبَعَ فِيهِ صَائِمًا سَقَاهُ اللَّهُ مِنْ حَوْضِي شَرْبَةٍ لَا يَظْمَأُ حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ

Said İbni Müseyyib'in Selman-ı Farisi(r.a) dan naklen rivayet ettiği bir hadisi şerif, Ramazan ayında yapılacak hayırlı işleri şöyle açıklamaktadır: Rasülullah (s.a.v) Şaban ayının son gününde bir hitabede bulunarak şöyle buyurdu:

- ❖ "Ey insanlar" Büyük (ve) mübarek bir ay, sizi gölgelemiş bulunuyor. Öyle (feyizli) bir ay ki, içinde bin aydan hayırlı bir gece bulunmaktadır.
- ❖ Öyle bir ay ki, Allah, onun orucunu farz;
- ❖ Gecesinde teravih kılmayı nafil ibadet.
- ❖ Kim hayırdan bir haslet ile (rıza-i ilâhiye,) yaklaşacak olursa, diğer ayda bir farzı eda etmiş gibi olur.
- ❖ Kim o (ay) da bir farzı eda ederse, başka bir ayda yetmiş fariza eda etmiş gibi olur.
- ❖ O, ibadete; sabır (ve sebat gösterme; ayıdır. Sabrın sevabı ise Cennettir.
- ❖ O, ihsan (Teselli) ayıdır.
- ❖ O, öyle bir aydır ki, içinde müminin rızkı arttırılır.
- ❖ Kim o ayda bir oruçluya iftar ettirirse, günahları için mağfiret ve ateşten kurtulmasının vesilesi olur.O (ziyafeti verdiği; kişinin ecrinden hiçbir şey noksanlaşmaksızın sevabın bir misli de kendisine (verilmiş olur. ". Ashap:"Ey Allah'ın Rasülü! Hepimiz iftar (ziyafeti verecek) şeyi bulamıyoruz" dediler . Rasül-ü Ekrem:Allah, bu sevabı, bir tek hurma ile veya bir yudum su ile veya süt tattırmakla da bir oruçluya ihsan eder. Kim bir oruçluya su ikram ederse Allah, ona benim havzımdan su içirir de, Cennete girinceye kadar susamaz.
- ❖ Bu ayın evveli rahmet, ortası mağfiret, sonu ateş-i cehennemden kurtulma (imkanları içinde toplanmış bulunmaktadır.
- ❖ Kim bu ayda hizmetçisinden işi hafifletecek olursa, Allah da onu yargılar ve ateşten azad eder. O (ayda 4 hasleti çoğaltınız. İki haslet ile, Rabb 'inizi hoşnut edersiniz , diğer iki haslete gelince; ondan müstağni kalamazsınız. Rabb'imizi hoşnut edeceğiniz iki haslet: Allah 'tan başka hiçbir ilâhın bulunmadığına şahitlik etmenddir ve bir de ondan mağfiret dilemelidir. Sizin müstağni kalamayacağınız iki haslete gelince: Allah'tan Cennet istemeniz ve ateşten O 'na sığınmanızdır.

Mektubat-ı Rabbanide mezkur husus

1.cilt 45.Mektup

"وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ أَطْلَقَ كُلَّ أَسِيرٍ وَأَعْطَى كُلَّ سَائِلٍ" وَمَنْ وَفَّقَ لِلْخَيْرَاتِ وَالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ فِي هَذَا الشَّهْرِ كَانَ التَّوْفِيقُ رَفِيقَهُ فِي تَمَامِ هَذِهِ السَّنَةِ.

وَإِذَا مَرَّ هَذَا الشَّهْرُ عَلَى تَفْرِقَةٍ يَكُونُ فِي جَمِيعِ السَّنَةِ عَلَى تَفْرِقَةٍ.

فَيَنْبَغِي فِيهِ أَنْ يَجْتَهِدَ فِي تَحْصِيلِ الْجَمْعِيَّةِ مَهْمَا أَمَكَرَ مُعْتَمِدًا لِهَذَا الشَّهْرِ ؛

فَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى يُعْتَقُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ لَيْلَيْهَا أُلُوفًا مِمَّنِ اسْتَحَقَّ النَّارَ

وَتُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ فِي هَذَا الشَّهْرِ وَتُعْلَقُ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَتُسَلْسَلُ الشَّيَاطِينُ وَتُفْتَحُ أَبْوَابُ الرَّحْمَةِ.

وَتُعْجِلُ الْإِفْطَارَ وَتَأْخِرُ السُّحُورَ مِنَ السَّنَنِ.

وَالْإِفْطَارُ بِالثَّمْرِ سُنَّةٌ وَيَفْرَأُ وَقْتُ الْإِفْطَارِ هَذَا الدُّعَاءُ: "ذَهَبَ الظَّمَاءُ وَابْتَلَّتِ العُرُوقُ وَثَبَتَ الأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى" وَأَدَاءُ

التَّرَاوِيحِ وَحَمُّ الْقُرْآنِ فِي هَذَا الشَّهْرِ مِنَ السَّنَنِ الْمُؤَكَّدَةُ وَمُثْمِرٌ لِنَتَائِجِ كَثِيرَةٍ.

Nebi s.a.v bu hususda mübalağa etmiştir.Bu mübalağa ubudiyet makamına münasib olan ihtiyacı izhar etmeye benzer.Hurma ile iftar etmek sünnettir.iftar vaktinde

ذهب الظَّمَاءُ ، وَابْتَلَّتِ العُرُوقُ وَ ثَبَّتَ الأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

duası okunur. (susuluk gitti,damarlar ıslandı İnşAllah mükafatda sabit oldu)

Bu ayda Teravîh namazı kılmak ve Kur'anı kerim hatim etmek Sünneti mü'ekkededen dir.Çok neticelerin meyvesidir. AllahSübhânehü habibinin hürmetine bizi buna müvaffak kılsın.

Günahlardan Temizlenme ayı

وعن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: قال:

الصَّلَاةُ الحَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكْفِرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنِبْتَ الْكِبَائِرَ

Büyük günahlardan kaçınmak şanı ile bir Ramazan diğer Ramazana kadar, Cuma diğer Cuma'ya kadar, namaz diğer namaza kadar olan küçük günahlara kefarettir.

Vaaz Mevzuu:

RAMAZAN-I ŞERİF SAYILI GÜNLERDİR

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com

25.03.2022

Şiir İle Başlayalım;

Onbir aylık yoldan geldin / Hoşgeldin Şehri Ramazan / Gönüllere bayram oldun / **Merhaba Şehr-i Ramazan**
Onbir aydır özleriz biz / Yollarını gözleriz biz / Sen olmazsan neyleriz biz / **Merhaba şehr-i Ramazan**
Onbir ayda bir gelirsin / Bizleri çok özletirsin / Özleyeni sen bilirsin / **Merhaba şehri Ramazan**
Sevmek için geldin bize / Nur oldun sen kalbimize / Bayram oldu hepimize / **Merhaba şehr-i Ramazan**

VAAZ: Ramazan-ı Şerif Sayılı Günlerdir

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ /
أَيَّاماً مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضاً أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ
فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Ey iman edenler! Sizden öncekilerin üzerine yazıldığı gibi sakınasınız diye sizin üzerinize de sayılı günlerde oruç yazıldı. İçinizden hasta veya yolcu olan, başka günlerden sayısınca tutar. Orucu tutmakta zorlananlar için bir yoksulun (günlük) yiyeceği kadar fidye yeterlidir. Bir iyiliği mecbur olmadan yapan için bu (yaptığı) iyidir. Ama orucu tutmanız -bilerseniz- sizin için daha hayırlıdır. (Bakara Suresi 183-184)

Eyyam Kelimesi: Günler kelimesi Önceki Eyyam-ı biyz veya Aşura gününde olabilir. Veya Sonrası yani Ramazanı şerif günleride olabilir.

Ma'dudat: Sayılı, Az Zaman Manasınadır. Başka Bir Ayet-i Kerimede;

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ

(Mısır'da) onu yok pahasına, **birkaç** dirheme sattılar. Zaten ona pek değer vermemişlerdi. (Yûsuf Suresi - 20)

Sayılı Günlerin İzahı: Zamanın Önemini bilmeliyiz. Misal Verecek olursak; Ramazan-ı Şerife (1 gün 24 saat ise 24×60= 1440 dakika eder. 1 Günde 1440 dakika ederse 1 ayda, 30×1440= 43. 200 dakika eder.)

Zamanın Değeri:

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ

İnsan gerçekten ziyandadır. (Asr 2)

Buz Satıcısı Misali:

وَعَنْ بَعْضِ السَّلَفِ: تَعَلَّمْتُ مَعْنَى السُّورَةِ مِنْ بَائِعِ التَّلْجِ كَانَ يَصِيحُ وَيَقُولُ: ازْحُمُوا مَنْ يَدُوبُ رَأْسَ مَالِهِ، ازْحُمُوا مَنْ يَدُوبُ رَأْسَ مَالِهِ فَقُلْتُ: هَذَا مَعْنَى: ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ يَمُرُّ بِهِ الْعَصْرُ فَيَمْضِي عُمُرُهُ وَلَا يَكْتَسِبُ فَإِذَا هُوَ خَاسِرٌ

Fahrettin Razi Hazretlerinin Mefatihul Ğayb tefsirinin Asır suresi tefsiri Kısmından : Seleften birinin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Ben, Asr Sûresi'nin manasını, bir buz satıcısından öğrendim. Çünkü, o satıcı bağıyor ve "Ana sermayesi eriyip yok olana merhamet ediniz! Ana sermayesi eriyip yok olana merhamet ediniz!.." diyordu.

İbn-i Haldun'a zaman nedir diye sormuşlar: Bekleyince yavaşlar, Gecikince hızlanır, Üzülünce can yakar, Mutlu olunca kısalar, Acı çekince bitmek bilmez, Sıkılınca uzar. demiş.

Sayılı Günler:

Çocuğu Olmayanın Çocuk sevinci,
Hapisten kurtulanın sevinci,
Asker bekleme gibi

Zamanın Planlaması Namaz ile olur:

رُوي «أَنَّ امْرَأَةً كَانَتْ تَصِيحُ فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ وَتَقُولُ: دُلُونِي عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَرَأَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَهَا مَاذَا حَدَّثَتْ؟ قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ زَوْجِي غَابَ عَنِّي فَزَيْتُ فَجَاءَنِي وَلَدٌ مِنَ الزَّانَا فَالْقَيْتُ الْوَلَدَ فِي دَنٍّ مِنَ الْخَلِّ حَتَّى مَاتَ، ثُمَّ بَعْنَا ذَلِكَ الْخَلَّ فَهَلْ لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَمَا الزَّانَا فَعَلَيْكَ الرَّجْمُ، أَمَا قَتْلُ الْوَلَدِ فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ، وَأَمَا بَيْعُ الْخَلِّ فَقَدْ ارْتَكَبْتَ كَبِيرًا، لَكِنْ ظَنَنْتُ أَنَّكَ تَرَكَتِ صَلَاةَ الْعَصْرِ

Rivayet olunduğuna göre bir kadın, Medine sokaklarında bağıyor ve "Beni Peygamber'e götürün!.." diyordu. Derken Allah'n Resûlü kendisini gördü ve ona ne olduğunu sordu. O da, "Ey Allah'n Resûlü, benim kocam, gurbete çıktı. Derken, ben de zina ettim. Ve, bundan bir çocuğum oldu. Derken o çocuğu ben, sirke küpüne attım. O orada öldü. Sonra o sirkeyi sattık. imdi, bunun tevbesi var mı? Ben tevbe edebilir miyim?" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s) öyle buyurdu: "*Zina etmene gelince, senin recmedilmen gerekir. Çocuğu öldürmenin cezası ise cehennemdir. O sirkeyi satmana gelince, onu satmak suretiyle büyük günah işlemiş oldun. Ne var ki, doğrusu, ben senin bir feryad edişinden, ikindi namazını terkettiğini sanmıştım..*" Binâenaleyh bu hadiste, kindi namazının ne denli kıymetli bir namaz olduğuna bir işaret vardır/(Tefsir-i Kebir 23.Cilt/ s390)

Evrak Talebi: erbayyeniceri@gmail.com

Vaar Mevzuu:

İHYA ETMEDEN YOLCULAYANA

RAMAZAN-I ŞERİF MESULİYETTİR

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com

26.03.2022

Sohbetin Mantığı: Aşağıda metni bulunan hadis-i şerife mutabık olarak sohbet 3 bölümden oluşmaktadır. Her bölüm işlenirken Hadis-i Şerifin ilgili kısmına mana verilmelidir.

VAAZ: **ihya Etmeyene Mesuliyettir**

Ramazan-ı Şerif Ayı; Rahmet kapılarının açıldığı, Cehennem kapılarının kapandığı, bol sevap ayıdır. Cenab-ı Hakkın bize gönderdiği ağır müsafirdir. İhya edersek ne güzel. Ancak İhya etmeden gönderirsek mesul olacağımız zaman dilimidir. Bu hususu peygam efendimizin dilinden ifade edelim.

Âmîn, Âmîn, Âmin.

احضروا المنبر . فحضرتنا ، فلما ارتقى درجة قال : آمين فلما ارتقى الدرجة الثانية قال : " آمين " . فلما ارتقى الدرجة الثالثة قال : " آمين " . فلما نزل قلنا : يا رسول الله ! لقد سمعنا منك اليوم شيئاً ما كنا نسمعه . قال : إن جبريل عرض لي فقال : بعد من أدرك رمضان فلم يغفر له . قلت : (آمين) ، فلما رقيت الثانية قال : بعد من ذكرت عنده فلم يصل عليك . فقلت : (آمين) ، فلما رقيت الثالثة قال : بعد من أدرك أبويه الكبر عنده أو أحدهما فلم يدخله الجنة . قلت : (آمين)

الراوي : كعب بن عجرة | المحدث : الألباني | المصدر : صحيح الترغيب
الصفحة أو الرقم: 995 | خلاصة حكم المحدث : صحيح لغيره

التخريج : أخرجه البخاري في ((التاريخ الكبير)) (7/220)، والحاكم (7/256)، والبيهقي في ((شعب الإيمان)) (1572)

Manası: Vaktaki peygamber efendimiz (Minberin) birinci basamağına çıktı ve **Âmin** dedi. İkinci basamağına çıktı. **Âmin** dedi. Üçüncü basamağına çıktı. **Âmin** dedi. Vaktaki indi. Biz dedik ki; Yâ Rasülellah. Biz Duymadığımız şeyi bugün senden duyduk. Buyurdu ki; Cebrail Aleyhisselam bugün bana arzda bulundu. Ramazan-(ı şerife) yetişip te mağfiret olunmayan (Rahmetten) uzak olsun dedi. Bende **Âmin** dedim. İkinci Basamağa yükseldim. Yanında senin ismin anıldığı halde sana salevat okumayan uzak olsun dedi. Bende **Âmin** dedim. Üçüncü basamağa yükseldim. Anne veya babasından biri veya her ikisi yaşlı halde yanında oldu da (Onlar sebebiyle) onlar (Vesile olup) onu cennete girdiremedi uzak olsun o (Evlat) dedi. Bende **Âmin** dedim.

GİRİŞ: İhmal hususunu izah

Bizi yaratan ve bizi en iyi bilen Rabbimiz bizleri ikaz buyurmaktadır.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُجِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذُرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا

Şu insanlar, geçici dünyayı seviyorlar, ileride kendilerini bekleyen zor günü ise umursamıyorlar. (İnsan Suresi 27)

1: Ramazan-ı Şerifi ihya yerine ihmal eden

Hadis-i Şerifin İlgili kısmı: *Buyurdu ki; Cebrail Aleyhisselam bugün bana arzda bulundu. Ramazan-(ı şerife) yetişipte mağfiret olunmayan (Rahmetten) uzak olsun dedi. Bende Amin dedim.*

رَمَازَانُ (ramazan) kelimesinin birkaç mânaya gelmesi muhtemeldir: 1. Bu kelime, sonbahar mevsiminin başında yağan ve yeryüzünü tozlardan temizleyen yağmur mânasına gelen رَمَضِي (ramdâ)dan alınmıştır. Bu yağmur yeryüzünü yıkayıp temizlediği gibi, oruç da mü'minlerin günahlarını yıkayıp kalplerini tertemiz kılar. 2. Bu kelime, güneşin son derece yakıcı hararetinden taşların gayet kızgın hale gelmesini ifade eden الرَّمْضُ (ramaz) kökünden gelir. Oruç, açlık ve susuzluk sebebiyle mü'minlerin ciğerini yaktığı, böylece günahlarının yanıp yok olmasına vesile olduğu için bu ismi almıştır. 3. Bu ismin, Allah'ın güzel isimlerinden biri olduğu da söylenmiştir. (Elmalılı, Hak Dini, I, 643-644)

2: Salevat-ı Şerifeyi ihmal eden

Hadis-i Şerifin İlgili kısmı: *İkinci Basamağa yükseldim. Yanında senin ismin anıldığı halde sana salevat okumayan uzak olsun dedi. Bende Âmin dedim.*

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

Allah ve melekler peygambere salât ediyorlar; ey iman edenler, siz de ona salât ve selâm okuyun. (Ahzap Suresi 56)

Salât; istiğfâr, mağfiret, dua, bereket, övgü, tebrîk, ta'zîm, namaz ve ibâdet gibi mânalara gelir. İslâm âlimleri bu kelimeye, salât edene göre farklı mânalar vermişlerdir:

› Allah'ın bir kula salât etmesi; ona rahmet etmesi, şân ve şerefini yüceltip tezkiye etmesi, başarıya ulaştırıp koruması ve sevap vermesidir.

› Meleklerin salât etmesi; onun için bağışlanma talebinde bulunmaları, kadr ü kıymetini anıp yüce mertebelere erişmesi için Allah'a dua etmeleridir.

› Mü'minlerin salâtı ise hayır dua etmeleri, her hususta Resûlullah (s.a.s.)'e tâbî olup sünnetlerini aynen tatbik etmeleri ve ondan şefâat istemeleridir.

En uygun ve makbul davranış, Peygamberimizin her ismi geçtikçe ve her hatırladıkça salât ü selâm getirmektir. Efendimiz'e salât ü selâm getirmeye bizi teşvik eden pek çok sebep vardır:

› Her şeyden önce **Rabbimiz, bizzat kendisi salât ederek** onu rahmet, rızâ ve hoşnutluğa ile yüceltmış ve bize de böyle yapmamızı emretmiştir.

Allah Resûlü’ne selâm verdiğimiz yerlerden birisi de namazda okuduğumuz tahiyyattır. Her gün namaz kılariken tahiyyatta Resûlullah’ı bizzat karşımızdaymış gibi tahayyül ederek ona *السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته* (esselâmü aleyke eyyühen Nebiyyü ve rahmetullâhi ve berakâtüh) “Ey Peygamber! Selâm, Allah’ın rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun” dememizi istemiştir.

Hâlid-i Bağdâdî hazretleri bu hususta şu açıklamayı yapar:

“Namazda her bir rüknü edâ ederken kalbinde Nebiyy-i Ekrem (s.a.s.)’i, onun mükerrer şahsiyetini hazır bulundur ve *السلام عليك أيها النبي* (esselâmü aleyke eyyühen Nebiyyü) de! Böyle yaparsan selâmın ona ulaşır o da sana daha üstünü ile mukâbelede bulunur.”

› Bütün **melekler** Peygamberimiz’e dua ve istiğfâr ederek saygılarını sunarken salât getiren kul da, bizzat Allah Teâlâ ve meleklerin yapmış olduğu bir fiile **iştirak** etmektedir. Allah’ın kendi zâtına izâfe ettiği bir fiile iştirak ediyor olmak dahi salavât-ı şerîfe getirmenin ehemmiyetine âit kâfi bir delil sayılabilir.

› Bizi karanlıktan aydınlığa çıkarmasına ve hidâyeti göstermesine karşılık, her ne kadar ona olan **borcumuzu** tam olarak ödememiz mümkün olmasa da, Efendimiz’e olan minnet ve şükrân hislerimizin bir ifadesidir.

› Salât ü selâm getirmek, Resûlullah (s.a.s.)’in rûhâniyetiyle irtibat kurmayı ve onun nûrundan **istifade** etmeyi temin eder. Kulun bu salavâtlardan elde edeceği mükâfât ise ihlâsî ve Allah Resûlü’ne olan muhabbeti derecesindedir.

› Salât ü selâm, Fahr-i Kâinat Efendimiz’e mânen yakınlaştıran, böylece **Allah’ın rızâsını** elde eden kulun mertebesini yükselten **müessir vâsitalardan** biridir.

Efendimiz’in rûhâniyetine yaklaşmak ve onunla beraber olabilmek dünya ve âhirette elde edilebilecek en büyük saadet ve bahtiyarlıktır. Bu bahtiyarlığa erişebilmenin yolu Peygamberimiz’in muhabbet ve rızâsını kazandıracak davranışları sergilemektir. Bunun anahtarı ise ona bolca salât ü selâm getirmektir. Nitekim Fahr-i Kâinat Efendimiz, salât ve selâmların kıyâmet gününde kendisine yakınlık vesîlesi olduğunu şöyle ifade etmiştir:

“*Kıyâmet gününde insanların bana en yakın olanı, bana en çok salât ü selâm getirendir.*” (Tirmizî, Vitir 21)

› Salât ve selâm, müminler için her konuda numûne-i imtisâl olan Resûlullah Efendimiz’in kalbî, hissî ve fikrî bakımından bizimle beraber olmasına, onun mânevî dünyasından bizim **gönül âlemimize feyiz ve bereketin** akmasına vesîledir.

› Salât ü selâm okuyan kimse, Allah ve Rasûlü’nün muhabbetini diğer sevgilere tercih ettiğinden, kötü huylardan kurtulur ve **onun ahlâkıyla ahlâklanır**. Nebiyy-i Ekrem’e olan muhabbeti arttığı gibi, Efendimiz’in de o kimseye teveccühü katlanarak artar.

Resûlullah Efendimiz’e getirilen salavât, mü’mini Allah’ın rahmet ve bereketine nâil eder. Efendimiz bu konuda şöyle buyurmuştur:

“*Kim bana bir defa salât getirirse, Allah o kimseye on defâ salât eder, on hatâsı silinir ve on derece yükseltilir.*” (Nesâî, Sehv 55)

Salât getirmenin diğer bir faydası da dua ve yakarışların arş-ı a’lâya yükselmesine vesîle olmasıdır. Bu sebeple namazdan sonra veya diğer zamanlarda Allah’a dua edecek kimse, *الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ* (elhamdü lillâhi Rabbil âlemîn vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn) veya buna benzer bir hamdele ve salve ile başlamalıdır. Nitekim bir defasında Resûl-i Ekrem

Efendimiz sahâbîlerden birinin Allah'a hamd ve Resûlü'ne salât getirerek duaya başladığını gördüğünde, onu takdir ederek; “*Ey namaz kılan zât! Dua et, Duana hamdele ve salve ile başladığın müddetçe duan kabul olunur*” buyurmuştur. (Tirmizî, Deavât 65)

Ömer b. Hattâb (r.a.) şöyle demiştir; “*Yaptığın dua yerle gök arasında durur. Peygamberine salât getirmediğin hiçbir duan Allah katına yükselmez.*” (Tirmizî, Vitr 21)

Ebubekir (r.a.) salavât-ı şerîfenin fazileti ile alâkalı olarak şöyle demiştir:

“Resûlullah'a salavât getirmek günahları, suyun ateşi söndürmesinden daha çabuk yok eder. Ona selâm göndermek pek çok köle âzâd etmekten daha faziletlidir. Onu sevmek ise riyâzet ve mücâhededen, Allah yolunda kılıç sallamaktan daha üstündür.” (Bağdadî, Târih, VII, 161)

3: Anne-Babasını ihmal eden

Hadis-i Şerifin İlgili kısmı: *Üçüncü basamağa yükseldim. Anne veya babasından biri veya her ikisi yaşlı halde yanında oldu da (Onlar sebebiyle) onlar (Vesile olup) onu cennete girdiremedi uzak olsun o (Evlat) dedi. Bende Âmin dedim.*

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍ
وَلَا تَنْهَرَهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا

Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi ve anne babanıza iyi davranmanızı emretti. Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa onlara öf bile deme! Onları azarlama! İkisine de gönül alıcı güzel sözler söyle. (İsra 23)

Mutlak mânada ana-babaya iyilik emredildikten sonra husûsiyle ihtiyarlık zamanlarında ana-babaya yapılacak iyilikler ve hizmetler, tam olarak anlayıp tatbik edebilmemiz için beş madde halinde tafsilatlı olarak beyân edilir:

- › Birakalım başka kaba davranışları, bir bıkkınlık ifadesi olan “Öf!” bile dememek.
- › Onları azarlamamak.
- › Onlara tatlı, kalplerine huzur, sürûr ve mutluluk verici güzel ve hoş sözler söylemek.
- › Tevazu, şefkat ve merhamet kanatlarını onların üzerine indirmek
- › Onlara dua etmek: “Allahım! Küçüklüğümde onlar beni nasıl şefkat ve ihtimamla kucakladılar, yedirip içirdiler, büyük bir sevgi ve ilgiyle ihtiyaçlarımı karşıladılar, benim için uykularını ve istirahatlarını terk ettiler, böylece beni büyütüp yetiştirdilerse, sen de onlara aynı şekilde şefkat ve merhametle muamele et” diye onların iyiliğine Allah Teâlâ'ya yalvarmak.

Hikaye: *Mûsâ -aleyhisselâm- 'ın cennetteki komşusu kimdir? O kişiyi hayatta iken Mûsâ -aleyhisselâm-a komşu yapan hayırlı ameli nedir?*

Rivâyet edildiğine göre birgün Mûsâ -aleyhisselâm- Cenâb-ı Hakk'a niyâz etti:

“–Yâ Rabbî! Benim cennetteki komşum kimdir?”

Cevâben kendisine:

“–Ben'im filan yerde kasaplık yapan ve dostum olan bir kulum vardır. Ancak onun kasaplıktan başka çok mühim bir işi daha mevcuddur ki, eğer yanına dâvet edersen gelemez! İşte cennetteki komşun o olacaktır, ey Mûsâ!” buyruldu.

Hazret-i Mûsâ, derhal o kasabı ziyârete gitti. Kendisinin Mûsâ Kelîmullâh olduğunu bildirmeden: “–Ben sana misâfir olarak geldim!” dedi.

Kasap da kendisine gelen ve her bakımdan diğer insanlardan farklı olduğu belli olan bu nûr yüzlü misâfire büyük bir tebessümle alâka gösterip onu evine götürdü. Hânesinin baş köşesine oturarak izzet ve ikramda bulundu. Ona kendi elleriyle et pişirdi ve önüne koydu. Mûsâ -aleyhisselâm-'a, mühim bir işi olduğunu söyleyerek kendisini beklemeyip yemeğe başlamasını söyledi. Kendisi de pişirdiği et yemeğinin diğer kısmını küçük lokmalar hâlinde hazırladı. Sonra duvarda îtinâlı bir şekilde asılı duran zembili indirdi ve içinde bulunan çok yaşlı, mecâlsiz âdeta kuş kadar ufalmış bir kadıncağıza hazırladığı lokmaları yedirmeğe başladı. Yemeğin ardından onun ağzını güzelce sildi. Sonra temizliğini yaptı. Sevdı, okşadı ve tekrar büyük bir îtinâ ile yerine koydu. O bunları yaparken, ihtiyar kadıncağız da sürekli ona duâlar ediyordu.

Hazret-i Mûsâ, bu zembili kasabın dükkanında da görmüş, fakat bir şey sormamıştı. Hayretle bekledi.

Kasap, bütün hizmetini bitirip Hazret-i Mûsâ'nın yanına gelince, O'nun yemeğe başlamadığını görüp sordu:

“–Ey nûr yüzlü misâfirim! Niçin yemeğe başlamadın?”

Mûsâ -aleyhisselâm-:

“–Sen bana şu zembilin sırrını söylemedikçe yiyemem!” dedi.

Bunun üzerine kasap şöyle dedi:

“–Ey misâfirim! Bu zembilin içinde bulunan yaşlı kadıncağız benim annemdir. Çok ihtiyarlamış olduğundan tâkatsizdir. Hem ona bakacak kimsem de yoktur. Ben de onu yalnız bıraktığım zamanlarda herhangi bir hayvanın kendisini rahatsız etmesi endişesiyle, böyle zembile koyup yukarı asıyorum. Bazen de yanımda dükkanıma götürüyorum. Benim gönlümün bütün huzûru, ona yaptığım hizmettendir. Günde iki öğün yemek veriyor, anneciğime karşı bütün vazîfelerimi seve seve yapıyorum!”

Hazret-i Mûsâ sordu:

“–Peki, sen bu hizmetleri yaparken o sana bir şeyler fısıldıyarak ne diyordu?”

Kasap da:

“–Annem yaptığım hizmetler için dâimâ: «–Allâh seni cennette Mûsâ -aleyhisselâm-'a komşu eylesin!» diye duâ eder. Ben de bu güzel duâyaya “âmîn” derim. Ancak o yüce peygambere komşu olabilecek kıymette amel nerede, ben neredeyim?!” diye cevap verdi.

Vaaz Mevzuu:

RAMAZAN-I ŞERİFİN FAZİLETİ

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com

31.03.2022

GİRİŞ : Ramazan-ı Şerif Nasıl Bir Aydır?

الاية: شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (185) سورة البقرة

MEÂL-İ ÂLİSİ: Ramazan ayı (öyle bir ay) dır ki, Kur'ân onda (bulunan Kadir gecesinde Levh-i Mahfûzdan dünya semâsına) indirilmiştir.(o Kur'ân) insanlara (sebebi) hidâyettir, doğru yolu ve hak ile batılı ayırt eden hükümlerin nice açık delilidir. Sure-i Bakara Âyet.185

Maddi ve Mânevi hayatımızın yeniden düzenlenmesinde büyük vesile teşkil eden Ramazan-ı Şerif ayı hayatımızın önemli safhalarını oluşturmaktadır. Receb-i Şerif, Şaban-ı Şerif, Mi'raç kandili ve Beraât kandili ile adım adım Ramazan-ı Şerif ayına yaklaştık. Sanki bu geçen ve her biri diğerinden önemli gün ve geceler, kendilerinden sonra gelecek Ramazan-ı Şerif ve Kadir gecesinin birer müjdecileri gibiydiler. Bizleri evvelinde rahmet, ortasında mâğfîret ve sonunda cehennemden âzâd olan Ramazan-ı Şerife hazırladılar. Bu mübarek gufran ayını gafletle geçirmememiz için bizi ikâz ettiler, uyardılar.

İZAH-1 : Nitekim Muhterem Ağâbeyimiz **“Üç aylarda afv-ı ilahi, mağfîret-i ilahi, Regâib kandili ile başlıyor, Beraât, Ramazan-ı Şerifin ilk gecesini, Leyle-i Kadir, Arefe ve Bayram geceleri ile Mevlâmız afv dâiresini giderek genişletiyor”** Bu afvdan istifade için Ramazan-ı Şerifte fırsat buldukça gece gündüz tesbih namazı ile iltica edilmesini ve bu aya eriştiğimiz için ilk gecesini akşam ile yatsı arasında iki rek'at teşekkür namazı kılınmasını tavsiye ediyorlar.

İZAH-2 : Efendimiz (S.A.V) Ramazan-ı Şerif hakkında şöyle buyuruyor. **“Ümmetim Ramazan-ı Şerifteki esrârî ilâhi ve fazileti bilmiş olsalardı senenin tamamının Ramazan-ı Şerif olmasını arzu ederlerdi. Çünkü o mübârek ayda bütün hasenât toplanmış, itâat ve ibadetler makbul, duâlar müstecâb (reddedilmez), günahlar ise afv edilmiştir. Ve cennet bu ayı ihyâ ederek ibâdet eden mü'minlere âşıktır.”** (Zübdetül Vâizin Sh. 31)

İZAH - 3 : Bunu te'yit ve izah eder mâhiyette Efendimiz (S.A.V) Selmân-ı Pak (R.A) tarafından rivâyet edilen bir Hadis-i Şeriflerinde şöyle buyurmuşlardır.

Rasûlullah (S.A.V), Şâban ayının son günü bize bir Hutbe irat buyurarak şöyle buyurdu: “

Ey insanlar! Büyük ve mübârek bir ay sizi gölgelemiş bulunuyor. Öyle (feyizli) bir ay ki, içinde bin aydan daha hayırlı gece bulunmaktadır. Öyle bir ay ki, Allah onun orucunu farz; gecesinin (terâvihini) kılmayı da sünnet saydı. Kim hayırdan bir haslet ile (rıza-i ilâhiye) yaklaşacak olursa, diğer aylar da bir farzı edâ etmiş gibi olur. Kim o (ay) da bir farz edâ ederse diğer başka ay da 70 farza edâ etmiş gibi olur. O (ibâdet) sabır(ve sebat gösterme) ayıdır. Sabrın sevâbı ise cennettir. O, ihsan ayıdır. O, öyle bir aydır ki, içinde müminin rızkı artırılır. Kim o ayda bir oruçluya iftar ettirirse, günahları için mâğfîret ve ateşten kurtulması (nın vesilesi) olur. O (ziyâfet verdiği) kişinin ecrinden hiçbir şey noksanlaşmaksızın sevâbının bir mislide kendisine (verilmiş) olur.”

Eshâb-ı Kirâm (Aleyhimürriydân Zevil ihtirâm) “Ey Allah'ın Rasülü hepimiz iftar(ziyâfet verecek) şeyi bulamıyoruz” dediler.

Rasülü Ekrem ve Nebiyyi Muhterem (S.A.V) Efendimiz

“Allah, bu sevâbı bir tek hurma, bir yudum süt veya bir yudum su ile iftar ettirene de ihsan eder. Bu ayın evveli rahmet, ortası mâğfîret, sonu cehennem ateşinden kurtulmadır. Kim bu ay da hizmetçisinden (iş) hafifletecek olursa Allah onu afv ederek ateşten âzâd eder.

O (ay) da dört hasleti çoğaltınız: iki haslet ile Rabbinizi hoşnut edersiniz. Bunlar; Allah tan başka hiçbir ilâh bulunmadığına şahitlik etmeniz (yani Kelime-i şehâdet okumak) ve birde ondan mâğfîret dilemenizdir.(Yani Estağfirullah yada Allahümme ya vâsiel mağfiratiğfirli okumak) Diğer iki haslete gelince,

ondan hiç biriniz müstâğni kalamazsınız. Bunlar Allah'tan cennet istemeniz ve ateşten ona sığınmanızdır.(Rabbenâ âtina duâsı okumak gibi) Kim bir oruçluya su içirirse, Allah'ta ona benim havuzumdan (kana kana) içirecektir. Artık o, cennete giresiye kadar asla susamayacaktır.” (Terğib C. 2 Sh.94-95)

İZAH - 3 İmam-ı Rabbani Müceddidi Elfisâni Ahmed-el Faruk-i Serhendi (K.S) Hazretleri Mektubât-ı şerifinde mübârek Ramazan-ı Şerifle âlâkalı olarak bu ayda bulunan füyuzât ve esrarı ilâhiden gâfil olunmamasına dikkat çekerek şöyle buyurmuşlardır.

“Sene içinde herhangi bir kimseye ne cihetten olursa olsun ulaşan hayır ve berekât'ın tamamı, Ramazan-ı Şerifin sonsuz hadsiz ve hudutsuz olan rahmet denizinden bir damladır. Binâenaleyh bu mübârek ayı maddi ve mânevi bakımdan derli toplu olarak geçirmek, senenin tamamında derli toplu olmaya vesiledir. Dağınık ve mânevi yönden gaflet içinde geçirmek ise, senenin tamamında dağınıklığa sebeptir.

(Ramazan-ı Şerifte mânen dağınık olan kişilerin sene içinde toparlanması çok zordur.) Bu mübârek ayı kendisinden râzı olarak geçiren kimseye müjdeler olsun. Bu ay kendisine gadap edip hayır ve berekâtından mahrum olan kimseye ise yazıklar olsun” (Mektubatı Şerif C.1 Sh.9)

GELİŞME : Ramazan-ı Şerifte bizi neler bekliyor?

İZAH-1 : Sene içinde kendini bir türlü mânevi yönden derleyip toparlayamayan ve bu halini beğenmeyip kendinden şikâyet edercesine “Ah ne olur bende mânen derli toplu olabilsem. Olmak istiyorum ama bunu bir türlü elde edemiyorum.” diye hayıflanıp müslüman kardeşlerimiz için Ramazan-ı Şerif büyük bir fırsattır.

Eğer Ramazan-ı Şerifteki af ve mağfîret, izzet ve ikram feyiz ve bereketten istifâde ederse, o sene içinde mânen derli toplu olup arzu ettiği tecelliyât ve mânevi güzellikleri sene içinde elde eder. Aksine, bu mübârek ayı değerlendiremez ve halinden pişmanlık da duymazsa, gelecek sene Ramazan-ı Şerife kadar sıkıntılar, üzüntüler ve dağınıklık içinde seneyi geçirmek zorunda kalır. Toparlanması için yeni bir Ramazan-ı Şerifin gelmesini beklemeye mecbur olur. Zîra deryadan istifade edemeyen, bir damladan nasıl istifade edebilir. Cenâb-ı Hak bu duruma düşmekten cümle kardeşlerimizi muhafaza buyurup Ramazan-ı Şerifin berekâtından âzâmi istifâde etmeyi nasip eylesin.

İZAH-2 : Ebu Hüreyre (R.A)' dan rivâyet olunan bir Hadis-i Şerifte Efendimiz (S.A.V.) şöyle buyurmaktadır.

“Ramazan-ı Şerifin ilk gecesinde Allah'ü Teâlâ kullarına rahmet ile nazar eder ve onlara Ramazan-ı Şerifte azâb etmez. Ramazan-ı Şerifin her günü için binlerce insanı Allah-u Teâlâ afv eder. Kadir gecesinde ise o gece ye kadar afv ettiklerinin adedince daha afv eder. Yirmi dokuzuncu gecesinde ise o kadar daha afv eder.....” (Tergib cilt 2 Sh.98)

İZAH-3 : Efendimiz (S.A.V) den yapılan müjdeler bu kadarla kalmamaktadır. Bir başka Hadis-i Şerifte şöyle buyurmaktadırlar.

“Sizden biriniz Ramazan-ı Şerifte geceleyin sâhur yemeğini hazırlamak veya teheccüt için uyanıp yatağında bir tarafından diğer tarafına hareket etse, Allah ona bir melek gönderir ve melek “Allah'ın rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun ey Allah'ın kulu kalk” der.

Namaz kılmak niyetiyle kalktığı zaman yatağı onun için, dua ederek “Allahım bu müslümana yüksek ve güzel cennet yataklarından ver” der. Elbisesini giydiği zaman elbisesi ona; “Yâ Rabbi bu kulunu cennet elbiselerinden giyindir” diyerek dua eder. Nâlinlerini giydiği zaman nâlinleri onun için; “Yâ Rabbi! sırat üzerinde bu kulunun ayaklarını sabit kılıp kaydırma” diye, ve ibriğine yöneldiği zaman ibrik ona; “Yâ Rabbi! bu kuluna cennet ibriklerinden ve kâselerinden ikram et” diye, abdest aldığı zaman abdestde kullandığı su; “Yâ Rabbi onu hata ve günahlardan temizle” diye, namaza durduğunda içinde bulunduğu ev; “Yâ Rabbi bu kulunun kabrini geniş ve nurlu kıl ve rahmetini ziyade et” diye dua ederler.

Cenâb-ı Hakk o kuluna rahmeti ile nazar eder. Namazını bitirip duâ etmeye başladığı zaman Cenâb-ı Hakk “Ey kulum duâ etmek senden icâbet ise benden, istemek senden vermek ise benden, istiğfar senden ğufrân ise bendendir” diye mukâbele eder.” (Zübdetül Vaizin Sh.30)

ŞEFAAT EDEN RAMAZAN AYI:

Ramazân-ı Şerif ayı kendisine hürmet eden, ibâdet ve itâatla meşgul olarak kendisini ihyâ eden kişiler için şefâatçi olacaktır. Haberde buyuruldu ki :

“Kıyamet günü,Ramazân-ı Şerif en güzel surette gelip, Allah’ın huzurunda secdeye kapanır. Bu esnâda Allah-u Teâlâ Ramazân-ı Şerife şöyle buyurur:

-Ey Ramazan ! Başını kaldır ve söyle ne istiyorsun?

-Ya Rabbi benim hakkımı gözeten ve bana hürmet edenleri istiyorum.

- Peki git senin hakkını veren kimseleri bulup getir.

Bunun üzerine Ramazân-ı Şerif ayı, onun hakkını verenleri alarak getirir ve Allah’ın huzurunda dururlar. Bu sefer Allah’u Teâlâ şöyle buyurur.

-Ey Ramazan! Ne istiyorsun söyle bakalım!

Bunun üzerine Ramazân-ı Şerif şöyle der:

-İkrâmını istiyorum Yâ Rabbi.

Bunun üzerine Allah-u Teâlâ onlara ikrâmlarda bulunur. Sonra Allah’ın izniyle onların her biri günahkârlardan 70 bin kişiye şefâat ederler.

Sonra yine Allah’u Teâlâ:

-Ey Ramazan ne istiyorsun ?

Ramazân-ı Şerif der ki :

-Ya Rabbi! Bunların her birine binlerce hûri vermeni, her bir hûrinin yanında binlerce hizmetçi bulunmasını istiyorum.

Bunun üzerine Allah-u Teâlâ :

-Kabul ettim, der.

Allah-u Teâlâ yine şöyle buyurur:

-Ey Ramazan ne istiyorsun?

Ramazân-ı Şerif şöyle der:

-Allahım! Bunları Peygamberlerine komşu yapıver.

Allah-u Teâlâ da:

-Kabul ettim, buyurur.

Yine Allah’u Teâlâ şöyle buyurur:

-Ey Ramazan ayı daha ne istiyorsun?

Ramazân-ı Şerif der ki:

-Ya Rabbi! Sen benim ihtiyaçlarımı giderdin. Fakat onların, Ramazân-ı Şerif ayında tuttukları oruçların ve kıldıkları namazların sevapları nerede?

Bunun üzerine Allah-u Teâlâ, onların her birine, cennette kırmızı yâkuttan ve yeşil zümrüitten yüz bin tâne şehir hediye eder, her şehirde bin kere bin yani (milyon) köşk vardır.”

Bu Hadis-i Şerifte verilen haberler şu Ayeti kerime ile teyit edilmektedir.

قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ
بِغَيْرِ حِسَابٍ (10) سورة الزمر

Meali :Hiç şüphesiz, sabredenlere ecirleri hesapsız olarak verilecektir.

(Zümer Suresi Ayet 10)

Yâni Rabbinin tââtına sabredenlere mükâfatları hesapsız olarak verilecektir. Onların sevaplarının haddi hesabı yoktur, sayısı belli değildir, ardı arkası kesilmez. (Hayat-ül-Kulub-Mev’ıza-i Hasene Sh. 269)

SONUÇ : Ramazan-ı Şerifte Neler yapılmalı?

1. Ramazan-ı Şerif hakkında bildirilen o kadar çok Hadis-i Şerif ve müjdelere var ki burada bunlardan bazılarını zikredebildik. Hatta bu haberler arasında seçim yapmakta zorlandık. Faziletini dillerle ifade etmek mümkün olmayan, sevâbı ve mükâfâtı hesapsız olan bu mübârek ay, bütün hayırları içinde topladığından, Kur'ân-ı Kerim de her şeyi içinde ihtiva ettiğinden, aynı zamanda bu mübârek ayda inzal buyurulduğundan Kur'ân-ı Kerim ile bu mübârek ay arasında **İmam-ı Rabbâni Hazretlerinin** ifâdesiyle tam bir münâsebet vardır. Binâenaleyh bu mübârek ayda bol bol Hatm-i Kur'ân okumak ve mukâbele etmek sünneti müekkededir.

2. Ramazan-ı Şerifin ilk günü akşam ile yatsı arasında“Ya Rabbi! Ramazan-ı Şerif ile müşerref kıldığın için teşekkür” diye niyet edip iki rekat sevinç namazı kılınır.

Birinci rekatta: Bir Fatiha, bir innâ Â'tayna.....

İkinci rekatta : Bir Fatiha, bir İhlâsı şerif okunur.

Namazdan sonra:

70 Salavâtı şerife :

70 istiğfâr okunur ve bu ayda nice hayırlara muvaffak olabilmek için duâ edilir.

(Ali Erol Ramazan-ı Şerif ve Oruç risalesi Sh. 4)

3. Ramazan-ı Şerif ayında yatsı namazından sonra kılınan terâvih namazı erkek ve kadınlar için sünneti müekkededir. Cemâatla kılınması ise sünneti kifâyedir. Vitir namazını terâvih namazından önce veya sonra kılmak sahihtir, ancak sonraya bırakmak müstehabdır.

“Teravih” kelimesi “Terviha”nın cemisi olup aslında bu, oturuşun ismidir. Bu namaza terâvih denilmesinin sebebi insanların bu namazı kılarlarken her dört rekattan sonra salavatlar okunurken istirahat etmeleridir.

Ehli sünnete göre bu namaz Efendimizin sünnetidir. Çünkü Efendimiz (S.A.V) bir Hadisi Şerifinde şöyle buyurmuştur.

“Şüphesiz Allah size,(Ramazan ayının gündüzlerinde) oruç tutmayı farz, gecelerini de namaz kılmakla (geçirmeyi) sünnet kılmıştır.”

(Terğib C. 2 Sh.94-95)

EK BİLGİ : Ramazan-ı Şerife dair.

Ramazan kelimesi luğatte;

1. Temizlik, yakmak ve keskinlik manalarına (nezevan) vezninde (ramade fiilinden) mastardır. Ramazan; yaz sonunda yağıp, yeryüzünü temizleyen yağmur manasına da gelir. Bu yağmur yeryüzünü temizlediği gibi, şehri ramazan da, ehli imanı günahlardan temizler.

2. Yine; kızgın yerde yalın ayak yürürken yanmak manasına gelir. Bu ayda çekilen açlık, susuzluk ve ızdırap sebebiyle Cenab-ı Hak, kulun günahlarını yakar.

3. Diğer bir manası da, kılıcı inceltip keskinleştirmek için iki taş arasına koyup dövmek demektir. Her türlü kötülük ile bezenmiş olan nefis, bu ayda tutulan oruç ve diğer ibadetler ile (taş arasındaki kılıç gibi) terbiye edilir.

Ramazan kelimesi hakkında Kaviller vardır.

1.si Allah'ın bir ismidir ve Şehrullah demektir.

Nitekim bir hadisi şerifte;

لا تقولوا رمضان فإنه اسم من أسماء الله تعالى ولكن قولوا شهر رمضان

2.si Recep, Şaban gibi şehri mahsusun ismidir. Oruç ayına bu ismin verilme sebebi şu şekillerde izah edilmiştir. 3)Araplar ay isimlerini verirken bu ay yazın sıcak günlerine veya yaz sonu yağmurları mevsimine tesadüf ettiği için böyle isim verilmiştir. 4)Oruç tutan kimsenin ciğerleri susuzluk ve açlıktan yandığı için bu isim verilmiştir. 5)Güneşin hararetinden kum üzerindeki şeyler yandığı gibi oruç tutanların günahları da yanıp yok olduğu veya yağmur gibi günahları temizlediği için bu isim verilmiştir.

Ramazan-ı şerifin diğer aylardan fazilet olmasının sebeplerinden bazıları;

1) Mevzumuz olan ayetin bildirdiği gibi "insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak kendisinde kuran-ı kerim inzal olunduğu içindir. Kuran-ı kerimin fazileti ise apayrı bir mevzudur. Diğer kütüp ve suhuf-u ilahinin ekserisinin de bu ayda indirildiği şu hadisi şerifte beyan edilmiştir."

الحديث: أُنزِلَتْ صُحُفُ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ، وَأُنزِلَتْ التَّوْرَةُ لِسِتِّ مَضِينٍ مِنْ رَمَضَانَ،
وَالْإِنْجِيلُ لِثَلَاثِ عَشْرَةَ حَلَّتْ مِنْ رَمَضَانَ، وَأُنزِلَ الْفُرْقَانُ لِأَرْبَعِ وَعِشْرِينَ حَلَّتْ مِنْ رَمَضَانَ (مسند أحمد)

2) Bin aydan daha hayırlı olan kadir gecesi bu ayda bulunduğu içindir. Hz. Enes İbnu Mâlik radiyallahu anhüma anlatıyor: "Ramazan ayı girmişti. Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Bu mübarek aya girmiş bulunuyorsunuz. Bu ayda bir gece vardır ki bin aydan hayırlıdır. Bu gecenin hayır ve bereketinden mahrum kalan bir kimse, bütün hayırlardan mahrum kalmış gibidir. Onun hayrı ise sadece (uhrevî saadetten) mahrum kimseye haramdır."Kadir gecesinin faziletinin sebebi ise başlı başına bir mevzu teşkil eder.

3) Sevabının derecesini sadece Allah'ın bildiği, ateşin odunu yaktığı gibi günahları yakan nefsin terbiyesi için en etkili silah olan, insanları her türlü kötülükten muhafaza edip insanlar arasında yardımlaşma ve dayanışmayı sağlayan ve daha birçok hikmetleri haiz olan farz oruç bu ayda tutulduğu içindir.

Bu sayılanlar sadece sebeplerden bazılarıdır. Daha başka bizim bildiğimiz yada bilmediğimiz, hikmetini anladığımız yada anlayamadığımız bir çok sebep vardır.

Ramazanı şerif hakkında efendimiz(s.a.v)"evveli rahmet, ortası mağfiret, ahiri cehennemden azattır" buyurmuşlardır.

Vaaz Mevsümü:

ORUCUN FAZİLETİ

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com
01.04.2022

VAAZ: Orucun Fazileti

İZAH-1: Orucun Tarifi

Arapça 'da "savm ve sıyam" kelimeleri ile ifade edilen oruç, lügatte; "Nefsi meylettiği şeylerden imsak etmek yani kendini tutmak" demektir.1

Şer'i şerifte ise; تَرْكُ الْأَكْلِ وَالشَّرْبِ وَالْجَمَاعِ مِنَ الصُّبْحِ إِلَى الْمَغْرِبِ

"İkinci fecirden başlayarak güneşin batışına kadar yemekten, içmekten ve beşeri münasebetten kendini tutmak, uzak durmak" demektir.2

ORUCUN FAZİLETİ

Orucun Bazı Yönlerini Beyan

İZAH-2: Orucun Terbiye edici Yönü

Oruç öteden beri tatbik edilegelen bir kânun-i ilâhîdir. İnsanlığın terbiyesi ve ahlakının güzelleşmesi noktasından oruca büyük bir ihtiyaç ve oruç tutmakta hesapsız menfaatler vardır.

Oruç sayesinde nefsin arzu ve isteklerine hâkim olmak melekesi kazanılır.

فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وَجَاءٌ

Peygamber Efendimiz (aleyhissalâtü vesselâm) nefisleri terbiye için; "Oruç tutsun, çünkü orucun büyük tesiri vardır."³ buyurmuştur.

İZAH-3: Orucun Koruyucu Yönü

Oruç tutmayan sabretmesini bilemez. Hele refah içinde yaşayanlar, hiç oruç da tutmazlarsa bütün hürriyetlerini nefislerine kaptırırlar, haram-helal seçemezler. Halbûki orucun ruh için olduğu kadar mide ve bedenin sıhhati için de birçok faydaları vardır.

Oruç tutarak kalınacak az bir açlık ile uzun âhiret açlıklarının önüne geçilecek ve büyük müjdelere erişilecektir. Nitekim Hadis-i Şerif'te;

الصَّوْمُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ

"Oruç, ateşten koruyan bir kalkandır."⁴ buyurulmuştur.

¹ Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, Bakara Sûresi 183. Ayet-i Kerime'nin Tefsirinden

² Molla Hüsrev, Dürer'ül-Hukkâm, s:196

³ Sünen-ibn-i Mâce, Fazlû'n-Nikâh, h.1846

İZAH-4: Orucun Teşri Yönü

Dinimiz, orucu İslâm'ın ana rükünlerinden ve bedenle yerine getirilen bir ibadet kılmıştır. Kur'an-ı Kerim, geçmiş ümmetlere orucun farz olduğunu bildirdiği gibi Ümmet-i Muhammed'e de farz olduğunu beyan etmiştir.

Cenab-ı Hak, Bakara suresinin yüz seksen üçüncü Ayeti-i Kerimesinde bu hususu şöyle beyan etmiştir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

“Ey bütün iman edenler! Üzerlerinize oruç yazıldı, nitekim sizden evvelkilere yazılmıştı gerek ki korunursunuz.”

İslam'ın beş temel üzerine binâ kılındığını ifade eden Hadis-i Şerif'te İslam'ın şartları; “**Kelime-i şهادet getirmek, namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek ve hacca gitmek.**” olarak bildirilmiştir. Peygamber efendimizin Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye hicret etmesinden sonra her ayda üç gün, bir de yevm-i aşûra'da oruç tutmak tatabvvan (nafile olarak) emrolunmuştu ki; buna savm-i evvel tabir olunur. Hicret-i seniyyeden bir buçuk sene sonra tahvil-i kibleyi (kıblenin değişmesini) müteakib Şa'bân-ı şerifin onunda Ramazan-ı Şerif orucu farz kılınmıştır.⁵

İZAH-5: Orucun Hikmet Yönü

Orucun farz kılınmasının asıl hikmeti, Allah'ın emrine uyarak kulluk zevkini tatmak ve rûhu riyadan temizleyerek ihlâsı artırmak, kendini ilâhî muhafazaya ulaştırmak için nefsiyle mücâhede etmektir. Hadis-i kutsîde;

الصَّوْمُ لِي وَ أَنَا أَجْزَى بِهِ

“Oruç benim içindir ve onun mükâfâtını ancak ben veririm.”⁶ buyurulmuştur.⁷

İZAH-6: Orucun Hakikat Yönü

İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri bu Ayet-i Kerimenin tefsirinde şöyle buyurmuştur:

وَالصِّيَامُ فِي الشَّرِيعَةِ هُوَ الْإِمْسَاكُ نَهَارًا مَعَ النَّبِيَّةِ مِنْ أَهْلِهَا عَنِ الْمُفْطِرَاتِ الْمَعْهُودَةِ
الَّتِي هِيَ مُعَظَّمٌ مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَهَذَا صَوْمٌ عَوَامٌّ الْمُؤْمِنِينَ وَأَمَّا صَوْمُ الْخَوَاصِّ
فَالْإِمْسَاكُ عَنِ الْمَنْهِيَّاتِ وَأَمَّا صَوْمُ الْخَوَاصِّ فَالْإِمْسَاكُ عَمَّا سِوَى اللَّهِ تَعَالَى

“Şeriatte oruç; ehil olan kişinin gündüzleyin oruç niyeti ile kendisini nefsin arzu ettiklerinin en büyüğü olan muftırâttan (yemek, içmek vs. orucu bozan şeylerden)

⁴ Sünen-i Tirmizî, Fazlû's-Savm, h.764

⁵ Elmalılı, Hak Dini, Kur'an Dili, Bakara Sûresi 183. Ayet-i Kerimenin Tefsirinden

⁶ Sünen-i Tirmizî, Fazlû's-Savm, h.764

⁷ Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, Bakara Sûresi 183. Ayet-i Kerime'nin Tefsirinden (Hulasa)

tutmasıdır. Bu avâmmin orucudur. Havassın orucu ise bu sayılanlarla birlikte kişinin kendisini menhiyâtten uzak tutmasıdır. Ehasu'l-havâssın orucu ise kişinin kendisini mâ sivâllah'a yönelmekten alıkoymasındır.”⁸

İZAH-7: Orucun Sevap Yönü

Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) orucun fazilet ve hikmetiyle alakalı bir Hadis-i Şeriflerinde şöyle buyurmuşlardır;

كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ، الْحَسَنَةُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى عَزَّ وَجَلَّ: إِنَّ الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ يَدْعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِي: لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ، فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ، وَلِخُلُوفٍ فِيهِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ

“Âdemoğlunun her amelinin karşılığı kat kat verilir. Bir iyiliğe on mislinden yedi yüz misline kadar sevap verilir. Allahü Teâla: “Muhakkak oruç benim içindir. Onun mükâfatını da ben veririm. Oruçlu cinsî arzusunu ve yemesini benim için terk eder. Oruçlu için iki sevinme vakti vardır: Bir iftar ettiğinde sevinir. Bir de Rabbine kavuştuğunda. Şüphesiz ki, oruçlunun ağzının kokusu Allah katında misk kokusundan daha iyidir.”⁹

Böylesine mühim bir ibadet olan ve birçok hikmetleri hâvi bulunan Oruç ibadeti esnasında kişi, tüm bu hususların farkında olarak orucuna zarar verebilecek her türlü amelden kendini muhafaza etmeye çalışmalıdır.

Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) bu hususla alakalı olarak buyurmuşlardır ki;

الصَّيَامُ جُنَّةٌ فَلَا يَرَفْتُ وَلَا يَجْهَلُ وَإِنْ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيُقِلْ إِيَّيَّ صَائِمٌ - وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَخُلُوفٌ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ يَتْرُكُ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَشَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِ الصَّيَامِ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا

“Oruç bir kalkandır. Oruçlu kötü (kem) söz söylemesin. Cahillik (olarak nitelendirilebilecek şeyleri) yapmasın. Kendisiyle münakaşa etmek isteyene iki defa “Ben oruçluyum” desin (ve ona uymasın). Nefsim yed-i kudretinde olan Allah’a yemin ederim ki; oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha hoştur. (Allahü Teâlâ) “O yemesini, içmesini ve şehvetini benim için terk ediyor. Oruç benim içindir. O orucun ecrini ben vereceğim” (buyurur). Hâlbuki ibadetlerin hepsi on misliyle ödenmektedir.”¹⁰

⁸ İ. Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyân, Bakara Sûresi 183. Ayet-i Kerimenin Tefsirinden

⁹ Sahih-i Müslim, Kitabu's-Sıyam, h.1151

¹⁰ Sahih-i Buhari, Bâb-u Fazlî's-Savm, h.1894

İZAH-8: Orucu Güzelleştirmek

İmâm-ı Gazâli Hazretleri Bidâyetü'l-Hidâye isimli eserinde şöyle buyuruyor; “Tam ve kâmil bir oruç; göz, kulak, dil, el, ayak ve diğer bütün organlarını Allah’ın yasak kıldığı şeylerden korumakla tutulan oruçtur.

Orucu sadece yiyip içmeyi ve cinsî alakayı kesmekten ibaret zannetme, Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) şöyle buyuruyor;”

كَمْ مِنْ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَالْعَطَشُ

“Nice oruç tutanlar vardır ki, onların oruçları sadece açlık ve susuzluktan ibarettir.”¹¹

مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ

“Kim yalanı ve yalanla iş yapmayı terk etmezse, bilsin ki onun yeme ve içmeyi terk etmesine Allah’ın ihtiyacı yoktur.”¹²

Oruç kalkan olduğu gibi günahlara keffarettir. Rasûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) Efendimiz Ebu Saîd el-Hudri (r.a.)'den rivayet edilen Hadis-i Şerifte;

مَا مِنْ عَبْدٍ يَصُومُ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا بَاعَدَ اللَّهُ بِذَلِكَ الْيَوْمِ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا

“Allah rızası için bir gün oruç tutan kimseyi Allahü Teâlâ, bu bir günlük oruç sebebiyle cehennem ateşinden yetmiş yıl uzak tutar.”¹³

Ebu Hüreyre (r.a.)’den rivayet olunan diğer bir Hadis-i Şerif’te ise;

مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى جَعَلَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ حَنْدَقًا كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

“Kim Allahü Teâla yolunda bir gün oruç tutsa, Allah onunla ateş arasına, genişliği sema ile arz arası kadar olan bir hendek kılar”¹⁴ buyurmuştur.

Orucun insana kazandıracığı mükâfatı da şöyle izah etmişlerdir;

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَابًا يُقَالُ لَهُ الرَّيَّانُ، يَدْخُلُ مِنْهُ الصَّائِمُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ، يُقَالُ: أَيْنَ الصَّائِمُونَ؟ فَيَقُومُونَ لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ، فَإِذَا دَخَلُوا أُغْلِقَ فَلَمْ يَدْخُلْ مِنْهُ أَحَدٌ

"Cennette reyyân denilen bir kapı vardır ki, kıyamet günü oradan ancak oruçlular girecek, onlardan başka kimse giremeyecektir. Oruçlular nerede? diye çağrılır. Onlar da kalkıp girerler ve o kapıdan onlardan başkası asla giremez. Oruçlular girince o kapı kapanır ve bir daha oradan kimse girmez.”¹⁵

¹¹ Gazâli, Bidâyetü'l-Hidâye, s.100

¹² Gazâli, Bidâyetü'l-Hidâye, s.100

¹³ Sahih-i Müslim, Kitâbü's-Sıyam, h.1153

¹⁴ Sünen-i Tirmizî, Fazl's-Savm-i fî sebîlillah, h.1624

¹⁵ Sahih-i Buhari, Riyâü's-Sâimîn, h.1896

Vaaz Mevsümü:

ORUCUN NEVİLERİ

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com
01.04.2022

VAAZ : Orucun Nevi'leri

Oruçlar: Farz, vacib, nafile ve mekruh nevi'lerine ayrılır. Farz ve vacib oruçlar da muayyen ve gayr-i muayyen kısımlara ayrılır.

İZAH-1A : Farz Oruç

Ramazan ayı orucu muayyen bir farzdır. Ramazan-ı Şerif ayına ait kazaya kalan oruçlarla keffâret olarak tutulacak oruçlar da gayr-i muayyen birer farzdır. Bunlar eyyam-ı menhiyye'nin haricinde istenilen günlerde tutulabilir.

Ramazan-ı Şerif orucu Hicret-i Nebeviye'den bir buçuk sene sonra Şaban-ı Şerif'in onuncu günü farz kılınmıştır. Bunun farziyyeti kitap, sünnet ve icma ile sabit; ezcümle كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ ayet-i kerimesi buna delalet etmektedir.¹

Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor;

شَهْرُ رَمَازَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ

“O Şehr-i Ramazan ki -insanları irşad için- furkan ve hidayetden ibaret olan beyyineler halinde Kur'an kendisinde indirildi. Onun için sizden her kim bu ayı müşahede ederse –yani mukîm olursa- oruç tutsun...”²

Ramazan kelimesinin manası ile alakalı iki kavil vardır: “Birisi Mücahid (rh.)’tan rivayet edildiğine göre “Ramazan” Allahü Teâlâ'nın isimlerinden bir isimdir. “Şehr-i Ramazan” demek “Şehrullah” demektir. İkinci kavle göre “Receb” ve “Şa’ban” gibi hususi bir ay ismidir.³

“Ramazan” isminin lügat manasında; temizlik, yakmak ve keskinlik manaları mevcuttur. “Ramazan”; yaz sonunda yağıp yeryüzünü tozdan temizleyen yağmur manasına gelir. Bu yağmur yeryüzünü temizlediği gibi Şehr-i Ramazan da ehl-i imanı günahlardan yıkayıp kalplerini temizler. Yine kızgın yerde, yalın ayak yürümek sebebiyle, yanmak manasına gelir. Bu ayda çekilen açlık, susuzluk ve ızdırap sebebiyle Cenab-ı Hak, kulunun günahlarını yakar. Diğer bir manası da kılıcı inceltip keskinleştirmek için iki taş arasına koyup dövmektir. Her türlü kötülük ile bezenmiş olan nefis, bu ayda tutulan oruç ve yapılan diğer ibadetler ile terbiye edilir.”⁴

Cenab-ı Hakk'ın, dünya ve ahiret saadetinin yollarını göstermek üzere bütün insanlığa ikram ettiği Kur'an-ı Azîmü's-şân, bu ayda nazil olmaya başladığı için Ramazan-ı Şerif ayı çok kıymetli, şerefli ve mübarek bir aydır.

¹ Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s.314

² Bakara 185

³ Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, Bakara Sûresi 185. Ayet-i Kerimenin Tefsirinden

⁴ Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, Bakara Sûresi 185. Ayet-i Kerimenin Tefsirinden

İZAH-1B : Farz Orucun Sevabı

A. Bu ayın fazileti ile alakalı Selman-ı Fârisî (r.a)'ın naklettiği bir Hadis-i Şerif'te şöyle buyrulmuştur;

حَطَبْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ أَظَلَّكُمْ شَهْرٌ عَظِيمٌ مُبَارَكٌ شَهْرٌ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ، شَهْرٌ جَعَلَ اللَّهُ صِيَامَهُ فَرِيضَةً ، وَقِيَامَ لَيْلِهِ تَطَوُّعًا ، مَنْ تَقَرَّبَ فِيهِ بِخَصَلَةٍ مِنَ الْخَيْرِ كَانَ كَمَنْ أَدَّى فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ ، وَمَنْ أَدَّى فَرِيضَةً فِيهِ كَانَ كَمَنْ أَدَّى سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ ، وَهُوَ شَهْرُ الصَّبْرِ ،

وَالصَّبْرُ ثَوَابُهُ الْجَنَّةُ ، وَشَهْرُ الْمَوَاسَاةِ ، وَشَهْرٌ يُرَادُ فِي رِزْقِ الْمُؤْمِنِ فِيهِ ، مَنْ فَطَرَ فِيهِ صَائِمًا كَانَ مَغْفِرَةً لِذُنُوبِهِ ، وَعِنَقَ رَقَبَتَهُ مِنَ النَّارِ ، وَكَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجْرِهِ شَيْءٌ ، قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لَيْسَ كُلُّنَا يَجِدُ مَا يُفْطِرُ الصَّائِمَ ، قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يُعْطِي اللَّهُ هَذَا الثَّوَابَ مَنْ فَطَرَ صَائِمًا عَلَى تَمْرَةٍ أَوْ شَرْبَةِ مَاءٍ أَوْ مَذَقَةِ لَبَنٍ ، وَهُوَ شَهْرٌ أَوْلُهُ رَحْمَةٌ وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ وَآخِرُهُ عِنَقٌ مِنَ النَّارِ ، مَنْ خَفَّفَ عَنْ مَمْلُوكِهِ فِيهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَأَعْتَقَهُ مِنَ النَّارِ وَاسْتَكْتَرُوا فِيهِ مِنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ : خَصَلْتَيْنِ تُرْضُونَ بِمَا رَبَّكُمْ وَخَصَلْتَيْنِ لَا غِنَاءَ بِكُمْ عَنْهُمَا ، فَأَمَّا الْخِصَلَتَانِ اللَّتَانِ تُرْضُونَ بِمَا رَبَّكُمْ : فَشَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَتَسْتَغْفِرُونَ ، وَأَمَّا الْخِصَلَتَانِ اللَّتَانِ لَا غِنَاءَ بِكُمْ عَنْهُمَا : فَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَتَعُوذُونَ بِهِ مِنَ النَّارِ ، وَمَنْ سَقَى صَائِمًا سَقَاهُ اللَّهُ مِنْ حَوْضِي شَرْبَةٍ لَا يَظْمَأُ حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ

Rasulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) Şaban ayının son gününde bize hutbe irad ederek şöyle buyurdu:

“Ey insanlar! Sizi büyük ve mübarek bir ay gölgeledi. O ay içerisinde bir gece vardır ki bin aydan daha hayırlıdır. O öyle bir aydır ki, Allah orucunu farz, gece ibadetini nafile kıldı. O ay içerisinde bir hayır işleyen, diğer aylarda bir farzı işlemiş gibi olur. O ayda bir farz işleyen diğer aylarda yetmiş farz işlemiş gibi olur. O sabır ayıdır. Sabırın sevabı ise cennettir. O yardımlaşma ayıdır. O ayda mü'minin rızkı bereketlendirilir. Ramazan'da kim bir oruçluyu iftar ettirirse günahlarının mağfiret olunmasına, cehennemden azâd olmasına sebep olur ve oruçlunun sevabından hiçbir şey eksiltilmeksizin onun sevabı kadar sevap alır.”

Ashab-ı Kirâm; “Ya Rasûlellah! Hepimiz oruçluyu iftar ettirecek şeyi bulamıyoruz” dediler.

Rasül-ü Ekrem (sallallahü aleyhi ve sellem); “Allah, bu sevabı oruçluya bir hurma ile veya bir içim su yahut bir yudum süt ile iftar ettirene de verir. Ramazan ayı öyle bir aydır ki; evveli rahmet, ortası mağfiret ve sonu cehennemden kurtuluştur. Bu ayda hizmetçisinin yükünü hafifleteni, Allahü Teâlâ affeder ve cehennemden kurtarır. Ramazan ayında şu dört şeyi çok yapınız. Bunlardan ikisi ile Rabbinizi razı edersiniz, diğer ikisinden ise (zaten) müstağni olamazsınız. Rabbinizi razı edeceğiniz iki haslet; Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına şahadet getirmek ve Allah'a istiğfar etmektir. Müstağni olmadığınız iki haslete gelince; Allah'tan cenneti istersiniz ve Cehennemden O'na sığınrsınız. Kim bir oruçluya su verirse, Allahü Teâlâ da ona havzımdan (Havz-ı Kevser) öyle bir şerbet verir ki, artık cennete girinceye kadar susamaz.”⁵

⁵ Beyhakî, Süabü'l-İmân, Fezâil-i Şehr-i Ramazan, h.3336

B: Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) diğere bir Hadis-i Şerif'lerinde şöyle buyuruyor;

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

“Ramazan ayında farz olduğuna inanarak, sevabını da Allahü Teâlâ'dan bekleyerek oruç tutan kişinin geçmiş günahları mağfiret olunur.”⁶

C: Hz. Ali (k.v.) Efendimiz, Ramazan-ı Şerif'in fazileti ile alakalı olarak;

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَعْطَاهُمْ رَمَضَانَ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

“Cenab-ı Hak şayet Ümmet-i Muhammed'e azab etmeyi murad etseydi onlara ramazan ayını ve قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ihlas suresini vermezdi”⁷ buyurur.

D: Ebu Hüreyre (radiyallahu anh)'den rivayet edilen Hadis-i Şerif'te "Rasülullah (aleyhissalâtu vesselâm) şöyle buyuruyor;

إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ فَتَحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَعُلِّقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَصَفِدَتِ الشَّيَاطِينُ

“Ramazan ayı girdiği zaman cennetin kapıları açılır, cehennemin kapıları kapanır ve şeytanlar da zincire vurulur.”⁸

E: İmam-ı Rabbanî Hazretleri, Hadis-i Şerif'te beyan edilen faziletleri saydıktan sonra Efendimizin bu aydaki cömertliği ile alakalı bir rivayeti naklederler;

وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ أَطْلَقَ كُلَّ أُسِيرٍ ... وَأَعْطَى كُلَّ سَائِلٍ.

“...Rasulullah Efendimiz, Ramazan-ı Şerif girince bütün esirleri serbest bırakır ve kendisinden yardım isteyen herkese istediğini verirdi.”⁹

F: Ramazan-ı Şerif ayı, afv ve mağfiret dâiresinin genişlediği bir ay olduğu gibi yine her türlü hayır ve bereketin de kendisinde toplandığı bir aydır. İmam-ı Rabbanî Hazretleri bu hususta;

وَكُلُّ بَرَكَةٍ وَخَيْرٍ يَصِلُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ مِنْ أُمَّةٍ وَجْهٍ كَانَ فِي تَمَامِ السَّنَةِ إِنَّمَا هُوَ قَطْرَةٌ مِنْ بَحْرِ بَرَكَاتِ هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ الْقَدْرِ الَّذِي لَا نِهَآيَةَ لَهُ

“Senenin tamamında herhangi bir yolla kişiye ulaşan her hayır ve bereket, nihayeti bulunmayacak (şekilde) kadr u kıymeti büyük olan bu ayın bereket deryasından ancak bir damladır.”¹⁰

⁶ Sünen-i Nesâî, Kitabü's-Savm, h.2203

⁷ Abdurrahman es-Safûri, Nüzhetü'l Mecâlis, c.1, s.165

⁸ Sünen-i Nesâî, Fezâil-i Şehr-i Ramazan, h.2098

⁹ İmam-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerife, c.1, m.45

¹⁰ İmam-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerife, c.1, m.4

وَمَنْ وَفَّقَ لِلْخَيْرَاتِ وَالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ فِي هَذَا الشَّهْرِ كَانَ التَّوْفِيقُ رَفِيقَهُ فِي تَمَامِ هَذِهِ
السَّنَةِ . وَإِذَا مَرَّ هَذَا الشَّهْرُ عَلَى تَفْرِقَةٍ يَكُونُ فِي جَمِيعِ السَّنَةِ عَلَى تَفْرِقَةٍ

“Kim ki bu ayda hayırlara ve salih amellere muvaffak kılınırsa bu muvaffakiyet senenin tamamında onun arkadaşı olur. Eğer bu ay manevi dağınlık ile geçerse, senenin tamamı da dağınlık üzere geçer.”¹¹

سَنَةِ لِسَيِّئَاتٍ مُّكَفَّرٍ هُوَ الَّذِي رَمَضَانَ شَهْرٍ صِيَامٍ أَيْضًا وَيَنْبَغِي

“Kişiye ramazan orucunu tutmak lazım gelir ki o ramazan orucu, bir senenin seyyîâtına keffarettir.”¹² buyurmuşlardır.

Ramazan-ı Şerif ayı gelip de bu ayın hayrından mahrum kalan kimseler hakkında Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) bir Hadis-i Şerif’lerinde,

رَغِمَ أَنْفٌ رَجُلٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانٌ ثُمَّ انْسَلَخَ قَبْلَ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ

“Ramazan’ı Şerif ayı gelip de kendisini affettirmeden, mağfiret olunmadan bu ayı geçiren kimsenin burnu sürtsün”¹³ buyurmuştur.

Büyüklerimiz de bu Hadis-i Şerif’i naklettikten sonra; “Bakın bu ay Hz. Allah’ın rahmetinin, mağfiretinin bol olduğu Cenab-ı Hakk’ın nice kullarını azâd ettiği bir ay. Bu ayda böyle büyük bir rahmet ve bereket var. Cenab-ı Hakk’ın affi, mağfireti ve rahmeti vardır.”¹⁴ buyurmuşlardır.

İZAH-2 : Vacip Oruç

Muayyen bir günde tutulması nezredilen oruçlar muayyen bir vaciptir. Herhangi bir gün, herhangi bir ay veya herhangi bir hafta gibi belirlenmeyip tutulması nezredilen oruçlar da gayr-i muayyen bir vaciptir. Nezredilen i’tikaf oruçları da muayyen vacib demektir ki i’tikaf zamanlarına mahsustur.¹⁵

İZAH-3 : Nafile Oruç

Allahü Teala'nın rızası için tutulacak nafile oruçlar da başlı başına bir nevi teşkil eder. Bunlar sünnet, müstehab ve mendub diye isimlenirler. Aşura günü ile beraber ondan bir gün önce veya bir gün sonra tutulan oruçlar ve Eyyam-ı Biyyude¹⁶ tutulan oruçlar gibi. Bunlar müstehabdır. "Haram Aylar" denilen Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Receb aylarının perşembe, cuma ve cumartesi günlerinde ve Zilhiccenin başından dokuz günde tutulacak oruçlar da müstehabdır.¹⁷

¹¹ İmam-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerife, c.1, m.45

¹² İmam-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerife, c.3, m.41

¹³ Sünen-i Tirmîzî, Ed-Deavât, h.3545

¹⁴ Ümraniye sohbetlerinden

¹⁵ Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s.314

¹⁶ Kameri ayların on üç, on dört ve on beşinci günleridir.

¹⁷ Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s.314

Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) buyurdular:

مَنْ صَامَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَذَلِكَ صِيَامُ الدَّهْرِ

“Kim her (kamerî) aydan üç gün (bilhassa on üç, on dört ve on beşinci günleri) oruç tutarsa, senenin tamamında oruç tutmuş gibi sevap kazanır.¹⁸

صَوْمُ يَوْمٍ مِنْ شَهْرٍ حَرَامٍ أَفْضَلُ مِنْ صَوْمِ ثَلَاثِينَ مِنْ غَيْرِهِ

“Haram aylarda (Zilkâde, Zilhicce, Muharrem, Recep) tutulan bir gün oruç diğer aylarda ki otuz gün oruçtan daha faziletlidir.”¹⁹

İZAH-4 : Mekruh Oruç

Ramazan-ı Şerif bayramının birinci günü ve Kurban bayramının dört gününde tutulan oruçlar tahrîmen mekruhtur. Çünkü bu günler, Allahü Teâla'nın kullarına ziyafet günüdür. Bu ziyafetten kaçınmak uygun olmaz. Bununla beraber bugünlerde tutulan oruçlar yine oruçtur. Şu kadar var ki, bozulursa kazası lazım gelmez. Diğer bir görüşe göre kazası lazım gelir.

Nevruz denilen ilkbahar gününde ve "Mehrican" denilen son bahar gününde kasden tutulan oruçlar tenzihen mekruhtur. Çünkü bu günlere hürmet edilmiş gibi olur. Hâlbuki bunlara hürmet haramdır. Eğer âdet üzere tutulan bir oruç bu günlere rastlarsa kerahet olmaz. Sadece cuma, sadece cumartesi günü ve sadece “Aşure günü” oruç tutmak da tenzihen mekruhtur.²⁰

Sahih-i Buhari'nin Muhtasarı olan Tecrîd-i Sarîh Tercemesinde naklolunduğuna göre Zeyd İbn-i Sâbit (r.a) şöyle rivayet ediyor;

تَسَحَّرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالسَّحُورِ قَالَ قَدْرُ خَمْسِينَ آيَةً.

“Biz (bir kere) Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) ile beraber sahur yemeği yedik. Sonra Rasûlullâh (sabah) namazına kalktı”. Kendisine “Sabah namazı ile sahur arasında ne kadar zaman bulundu” diye sorulduğunda “Elli âyet (okunacak) kadar diye cevâb verdi.”

Bu Hadis-i Şerif'in izahında elli ayet okunacak vakit 18 dakika olarak ifade edilmiştir.²¹

¹⁸ Sünen-i Tirmîzî, Kitâbü's-Savm, h.762

¹⁹ Gazâlî, İhyâ-u Ulûmid-Dîn, Et-Tetavvu'u bi's-Sıyam

²⁰ Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s.315

²¹ Zebîdi, Mütercim Ahmed Naîm, Tecrîd-i Sarîh Tercemesi, c.6, s. 268-269

EK BİLGİLER

A- SAHURUN FAZİLETİ

Oruç tutacak kimsenin sahur yemeği yemesi müstehabdır. Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur;

تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السُّحُورِ بَرَكَتًا

“Sahura kalkınız; çünkü sahurda (azîm) bereket vardır.”²²

Bunun vakti, gecenin sonudur. Âlimlerden Ebu'l-Leys'e göre gecenin son altıda biridir. Sahur yemeği, insana oruç için kuvvet verir. Sahurun geciktirilmesi müstehab ise de ikinci fecrin doğup doğmadığından şüphe edilecek bir zamana kadar geciktirilmesi mekruhtur.

Sahur, seher vaktinde yenilen yemektir. Bu yemeği yemeye "Sahur Yemek" denir. Seher de ikinci fecirden biraz öncesine kadar olan vakittir.²³

İmam-ı Rabbanî Hazretleri şöyle buyurur:

وَتَعَجِيلُ الْإِفْطَارِ وَتَأْخِيرُ السُّحُورِ مِنَ السُّنَنِ . قَدْ بَالَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْبَابِ وَيُشْبِهُ أَنْ تَكُونَ مُبَالَغَةً لِظَهَارِ إِحْتِيَاجِهِ الْمُنَاسِبِ لِمَقَامِ الْعُبُودِيَّةِ

“İftarda acele etmek, sahur tehir etmek sünnetlerdendir. Peygamber Efendimiz (sallahü aleyhi ve sellem) bu hususa son derece dikkat edirdi. Bu sünnetin böyle olması, ihtiyaç izharındaki mübalağaya benzer ki bu ihtiyaç izharı ubudiyet makamına münasip olandır.”²⁴

B- ORUÇ AÇMAKTA ACELE ETMENİN FAZİLETİ

Sehl İbni Sa'd (r.a.) dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sallallahü aleyhi ve sellem) Efendimiz;

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ

“Oruç açmakta acele ettikleri sürece Müslümanlar hayır üzerine yaşarlar”²⁵buyurmuşlardır.

Ebu Hüreyre (r.a.) dan rivayet edilen başka bir hadisi şerifte Peygamber Efendimiz (sallahü aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuşlardır;

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَحَبُّ عِبَادِي إِلَيَّ أَعَجَلَهُمْ فِطْرًا

²² Sünen-i Tirmîzi, Fazlu's-Sahûr, h.708

²³ Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s.290

²⁴ İmam-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerîfe, c.1, m.45

²⁵ Sahih-i Müslim, Babü Fazlî's-Sahur, h.2608

“Allah-ü Teâlâ şöyle buyurdu: Kullarımın bana en sevimli olanı, oruç açmakta acele davranandır.”²⁶

Fıkıh kitaplarımızda iftarda acele etmenin daha faziletli olduğu ifade edilmiştir.

وَتَعْجِيلُ الْإِفْطَارِ أَفْضَلُ فَيُسْتَحَبُّ أَنْ يُفْطَرَ قَبْلَ الصَّلَاةِ

“İftarda acele etmek efdaldir. Namazdan önce iftar etmek müstehaptır.”²⁷

Tirmizi ve Müsned-i Ahmed’de naklonunan bir hadis-i Kudsî’de denilmiştir ki;

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : أَحَبُّ عِبَادِي إِلَيَّ أَعْجَلُهُمْ فِطْرًا

“Allah (azze ve celle) “Kullarımın bana en sevimli olanı iftarı acele ettirendir” buyurmuştur.”

İftarı tatlı bir şey ile yapar. Faziletli olan iftarı hurma ile yapmaktır. Hurma bulamazsa temiz su ile iftar eder, Rasûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) üç hurma ile veya ateş dokunmamış bir şey ile iftar ederdi. Yazın su ile kışın hurma ile iftar ettiği de rivayet edilmiştir.²⁸

Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur;

إِذَا أَفْطَرَ أَحَدُكُمْ فَلْيُفْطِرْ عَلَى تَمْرٍ ، فَإِنَّهُ بَرَكَةٌ ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ تَمْرًا فَالْمَاءُ فَإِنَّهُ طَهُورٌ

“Biriniz iftar edeceği zaman hurma ile iftar etsin. Çünkü o berekettir. Kim hurmayı bulamazsa, su ile iftar etsin. Çünkü o temizleyicidir.”²⁹

Ebu İsa (r.a.)’dan rivayet edilen bir Hadis-i Şerif’te;

كَانَ يُفْطِرُ فِي الشِّتَاءِ عَلَى تَمْرَاتٍ وَفِي الصَّيْفِ عَلَى الْمَاءِ

“Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), kışın hurma ile yazın da su ile iftar ederdi.”³⁰

Ebû Atıyye (r.a.) alatiyor;

عَنْ أَبِي عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : دَخَلْتُ أَنَا وَ مَسْرُوقٌ عَلَى عَائِشَةَ فَقُلْنَا: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ رَجُلَانِ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِلَاهُمَا لَا يَأَلُو عَنِ الْخَيْرِ أَحَدُهُمَا يُعَجِّلُ الْإِفْطَارَ وَالصَّلَاةَ وَالْآخَرُ يُؤَخِّرُ الْإِفْطَارَ وَالصَّلَاةَ . قَالَتْ: أَيُّهُمَا الَّذِي يُعَجِّلُ الْإِفْطَارَ وَالصَّلَاةَ ، قُلْنَا: عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ مَسْعُودٍ قَالَتْ: كَذَلِكَ كَانَ يَصْنَعُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَالْآخَرُ أَبُو مُوسَى

²⁶ Taberânî, El-Mu’cemü’l-Kebîr, h. 239

²⁷ Fetâvây-ı Hindiyye, Kitabü’s-Savm

²⁸ İmamzâde, Şir’atü’l-İslam, Fazilet Neşriyat, İslam Ahlakı ve Adabı, s.82

²⁹ Nesâî, Sünenü’l-Kübra, Et-Terğîb fî Ta’cillî’l-Fitr, h.3306

³⁰ Sünen-i Tirmizi, Kitabü’s-Savm, h.696

“Ben ve Mesrûk (r.anhuma) Hz. Aişe (r.a.)’nın yanına girdik ve **“Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)’in ashabından iki racül hayırdan noksanlık yapmak istemiyor. Birisi iftarı ve namazı acele ettiriyor. Diğeri de iftar ve namazı tehir ediyor”** dedik. Hz. Aişe (r.a.) **“iftar ve namazı acele ettiren hangisi?”** diye sual etti. Biz de **“Abdullah ibn-i Mes’ûd (r.a.)”** dedik. Hz. Aişe (r.a.) **“Rasûlüllah (sallallahu aleyhi ve sellem) de böyle yapardı”** buyurdu. **Diğeri de Ebû Musâ’l-Eş’arî’dir.”**³¹

Hadis-i Şerif naklolunduktan sonra denilmiştir ki;

وَيَنْدُبُ الْإِفْطَارَ عَلَى شَيْءٍ حُلْوٍ وَأَفْضَلُهُ الرُّطْبُ فَالْتَّمِرُ فَالشَّرَابُ الحُلْوُ البَارِدُ فِي الصَّيْفِ وَ إِلَّا فَالْمَاءُ وَ بَعْدَ ذَلِكَ يُصَلِّي الْمَغْرِبَ ثُمَّ يَعُودُ فَيَأْكُلُ وَ بِهَذَا تُدْرِكُ فَصِيلَةٌ تَعْجِيلُ الْإِفْطَارِ وَالصَّلَاةِ

“Tatlı bir şey ile iftar yapmak mendubdur. Efdal olan yaş hurma, kuru hurma ve soğuk tatlı bir içecek yaz günlerinde efdaldır. Bunlar yoksa su ile iftar eder.

Bundan sonra akşam namazını kılar ve dönüp yemeğini yer. Bu şekilde hem iftarı hem namazı acele ettirme fazileti idrak edilmiş olur.”³²

C- İFTAR DUALARI

Oruçlu kimsenin iftar vakti yaklaşırken, iftardan hemen önce ve iftar ettikten sonra bazı duaları yapması müstehaptır. Hadis-i Şerifte buyurulmuştur ki:

إِنَّ لِكُلِّ صَائِمٍ دَعْوَةً فَإِذَا أَرَادَ أَنْ تُقْبَلَ فَلْيَقُلْ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ عِنْدَ فِطْرِهِ "يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ اغْفِرْ لِي"

“Oruçlu olan her kim dua eder ve duasının kabul olunmasını isterse her gece iftar esnasında (iftar vakti yaklaşırken ve hemen öncesinde) “Ey bağışlaması her şeyi kaplayan Allah’ım! Beni bağışla” desin.”³³

Yine iftar sırasında şu duayı okumak sünnettendir.

اللَّهُمَّ لَكَ صُومْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَ عَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ وَصَوْمَ غَدٍ نَوَيْتُ

“Allah’ım, senin için oruç tuttum, sana iman ettim, sana tevekkül ettim ve senin rızıkla orucumu açtım ve yarınki günün orucuna da niyet ettim.”³⁴

Diğer bir rivayette de;

وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- إِذَا أَفْطَرَ قَالَ ذَهَبَ الظَّمَأُ وَابْتَلَّتِ العُرُوقُ وَثَبَتَ الأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

Rasûlüllah Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) iftar ettiği zaman **“susuzluk gitti, damarlar ıslandı, inşaallah ecir de sabit oldu”** buyururdu denilmiştir. ³⁵

³¹ Ali Nasıf, Tâcü’l-Usûl, c.2, s.54 (Bu Hadis-i Şerif Buhâri hariç Kütüb-i Sittenin beşinde vardır)

³² Ali Nasıf, Gayetü’l-Me’mûl Şerhu’t-Tâci’l-Usûl, c.2, s.55

³³ Ni’met-i İslam, Syf:494 (Dip not)

³⁴ Heysemî, Mecau’z-Zevâid, h.469 ; Fazilet Neşriyat, Adab ve Faziletleriyle Dualar, s.99

(“وَصَوْمَ غَدٍ نَوَيْتُ” kısmı ertesi gün oruç tutulacaksa okunur)

³⁵ Sünen-i Ebî Dâvûd, Kitabû’s-Savm, h.2359

TEMKİN NEDİR?

Şer-i şerifte ibadetlerin bazıları vakitten mutlak, bazıları da vakit ile mukayyed olarak meşru kılınmıştır. Oruç ibadeti de vakit ile mukayyed olanlardandır. Orucun vakti: müeddâ için miyar, edası için şart, nefsi-i vücûbu için sebeptir.

Miyar: مَا لَا يَفْضُلُ عَنِ الْمُؤَدَّى “Müeddâ’dan (eda edilen ibadetten) fazla olmayan vakit” diye tarif edilmiştir. ³⁶

Orucun vakti ikinci fecirden başlayarak güneşin batışına kadardır.³⁷ Yani oruca başlamanın ikinci fecirden ileriye sarkmaması icab ettiği gibi, iftarın da güneş batmadan önce olmaması lazımdır. Zira vakit müeddâ için miyar olduğundan; -velev ki birkaç dakika bile olsa- sahur ikinci fecirden sonraya sarkarsa oruca başlanmış olmaz, iftar da güneş batmadan önce yapılacak olursa oruç bozulmuş olur.

Fecr-i sadık fikhî olarak gecenin bitip gündüzün başlamasıdır. Sabah namazı vakti ile orucun başlangıcı fecr-i sadıkta olur. Ancak fecr’, birinci fecr (kâzib) ve ikinci fecr (sâdık) diye iki defa vukû’ bulur. Birinci fecirde güneş ışınları ufukta kısa bir süre görünüp kaybolur. Asıl fecr ise bu kaybolmadan sonra vukû’ bulur. İkinci fecirde artık güneş ışınları bir gün boyunca kaybolmamak üzere gelir. Bu meselede astronomi mütehassısı Baş muvakkit Ahmet Ziya Bey, “Avrupalılar fecr-i sâdıkın başlaması olarak, ufuk üzerinde beyazlığın tamamen yayıldığı vakti hesap alıyorlar. Bunun için fecir hesaplarında, güneşin irtifâ’ını -18 derece alıyorlar. Biz ise ufuk üzerinde beyazlığın ilk görüldüğü vakti hesap ediyoruz. Bunun için de şemsin irtifâ’ının -19 derece olduğu vakti buluyoruz. Çünkü İslam âlimleri, imsak vaktinin beyazlığın ufuk-ı zâhirî üzerinde yayıldığı vakit değil, beyazlığın ufuk üzerinde ilk görüldüğü vakit olduğunu bildirdiler” demiştir.

Namaz vakitlerinin hesaplanmasına dair ilim, ilm-i nücûm’dur (astronomidir). Bir yerin namaz vakitlerinin doğru olarak hesaplanabilmesi için sadece “geometrik değerler” değil, fikhî ölçülere uygun olan “görülen değer” neticeleri esas alınır. Mesela, güneşin doğuş-batışı için “geometrik doğuş-batış” değil, çıplak gözle gözlenebilen “görülen doğuş-batış” asıldır. Sadece geometrik değerlerin hesaplanması ile elde edilen değerler - bunların sapmasına sebep olan pek çok unsurdan dolayı- gerçek değerleri karşılayamamaktadır. Mesela şehrin ve mahallenin deniz seviyesine yakın olan yerleri ve deniz seviyesinden yüksek yerleri bu değerlerin sapmasına sebep olabilir.

Bu sebeple İslâm âlimleri bazı zarurî tedbirler almışlardır. Bu tedbirlere düzeltmelere “Temkin” adı verilmektedir. Temkin, daha ihtiyatlı olmak için yapılmış bir düzeltme değil, fikhî olarak yapılması zarurî bir düzeltmedir. Bu düzeltmeler neticesinde ortaya çıkan değerler fikhî ölçülere uygun hale gelmiş olur. Binaenaleyh temkinsiz vakitlerin kullanılması mahzurludur.

Bu temkine riayet edilmezse -hususiyetle- imsak’ta oruç tehlikeye düşmüş olur. Oruca imsak vaktinde başlamak gerektiği için yiyip içmeye imsak vaktinden sonra devam edilirse oruç kazaya kalmış olur. Böyle bir duruma düşme tehlikesine binaen temkin vakti yeme-içmeyi kesmek için son vakit olmasa da imsakı geçirme tehlikesinden kurtulmak için riayeti elzem olan bir vakittir.

³⁶ Molla Husrev, Mirâtü’l-Usûl Fî Şerh-i Mirkâtî’l-Vusûl, c.1, s.68-92 (Hulasa)

³⁷ Molla Husrev, Dürerü’l-Hukkâm, Kitabü’s-Savm, s.196

İbadetlerin vakitlerini muntazaman bir araya getiren takvimler Müslümanlar için çok büyük bir kolaylıktır. Şimdi kullandığımız takvimler, uzun bir tarihî tekâmülün neticesi olarak bu hâle ulaşmıştır.

Osmanlı Devleti'nin bir kurumu olan Müneccimbaşılığın takvim tarihinde önemli bir yeri vardır. Müneccimbaşı; Osmanlı Devleti'nde astronomi müessesesinin başındaki kişi demektir. Müneccimbaşılar namaz vakitlerinin hesaplanması usulü hakkında eserler yazmış ve astronomik zâyiçeler³⁸ düzenlemişlerdir.

Son müneccimbaşı Hüseyin Hilmi Efendi'nin 1924'de vefatından sonra, yeni müneccimbaşı tayin edilmedi ve müneccimbaşılık kaldırıldı, yerine başmuvakkitlik tesis edildi. İlk olarak da meşhur muvakkit Ahmet Ziya Bey baş muvakkit oldu. Hz. Üstazımız Ebu'l-Fâruk Süleyman Hilmi TUNAHAN SİLİSTREVÎ (Kuddise Sirruhu) Efendi Hazretleri de son Müneccimbaşı Hüseyin Hilmi Efendi'den ilm-i heyet ve ilm-i mevakit tahsil etmiştir. Hüseyin Hilmi Efendi'nin hicrî 1342 miladi 1924 senesi için hazırladığı vakitler, Türkiye'de 1982 yılına kadar takvimlerde kullanılan vakitlerin aynısıdır.³⁹

³⁸ Yıldızların belli bir zamandaki yerlerini ve durumlarını gösteren çizelge

³⁹ Fazilet Neşriyat, Namaz Vakitleri ve Temkin Hakkında Sual ve Cevaplar, (Hulasa)

Vaaz Mevsümü:

KURÂN-I KERİMİN FAZİLETİ-1

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com

02.04.1984

VAAZ : Kur'ân-I Kerim'in Fazileti

GİRİŞ:

İZAH-1: Peygamberlerin Gönderilişi

Allah (celle celalühû), dînî ve dünyevî işlerinde kendisine ihtiyaç duyulan hususları insanlara beyan edici, ehl-i küfrü cehennem ile inzâr, ehl-i imânı cennet ile tebşir etmek üzere beşerden beşere Rasûller göndermiştir. Ve onları da hârikulâde mucizeler ile te'yîd etmiştir. Bu Rasûllerin evveli Âdem (aleyhisselam), âhiri ise Muhammed Mustafâ (sallallahu aleyhi ve sellem) efendimizdir.¹

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ...

O işaret olunan Rasûller, biz onların bazısını bazısından efdal kıldık, içlerinden kimi var Allah, kelâmına kelîm etti, bazısını da derecelerle daha yüksekler çıkardı, Meryem'in oğlu İsa'ya da o beyyineleri verdik ve kendisini Ruhu'l-kudûs ile te'yid eyledik..."² buyrulduğu üzere Peygamberler (aleyhimüsselam) asl-ı risâlette müsâvî olmakla beraber bazıları diğer bazılarına faziletli kılınmıştır.³ En faziletli olanı da Peygamberimiz Muhammed Mustafa (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz'dir.⁴

İZAH-2: Peygamberlerimize Ümmet Olmak

Âl-i İmrân sûresinde; "كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ" "Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmet olarak vücuda geldiniz"⁵ buyruluyor. Şüphe yok ki ümmetin hayırlı olması dinlerinin kemâli itibâriyledir. Dinlerinin kemâli de tâbi' oldukları nebîlerinin kemâline bağlıdır.⁶

Peygamber efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) verilen mucizenin diğer peygamberlere verilen mucizelerden daha faziletli olması da onun efdalü'l-Enbiyâ olduğuna delildir.⁷

¹ Ömer En-Neseffî, Metn-i Akâid

² Bakara 253

³ Elmalılı, Hak Dini Kur'ân Dili

⁴ Ömer En-Neseffî, Metn-i Akâid

⁵ Al-i İmran 110

⁶ Sa'dü'd-Dîn Mes'ûd ibn-i Ömer et-Taftâzânî, Şerh-u'l-Akâidi'n-Nesefiyye

⁷ Fahrü'd-Din-i Râzî, Tefsir-i Râzî, 253. Ayet-i Kerime'nin Tefsiri

GELİŞME:

İZAH-3: Kurân-ı Kerimin fazileti sayılamayacak derecededir.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا

“De ki: Eğer Rabbimin kelimâtı için deniz mürekkebe olsa idi her halde Rabbimin kelimâtı tükenmeden deniz tükenirdi, bir misli de meded getirsek bile.”⁸

Bu ayet-i Kerime’den anlaşıldığı üzere Kur’an-ı Kerim’in faziletleri sayılamayacak kadar çoktur. Bunlardan bazılarını şu başlıklar altında izah edebiliriz; (Faziletleri saymaya başlamadan aşağıdaki izahat yapılabilir)

Ara Takdim...

Cenâb-ı Hak her peygambere devrine göre bir mucize vermiştir. Meselâ Musâ (aleyhisselam) devrinde insanlar sihirde ilerlemişlerdi. Cenâb-ı Hak da Musa (aleyhisselam)’a asâsının yılanı dönüştürmesi, yed-i beyzâ, denizin yarılması mucizelerini verdi.

İsâ (aleyhisselam) devrinde insanlar tıp ilminde çok ilerlemişler; üç hastalık hariç bütün hastalıkların devasını bulmuşlar idi. Bunlar; “أَكْمَه” doğuştan körlük, “أَبْرَص” alaca hastalığı ve “مَوْت” ölüm’dür. Hz. Allah (celle celalühû) de İsâ (aleyhisselam)’a “ekmeh ve ebras”ı iyileştirme ve ölümleri diriltme mucizesi vermiştir.

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) zamanında da insanlar edebiyatta ilerlemişlerdi. Hatta bedeviler dahi kendi aralarında konuşurken şiir gibi kâfiyeli ve edebî konuşurlardı. Şiir müsâbakaları yapılır, dereceye girenlere mükâfâtlar verilirdi. Ve en çok beğendikleri ilk yedi şiiri Kâ’be-i Muazzama’nın duvarına asarlardı.

Kur’ân-ı Kerim de gayet edebî bir şekilde nazil olmuş ne şiir ne de nesir; ikisi arasında, eşi benzeri bulunmayan bir edebiyâtı haizdir. Bi’l-cümle mucizeler azlık ve çokluk, bekâ (devamlılık) ve adem-i bekâ (devamsızlık), kuvvet ve kuvvetsizlik cihetinden farklıdır. ⁹

Hz. Üstazımız (kuddise sirruhu) bu hususla alakalı olarak: “Her peygambere arısında ki câri hâdiselerin ehemmiyetine ve nev’ine göre mucizeler verildiği gibi Asr-ı Saâdet-i Nebîde (aleyhisselam) fusahâ ve büleğa çok olduğundan Kur’ân-ı Kerim, fesâhat ve belâgatta eşsiz bir surette inzal olundu”¹⁰ buyurmuşlardır.

⁸ Kehf 109

⁹ Fahru’d-Din-i Râzî, Tefsir-i Râzî,

¹⁰ Ali Erol, Hatiratım, s.68

İZAH-4: Kurân-ı Kerim Aciz Bırakan Mucizedir.

Kur'an-ı Kerim (الْمُعْجِزُ الْمُتَحَدَّى بِهِ): “İnsanlara kendisiyle meydan okunan ve benzerini getirmekten onları âciz bırakan” demektir.

Allah (celle celalühû) Kur'ân-ı Kerim'in muhtelif yerlerinde, emr-i ta'cîzî olarak Kur'ân-ı Kerim'in benzerini getirmeyi emretmiş ve sonrasında da getirilemeyeceğini ve sebeblerini izâh buyurmuştur.

- Kur'ân-ı Kerim'in tamamının mislinin getirilmesi;

قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

“De ki: Yemin ederim eğer İns-ü Cinn bu Kur'ân'ın mislini getirmek üzere toplansalar bir mislini getiremezler, birbirlerine zahîr de olsalar. (Yardım da etseler)”¹¹

- On sûrenin mislinin getirilmesi;

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ وَاذْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

“Yoksa “Onu (Kur'ân'ı) kendi uydurdu” mu diyorlar? Öyle ise de haydin onun gibi uydurma on sûre getirin. Ve bunun için, Allah (celle celalühü)'den başka, gücünüzün yettiklerini de (yardıma) çağırın! Eğer doğru söylüyorsanız. (Bunu yaparsınız)”¹²

- Tek bir sûrenin mislinin getirilmesi;

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُوْرَةٍ مِّثْلِهِ وَاذْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

“Ve eğer kulumuza ceste ceste indirdiğimiz Kur'ân'dan şüphede iseniz haydi onun ayarından bir sure meydana getirin ve Allah (celle celalühü)'den başka güvendiklerinizin hepsini çağırın, eğer sadıksanız bunu yapın...”¹³

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُوْرَةٍ مِّثْلِهِ وَاذْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

“Yoksa “Onu (Kur'ân'ı) kendi uydurdu” mu diyorlar? De ki: “Öyle ise haydin: onun misli bir sure getirin. Allah (celle celalühü)'den başka gücünüzün yettiğini de (yardıma) çağırın, eğer sadıksanız bunu yaparsınız.”¹⁴

- Bir cümlenin mislinin getirilmesi;

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ * فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

“Yoksa “O Kur'ân-ı Kerîm'i kendisi uydurmakta” mı diyorlar? Hayır! Kendileri inanmazlar. Haydi, onun gibi bir söz getirsinler, doğru iseler.”¹⁵

¹¹ İsra 88

¹² Hûd 13

¹³ Bakara 23

¹⁴ Yunus 38

¹⁵ Tûr 33-34

- Cenâb-ı Hak getirememelerinin sebebini de bir Ayet-i Kerimede şöyle beyan ediyor;

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةً لِأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهَدًى
وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

“Hakikat onların kıssalarında ülül'elbab (akıl sahipleri) için bir ibret vardır. Bu uydurulur bir söz değil ve lâkin önündekinin tasdîki ve her şeyin tafsîli ve imân edecek bir kavim için bir hidayet, bir rahmettir”.¹⁶

Hiz. Üstazımız (kuddise sirruhu) “Kur'an-ı Kerîm ‘El-mu'cizü'l- mütehattâ bih'dir. Bunun için düşmanlar Kur'anla muâraza yapmayı ancak din adamlarını yok etmek suretiyle cepheyi o tarafa çevirdiler”¹⁷ buyurmuşlardır.

İZAH-5: Kurân-ı kerimin Tesiri

Kur'ân-ı Kerimin bir vasfı da işitenlerin kalbinde bir te'sîr bırakarak onları imâna ve hayra sevk etmesidir.

Kıssa:

Hiz. Ömer (r.a.) şöyle buyuruyor;

"Ben, Müslüman olmadan önce, Rasûlüllah (aleyhisselam)'a sataşmak için evden çıkıp, kendisini buldum. O, Mescid-i Haram'a erişmekte beni geçmişti. Ben de, varıp arkasında, ayakta durdum.

Rasûlüllah (aleyhisselam) el-Hâkka sûresini okumaya başladı. Dinlediğim kelâmın belâgatına, düzgünlüğüne, derli-topluluğuna hayran oldum. Kendi kendime: “Vallahi! Bu, Kureyş'lilerin dediği gibi bir şair galiba” dedim.

O sırada Rasûlüllah (aleyhisselam) sûrenin şu âyetlerini okudu;¹⁸

فَلَا أَفْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ

“Artık yok, kasem ederim ki gördüklerinize. Ve görmediklerinize. O hiç şübhesiz kerîm bir Rasûlün getirdiği sözdür. Ve o bir şâir sözü değildir. Sizin pek azınız buna iman eder.”

Ben, yine, kendi kendime: “Galiba, bu bir kâhindir! (İçimden geçirdiklerimi anladı)” dedim. Rasûlüllah (aleyhisselam) şu âyetleri okumaya devam etti;

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَدْكُرُونَ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“O, bir kâhin sözü de değildir, siz pek az düşünüyorsunuz. O Rabbül'âlemînden bir tenzildir.”

¹⁶ Yûsuf 111

¹⁷ Ali Erol, Hatirâtım, s.55

¹⁸ Hâkka 38-52

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ

“O bize isnaden bazı lâflar uydurmaya kalkışsaydı¹⁹ elbette biz onu, ondan dolayı yemîniyle²⁰ yakalardık (kuvvetle tutar hıncını alırdık). Sonra da ondan vetînini (iliğini) keser atardık. O vakit sizden hiçbiriniz ona siper de olamazdınız²¹”

وَإِنَّهُ لَتَذِكْرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَدِّبِينَ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ

“Ve o hiç şüphesiz unutulmayacak bir öğüttür, müttekîler için. Bununla beraber biz biliyoruz ki sizden inanmayanlar var. Ve her halde o, kâfirler üzerinde bir hasrettir. Ve o hiç şüphesiz hakku’l-yakîndir.”

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

“Haydi! Tesbih et, azîm olan Rabbinin ismiyle”

Rasûlüllah (aleyhisselam) sûreyi böylece okuyup bitirdiği zaman, her yerde kalbime İslâm meylî düştü.”²²

İZAH-6: Kurân-ı kerimin Kapsayıcılığı (İhata)

Kur’ân-ı Kerim’in vasıflarından birisi de her şey’i hâvî olması, arayanın istediği her şeyi içinde bulabileceği bir kitab olmasıdır.

Cenab-ı Hak buyurmuştur ki;

وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ...

“... Ne yaş, ne de kuru; hiçbir şey yoktur ki her hal hepsi (Allah celle celalühü’nün indinde) bir kitabı mübîninde olmasın”²³

Rivâyet olunduğuna göre;

إِنَّهُ تَفَكَّرَ بَعْضُ الْعَارِفِينَ فِي أَنَّهُ هَلْ فِي الْقُرْآنِ شَيْءٌ يُقَوِّى قَوْلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ « يَخْرُجُ رُوحُ الْمُؤْمِنِ مِنْ جَسَدِهِ كَمَا يَخْرُجُ الشَّعْرُ مِنَ الْعَجِينِ » فَحَتَمَ الْقُرْآنَ بِالتَّدْبِيرِ فَمَا وَجَدَهُ فَرَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَنَامِهِ وَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ « وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ » فَمَا وَجَدْتُ مَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ « أُطْلِبُهُ فِي سُورَةِ يُوسُفَ » فَلَمَّا انْتَبَهَ مِنْ نَوْمِهِ قَرَأَهَا فَوَجَدَهُ وَهُوَ قَوْلُهُ { فَلَمَّا رَأَيْتَهُ أَكْبَرْتَهُ وَقَطَعْتَ أَيْدِيَهُنَّ } أَيْ لَمَّا رَأَيْتَ جَمَالَ يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اشْتَغَلْنَ بِهِ وَمَا وَجَدْنَ أَلَمْ الْقَطْعِ وَكَذَلِكَ الْمُؤْمِنُ إِذَا رَأَى مَلَائِكَةَ الرَّحْمَةِ وَرَأَى أَنْعَامَهُ فِي الْجَنَّةِ وَمَا فِيهَا مِنَ النَّعِيمِ وَالْحُورِ وَالْقُصُورِ اشْتَغَلَ قَلْبُهُ بِهَا وَلَا يَجِدُ أَلَمْ الْمَوْتِ وَأَنْفُسَهُمْ مِنَ الْحِكَايَةِ أَنَّ الْقَارِئَ يَنْبَغِي أَنْ يَقْرَأَ الْقُرْآنَ بِتَدْبِيرٍ تَامٍ حَتَّى يَصِلَ إِلَى كُلِّ مَرَامٍ

¹⁹ Yani; Biz ona söylemeden, emr-ü nehy etmeden bize isnâd ederek, bizim namımıza kendiliğinden bazı laflar uydurmağa kalkışsaydı. (Elmalılı)

²⁰ Burada “yemin” Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem)’in ettiği yemin, yâhûd Allah-ü Teâlâ’nın kuvvet ve kudreti manasına iki veche muhtemeldir. (Elmalılı)

²¹ Mâni olup onun tarafından müdâfaa da edemezsiniz. (Elmalılı)

²² M. Asım Köksal, Hz. Muhammed ve İslamiyet, c.1, s.413

²³ Enam 59

Âriflerden bazıları Kur'ân-ı Kerim'de Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) efendimizin “**Mü'min'in rûhu cesedinden hamurdan kıl çıkıyormuş gibi çıkar**” kavlini te'yîd eden bir şey var mıdır? diye tefekkür etmiş ve ihtimam gösterip araştırarak Kur'ân-ı Kerimi hatmetmiş fakat bir şey bulamamış.

Sonra rü'yâsında Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimizi görmüş ve “Yâ Rasûlellah! Cenâb-ı Hak “**ne yaş, ne de kuru; hiçbir şey yoktur ki her hal hepsi (Allah celle celalühü'nün indinde) bir kitabı mübîninde olmasın**” buyuruyor. Fakat ben bu hadis-i şerifin manasını Kur'ân-ı Kerim'de bulamadım” demiş. Peygamber efendimiz; “**Yûsuf sûresinde ara**” buyuruyor. Uyanınca Yûsuf sûresini okuyor ve (aradığını) buluyor.

O da (فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْتَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ) “**hepsi onu görür görmez çok büyüttüler, kendilerinin ellerini doğradılar**” âyet-i celilesidir. Yani kadınlar Yûsuf (aleyhisselam)'ın güzelliğini görünce onunla meşgul oldular ve ellerini kesmelerinin acısını duymadılar. Mü'min de böyledir. Rahmet meleklerini, cennetteki makamlarını; oradaki nimetleri, hûrîleri ve sarayları gördüğü zaman kalbi onlarla meşgul olur ve ölümün acısını duymaz” demektir. Bu hikâyeden şu anlaşılır; Kur'ân-ı Kerim'i okuyan kişinin tam bir tedebbür (ihtimam, araştırma) ile okuması lazımdır ki her türlü merâm ve maksadına ulaşsın.²⁴

²⁴ İ. Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyân, İsrâ 10. Âyetin tefsirinde; Seyyid Ali Zâde Şerh-u Şir'ati'l-İslam, s.74

Vaaz Mevsümü:

KURÂN-I KERİMİN FAZİLETİ-2

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail yolu ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com

02.04.1984

VAAZ : Kur'ân-I Kerim'in Fazileti

GİRİŞ:

İZAH-1: Kurân-ı Kerimin Mahfuz (Korunmuş) olduğu

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

“Şüphe yok o zikri biz indirdik biz, her halde biz onu muhafaza da edeceğiz”
buyrulmuştur.¹

TEFSİRDEN: Burada müfessirler Allahü Teâlâ'nın Kur'ân-ı Kerim'i hıfz etmesinin keyfiyeti hakkında birkaç vecih beyan etmişlerdir. Şöyle ki:

1. Allah (celle celalühû)'nün hıfzı, beşer kelâmına mübâyin (zıt) kılarak halkı ziyâde ve noksandan aciz bırakmak sûretiyledir. Çünkü Kur'ân-ı Kerim'e bir şey ilâve edecek veya eksiltecek olsalar Nazm-ı Kur'ân değişir ve bütün aklı erenlere onun Kur'ân-ı Kerim'den olmadığı tezâhür eder. Binâen aleyh Kur'ân-ı Kerim'in i'câzkâr olması, bir şehri ihâta eden sur ve istihkâm gibi onu mahfûz tutar.
2. Allahü Teâlâ hiç kimseye Kur'ân-ı Kerim'e muâraza edebilecek kudret vermemek sûretiyle onu hıfz-u sıyânet etmiştir.
3. Allahü Teâlâ bekâ-i teklîfin âhirine kadar Kur'ân-ı Kerim'i hıfz-u tadrîs (muahfaza ve tedris eden) ve halk arasında neşreden bir cemâati vazifelendirmek sûretiyle onu halkın iptal ve ifsâdından hıfz-u sıyânet eder.
4. Demişler ki Hıfzdan murâd: bir kimse Kur'ân-ı Kerim'in bir harfini değiştirecek olsa bütün âlem ona “bu yanlış, kelâmullah'ı tağyîrdir” der.

Fahrüddin-i Razî hz.leri de tefsirinde bu sûretleri zikrettikten sonra şöyle buyurmuştur;

“Sen bil ki; Kur'ân-ı Kerim'in mahfûziyeti gibi bir hıfza hiçbir kitap için rastlanılmamıştır. Çünkü hiçbir kitap yoktur ki kendisine (az-çok) tashîf, tahrîf ve tağyîr girmemiş olsun. Mülhıdlerin, Yahûdîlerin ve Hristiyanların Kur'ân-ı Kerim'i iptal ve ifsâd etmek üzere birçok sebepleri bulunduğu halde, Kur'ân-ı Kerim'in her türlü tahriften böyle korunmuş olarak kalması en büyük mu'cizelerdendir.”

“Bir de Allah-ü Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'in tahrîf ve tağyîrden korunmuş olduğunu bildirmiştir. Şu anda altı yüz seneye yakın zaman geçmiştir. Binâen aleyh bu, ğayb'den haber vermek olur ki bu da kâhir bir mu'cizedir.”

Elmalılı Merhum'da bu kısmı naklettikten sonra şöyle yazmıştır; bu satırların yazıldığı şu zamanımızda ise hicret-i seniyye'nin 1349. Senesinde bulunuyoruz. Bu sûrenin nüzülü mekkî olması cihetiyle 1350 seneden fazla bir müddetten beri bütün âlem bu haber-i ğaybın tahakkukuna şâhid olmaktadır.... Bunun, bu âyet ile evvelden açıkça

¹ Hicr 9

söylenerek bilhâssa te'kidlerle ihbâr edilmiş olması hiç söz götürmek ihtimâli olmayan bir mu'cize-i ilmiyye'dir.²

Hiz. Üstazımız (kuddise sirruhu) Kur'an-ı Kerim'in muhafazası ve tertibi ile alakalı olarak "Kur'an-ı Kerim'in tertibi, tertib-i ezeldir. Hatta Rasûlüllah Efendimizin tertibi bile değildir.

İZAH-2: Kurân-ı Kerimin Arabi lîşanda olması

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

"Biz onu bir Kur'an olmak üzere Arabî olarak indirdik, gerek ki akıl erdiresiniz" ³

Kur'an-ı Azimüşşan en zengin, en fasih, en belîğ ve en mükemmel lisan olan Arapça ile nazil olmuştur. Zira dünyada en sade, karışiksız olan lisan Arapçadır. Diğer lisanlar başka lisanlardan alınan kelimeler ile doludur.

KISSA: Asr-ı Saâdette bir kısım müşrikler "Kur'an Arapça indi diyorsunuz. Hâlbuki Kur'anda Arapça olmayan kelimeler de var dediler" ve üç kelime buldular. Bunlar (كَبَّارٌ، عَجَابٌ، تَزْدَرِي) kelimeleridir dediler.

Bunun üzerine peygamber efendimiz (sallahu aleyhi ve sellem): "Peki bâdiyede (kırdı) yaşayan, hiç şehre inmemiş, arapdan başka insan görmemiş bir arap bedevîsini getirin. Ona soralım" buyurdu. Gittiler ve doksan yaşında bir bedevîyi huzur-i Rasûlüllah'a getirdiler.

Peygamber efendimiz bedevîye "أَقْعُدْ" (otur) buyurdu, bedevî oturdu. Sonra "قُمْ" (kalk) buyurdu, bedevî kalktı. Tekrar "أَقْعُدْ" buyurdu, oturdu. "قُمْ" buyurdu, kalktı. Tekrar "أَقْعُدْ" buyurdu, oturdu, "قُمْ" buyurunca bedevî yoruldu ve;

أَتَزْدَرِي بِي يَا مُحَمَّدُ أَنَا مِنْ كَبَّارِ قَوْمِ الْعَرَبِ إِنَّ هَذَا لَسَيِّئٌ عَجَابٌ

"Benimle alay mı ediyorsun Yâ Muhammed? Ben Arap kavminin yaşlılarındım. Muhakkak ki şu acâib bir şeydir" diyerek Arapça değildir dedikleri kelimeleri bir lahzada lisanından akıtıverdi. Mu'cize-i Rasûlüllah zuhur etti.⁴

İZAH-3: Kurân-ı Kerim Peygamber Efendimizin Mirâsıdır

...وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوْرِّثُوا دِينًا وَلَا دِرْهَمًا وَإِنَّمَا وَرَّثُوا الْعِلْمَ...

"... Peygamberler (aleyhimü's-selâm) mirâs olarak dinar ve dirhem bırakmazlar. Ancak ilmi mirâs bırakırlar..."⁵ buyrulmuştur. Bütün ilimlerin menba'ı ve menşe'i Kur'an-ı Kerim'dir. Fahrüddin-i Râzî hazretleri bu hususu şöyle izah etmiştir;

إِنَّ الْقُرْآنَ أَصْلُ الْعُلُومِ كُلِّهَا فَعَلِمُ الْكَلَامِ كُلَّهُ فِي الْقُرْآنِ، وَعَلِمُ الْفِقْهِ كُلَّهُ مَأْخُودٌ مِنَ الْقُرْآنِ، وَكَذَا عِلْمُ أُصُولِ الْفِقْهِ. وَعَلِمُ النَّحْوِ وَاللُّغَةِ، وَعَلِمُ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا وَأَخْبَارُ الْآخِرَةِ، وَاسْتِعْمَالُ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ، وَمَنْ تَأَمَّلَ «كِتَابَنَا فِي دَلَائِلِ الْإِعْجَازِ» عِلْمٌ أَنَّ الْقُرْآنَ قَدْ بَلَغَ فِي جَمِيعِ وُجُوهِ الْفَصَاحَةِ إِلَى النَّهْيَةِ الْقُصْوَى،

² Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, Hicr Suresi 9. Ayet-i Kerime'nin Tefsirinden

³ Yusuf 2

⁴ Fazilet Neşriyat, Muhtasar İslam Tarihi, s.56

⁵ Sünen-i Ebî Dâvud, Kitabü'l İlim, h.3641

“Kur’ân-ı Kerim bütün ilimlerin aslıdır. İlm-i Kelâm’ın tamamı Kur’ân-ı Kerim’dedir. İlm-i Fıkh’ın tamamı ondan alınmıştır. Usûl-i Fıkh ta böyledir. Yine İlm-i Nahiv, İlm-i Sarf, İlm-i Zühd ve İlm-i Mekârimi’l-Ahlâk ta böyledir.

İZAH-4: Kurân-ı Kerimin Arabi lisanda olması

Delâilü'l-İ-câz isimli kitabımızda teemmülde bulunanlar bilir ki; Kur’ân-ı Kerim fesâhat ve belâğatın bütün vecihlerinde en nihâî dereceye ulaşmıştır”.⁶

Bu hususla alâkalı olarak bir hadis-i şerifte;

مَنْ أَرَادَ عِلْمَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فَلْيَتَدَبَّرِ الْقُرْآنَ

“Evvelkilerin ve sonrakilerin ilmini arayan Kur’ân-ı Kerim’i tedebbür etsin (incelesin)” buyrulmuştur.⁷

Velhâsıl Kur’ân-ı Kerim Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)’in ümmetine bıraktığı mîrâsıdır.

Ruhul Beyan Tefsirinden: İbn-i Mes’ûd (r.a.) anlatıyor;

لَمَّا دَنَا فِرَاقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمَعْنَا فِي بَيْتِ أُمِّنَا عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ثُمَّ نَظَرَ إِلَيْنَا فَدَمَعَتْ عَيْنَاهُ وَقَالَ "مَرْحَبًا بِكُمْ حَيَّاكُمْ اللَّهُ رَحِمَكُمُ اللَّهُ أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَتِهِ قَدْ دَنَا الْفِرَاقُ وَحَانَ الْمُتَقَلُّبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَإِلَى جَنَّةِ الْمَأْوَى يَغْسِلُنِي رِجَالُ أَهْلِ بَيْتِي وَيَكْفِنُونَنِي فِي ثِيَابِي هَذِهِ إِنْ شَاءُوا أَوْ فِي حُلَّةٍ يَمَانِيَّةٍ فَإِذَا عَسَلْتُمُونِي وَكُنْتُمْ مَوْنِي ضَعُونِي عَلَى سَرِيرِي فِي بَيْتِي هَذَا عَلَى شَفِيرِ لَحْدِي ثُمَّ اخْرُجُوا عَنِّي سَاعَةً - فَأَوْلُ مَنْ يُصَلِّي عَلَيَّ حَبِيبِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ مِيكَائِيلُ ثُمَّ إِسْرَافِيلُ ثُمَّ مَلَكُ الْمَوْتِ مَعَ جُنُودِهِمْ - ثُمَّ ادْخُلُوا عَلَيَّ فَوْجًا فَوْجًا صَلُّوا عَلَيَّ " فَلَمَّا سَمِعُوا فِرَاقَهُ صَاحُوا وَيَكُونُوا وَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْتَ رَسُولُ رَبِّنَا وَشَمَعُ جَمْعِنَا وَسُلْطَانُ أَمْرِنَا إِذَا ذَهَبْتَ عَنَّا فَالِي مَنْ نُرَاجِعُ فِي أُمُورِنَا قَالَ "تَرَكْتُمْ عَلَيَّ الْمَحْجَةَ الْبَيْضَاءَ" "أَيُّ عَلَى طَرِيقِ الْوَاسِعِ الْوَاسِحِ لِيُنْهَارَهَا فِي الْوُضُوحِ وَلَا يَزِيغُ بَعْدَهَا إِلَى غَيْرِهَا إِلَّا هَالِكٌ " وَتَرَكْتُ لَكُمْ وَعَظِيمِينَ نَاطِقًا وَ صَامِتًا فَالْتَّاطِقُ الْقُرْآنُ وَ الصَّامِتُ الْمَوْتُ فَإِذَا أَشْكَلَ عَلَيْكُمْ أَمْرٌ فَارْجِعُوا إِلَى الْقُرْآنِ وَ السُّنَّةِ وَ إِذَا قَسَا قَلْبُكُمْ فَلْيَتَنَّهُ بِالْأَعْيَانِ فِي أَحْوَالِ الْأَمْوَاتِ "

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) efendimizin ayrılık vakti yaklaştığı zaman bizi annemiz Âişe (r.a.) vâlidemizin evinde topladı. Sonra bize baktı ve gözlerinden yaşlar damladı. Şöyle buyurdu; **“Hoş geldiniz. Allah (celle celalühû) ömürler versin. Allah (celle celalühû) size merhamet etsin. Size Allah (celle celalühû)’den korkmayı ve itâat etmeyi vasiyyet ederim. Ayrılık yaklaştı. Allah (celle celalühû)’ye, sidre-i müntehâ’ya ve cennetü’l-me’vâ’ya dönme vakti geldi. Beni Ehl-i Beytimin erkekleri yıkasınlar. İsterlerse bu elbiselerimde, isterlerse yemen bezinde kefenlesinler. Beni yıkayıp kefenledikten sonra bu evimde yatağıma, mezarımın kenarına koyun. Sonra bir müddet yanımdan çıkın”. “Benim üzerime cenâze namazını ilk olarak ordularıyla beraber habibim Cebrâîl (aleyhisselam), sonra Mîkâîl (aleyhisselam), sonra İsrâfîl (aleyhisselam) sonra da ölüm meleği kılar”. Sonra fevc fevc (grup grup) yanıma girin ve namazımı kılın”.**

⁶ Fahu’-d-Din-i Râzî, Tefsir-i Râzî, Bakara Sûresi 24. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

⁷ Kenzul Ummal, h.2454

Sahâbe-i Kirâm, Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in ayrılacağını duyunca feryâd edip ağladılar ve “Yâ Rasûlellah! Sen bize Rabbimizin Rasûlüsün, hepimiz için (gözümüzün önünü aydınlatan) bir nursun, emirlerimizin (işlerimizin) sultânısın. Sen bizi (bırakıp) gittiğin zaman biz işlerimizde kime mürâcaat edeceğiz? Yâ Rasûlellah!” dediler. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz; **“Ben sizi bembeyaz bir yol üzerine bıraktım” yani geniş, açık, aydınlıkta gecesı gündüz gibi. Bundan sonra, ancak helâk olanlar o yoldan başkasına kayarlar. “Ve size iki vâiz bıraktım, konuşan ve susan. Konuşan vâiz: Kur’ân-ı Kerim’dir. Susan vâiz de ölümdür. Size bir iş müşkil olduğu (zor geldiği) zaman Kur’ân-ı Kerim ve Sünnet’e mürâcaat edin. Kalbiniz (kararız) katılaştığı zaman ölülerin hallerine i’tibâr ile onu yumuşak hale getirin”** buyurdular.⁸

Rasûlullah Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) buyuruyorlar ki;

تَرَكَتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ

Size iki şey bırakıyorum ki bu iki hakikate sımsıkı yapıştığınız müddetçe asla dalalete düşmezsiniz. Bunlar Allah (celle celalühü)'nün kitabı ve nebisinin sünnetidir.⁹

Peygamber Efendimizin en büyük mucizesi Kur’an-ı Kerim olduğu gibi Efendimizin hakiki varisi olan Hz. Üstazımız’ın da en büyük kerameti en büyük mucizeye hizmet etmektir.

⁸ İsmâil Hakkı Bursevî, Rûhu’l-Beyân, Âl-i İmrân 69 ve Zümer 30. Âyet-i Celilelerin Tefsirinden

⁹ İmam-ı Malik, Muvatta, Kitâbü’l-Kader, h.1594

Vaaz Mevzuu:

CEMAATLE NAMAZ

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com

25.03.2022

VAAZ: CEMAATLE NAMAZ

İZAH-1: Cenab-ı Hak, Müslümanların düşman karşısında dahi cemaatle namaz kılınmasını öğretmiştir. Bu hususu ifade eden Ayet-i Kerimelere bakalım:

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ كُنْتُمْ فِي سَفَرٍ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مِنَ الْمُسَلِّمِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا

Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman kâfirlerin sizi gafil avlamalarından korkarsanız namazı kısaltmanızda size bir günah yoktur. Şüphesiz kâfirler sizin apaçık düşmanınızdır. (Nisa 101)

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا آسْلِحَتِهِمْ إِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أذىٌ مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَنْ تَضَعُوا آسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

Sen de içlerinde bulunup onlara namaz kıldırırken zaman onlardan bir bölük seninle beraber namaza dursun, silâhlarını da yanlarına alsınlar. Bunlar secde ettiklerinde ötekiler arkanızda olsunlar, sonra henüz namazlarını kılmamış bulunan (bu) bölük gelip seninle beraber namazlarını kılsınlar ve bunlar da ihtiyat tedbirlerini ve silâhlarını alsınlar. Kâfirler isterler ki, siz silâhlarınızdan ve eşyanızdan gafil (uzak ve unutmuş) olasınız da üzerinize ansızın bir baskın yapsınlar! Eğer yağmur yüzünden bir zarar görürseniz veya hasta olursanız silâhlarınızı bırakmanızda size bir günah yoktur. Yine de ihtiyat tedbirinizi alın! Allah elbette kâfirler için alçaltıcı bir azap hazırlamıştır. (Nisa 102)

İZAH-2: Ruku Edenlerle Ruku Edin

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ

“Namazı kılın, zekatı verin. **Rükû edenlerle birlikte** siz de rükû edin”¹.

Cuma, 62/9; Nisâ, 4/101-102;

İZAH-3: Cemaatle Namazın 27 derece üstünlüğü

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَدِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً

İbni Ömer (r.a)’dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“**Cemaatle kılınan namaz**, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir.

İZAH-4: Gözleri görmeyen dahi gelmeli

وعن عبد الله - وَقِيلَ: عَمْرُو بْنُ قَيْسِ الْمَعْرُوفِ بِإِذْنِ أُمِّ مَكْنُومِ الْمُؤَدِّنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْمَدِينَةَ كَثِيرَةُ الْهَوَامِّ وَالسَّبَاعِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: تَسْمَعُ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، فَحَيَّاهَاً.

Kendisine Amr İbni Kays da denilen meşhur müezzin Abdullah İbn Ümmü Mektûm, ‘Yâ Resûlellah! Kuşkusuz, Medine’nin zehirli haşereleri ve yırtıcı hayvanları çoktur, dedi. Resûlullah (s.a.v), “Hayye ‘ale’s-salâh, hayye ‘ale’l-felâh’ı işitiyor musun? Öyleyse mescide gel” buyurdu.²

İZAH-5: Her adım sevap

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله: صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي جَمَاعَةٍ تُضَعَّفُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ وَفِي سُوقِهِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ ضِعْفًا، وَذَلِكَ أَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ، لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ، لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا رُفِعَتْ لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ، وَحُطَّتْ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ، فَإِذَا صَلَّى لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَيْهِ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ، مَا لَمْ يُحَدِّثْ تَقُولُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ، اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ. وَلَا يَزَالُ فِي صَلَاةٍ مَا انْتَهَرَ الصَّلَاةَ

Ebû Hüreyre (r.a.)’den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: “Bir kimsenin cemaatle kıldığı namazın sevabı, evinde ve çarşı pazarda kıldığı namazdan yirmi beş kat daha fazladır. O kimse abdestini güzelce alıp, sonra sadece namaz kılmak maksadıyla mescide giderse attığı her adım sebebiyle bir derece yükseltilir, bir hatası da silinir. Namazını kıldıktan sonra abdestini bozmadan namaz kıldığı yerde kaldığı müddetçe, melekler ona: Allahım! Ona rahmetinle muamele et, ona acı! diyerek dua etmeye devam ederler. O kimse namazı beklediği sürece namazda imiş gibidir.”³

İZAH-6: Cemaate gelmeyene Efendimizin gadaplanması

وعن أبي هريرة رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَّ بِحَطَبٍ فَيُحْتَطَبَ، ثُمَّ أَمُرَّ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَدَّنَ لَهَا، ثُمَّ أَمُرَّ رَجُلًا فَيُؤَمَّ النَّاسَ، ثُمَّ أَخَالَفَ إِلَى رِجَالٍ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بِيوتَهُمْ

Ebû Hüreyre(r.a.)’den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: “Canımı gücü ve kudretiyle elinde tutan Allah’a yemin ederek söylüyorum, içimden öyle geçiyor ki, odun toplamayı emrederim, odun yığılsın. Sonra namazı emrederim, ezan okunsun. Daha sonra bir adama cemaate imam olmasını emrederim. En sonunda cemaate gelmeyen adamlara gidip onlar içindeyken evlerini yakayım. ”

² Ebû Dâvûd, Salât 46, (I,375). Nesâî, İmâmet 50, (II,108-109).

³ Buhârî, Ezân 30 (I,158-159); Müslim, Mesâcid 272, (I,459).

İZAH-7: Cemaatle Namaz Hidayet Yollarındandır.

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: مَنْ سرَّهُ أَنْ يَلْقَى الله تعالى غداً مُسْلِماً، فَلْيُحَافِظْ عَلَى هؤُلاءِ الصَّلواتِ، حَيْثُ يُتَادَى بِهِنَّ، فَإِنَّ اللهَ شَرَعَ لِنَبِيِّكُمْ سُنَنَ الهُدَى، وَإِهَّهِنَّ مِنْ سُنَنِ الهُدَى، وَلَوْ أَنْكُمْ صَلَّيْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ كَمَا يُصَلِّي هَذَا الْمُتَخَلِّفُ فِي بَيْتِهِ لَتَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ، وَلَوْ تَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ لَصَلَّيْتُمْ، وَلَقَدْ رَأَيْتُنَا وَمَا يَتَخَلَّفُ عَنْهَا إِلَّا مُنَافِقٌ مَعْلُومُ النِّفَاقِ، وَلَقَدْ كَانَ الرَّجُلُ يُوتَى بِهِ، يُهَادَى بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ حَتَّى يَقَامَ فِي الصَّفِّ. وفي رواية له قال: إِنَّ رَسُولَ الله عَلَّمَنَا سُنَنَ الهُدَى، وَإِنَّ مِنْ سُنَنِ الهُدَى الصَّلَاةَ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي يُؤَدَّنُ فِيهِ.

İbn Mes'ûd (r.a) şöyle dedi: “*Yarın Allah’a müslüman olarak kavuşmak isteyen kimse, şu namazlara ezan okunan yerde devam etsin. Şüphesiz ki Allah Teâlâ sizin peygamberinize hidayet yollarını açıklamıştır. Bu namazlar da hidayet yollarındandır. Şayet siz de cemaati terkedip namazı evinde kılan şu adam gibi namazları evinizde kılacak olursanız, peygamberinizin sünnetini terketmiş olursunuz. Peygamberinizin sünnetini terkederseniz sapıklığa düşmüş olursunuz. Vallahi ben, nifakı bilinen bir münafiktan başka namazdan geri kalanımız olmadığını görmüşümdür. Allah’a yemin ederim ki, bir adam iki kişi arasında sallanarak namaza getirilir ve safa durdurulurdu*”. Müslim’in bir rivayetinde İbn Mes’ûd şöyle demiştir: “*Şüphesiz Resûlullah (s.a.v) bize hidayet yollarını öğretmiştir. İçinde ezan okunan mescidde namaz kılmak da hidayet yollarındandır*”. 4

İZAH-8A: Birkaç kişi dahi olsa cemaat kurulmalıdır

عن أبي الدرداء رضي الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ الله يَقُولُ: مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ وَلَا بَدْوٍ لَا تُقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ إِلَّا قَدْ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ. فَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ، فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذِّبُّ مِنَ الْعَنَمِ الْقَاصِيَةَ

Ebu’d-Derdâ (r.a) şöyle dedi: Resûlullah sallallahu (s.a.v)’i: “**Bir köy veya kırdaki üç kişi birlikte bulunur da namazı aralarında cemaatle kılmazlarsa, şeytan onları kuşatıp yener. Şu halde cemaate devam ediniz. Muhakkak ki sürüden ayrılan koyunu kurt yer**” buyururken işittim.5

عن أبي هريرة رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ الله قَالَ: وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصَّبْحِ لِأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا

Ebû Hüreyre (r.a)den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: “**İnsanlar yatsı namazı ile sabah namazındaki fazilet ve sevabı bilselerdi, emekleyerek bile olsa mutlaka camiye, cemaate gelirlerdi.**”⁶

⁴ Müslim, Mesâcîd 256–257, (I,453); Nesâî, İmâmet 50, (II,108-109).

⁵ Ebû Dâvûd, Salât 46, (I,371); Nesâî, İmâmet 48(II,106-107).

⁶ Buhârî, Ezân 9 (I,152). 32, (I,159); Müslim, Salât 129 (I,325).

İZAH-8B: Birkaç kişi dahi olsa cemaat kurulmalıdır

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي التَّوْبَةِ وَالصَّيْفِ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهْمُوا عَلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَهْمُوا إِلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا.

Ebû Hüreyre (r.a)'den rivâyet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "İnsanlar ezan okumanın ve namazda birinci safta bulunmanın ne kadar faziletli olduğunu bilselerdi, sonra bunları yapabilmek için kur'a çekmek zorunda kalsalardı kur'a çekerlerdi. Şayet camide cemaate erken yetişmenin ne kadar faziletli olduğunu bilselerdi, birbirleriyle yarışa girerlerdi. Eğer yatsı namazı ile sabah namazındaki fazileti bilselerdi, emekleyerek ve sürünerek de olsa bu iki namaza gelirlerdi. "⁷

EK: TERAVİH NAMAZI

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: كان رسول الله يرفعهم في قيام رمضان من غير أن يأمرهم بعزيمة فيقول: من قام رمضان إيماناً واحتساباً غفر له ما تقدم له من ذنبيه،

Hz. Ebû Hüreyre (radiyallâhu anh)'nin anlattığına göre: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) onları, kesin bir emirde bulunmaksızın ramazan gecelerini ihyaya teşvik ederdi. (Bu maksatla) derdi ki: "Kim ramazan gecesini, sevabına inanarak ve bunu elde etmek niyetiyle namazla (teravih) ihya ederse geçmiş günahları affedilir.(3)

وعن عائشة رضي الله عنها قالت: أن النبي صلى الله عليه وسلم صلى في المسجد فصلّى بصلاته ناس، ثمّ صلى من القابلة، فكثرت الناس، ثمّ اجتمعوا من الليلة الثالثة، فلم يخرج إليهم رسول الله صلى الله عليه وسلم، فلما أصبح قال: قد رأيت الذي صنعتم فلم يمنعني من الخروج إليكم إلا أنني خشيت أن تُفرض عليكم، وذلك في رَمَضانَ

Rasûlullah (s.a.v) Efendimiz Ramazan'da mescitte gece bir namaz kıldı. Sahabenin çoğu da onunla birlikte o namazı kıldı. İkinci gece yine aynı namazı kıldı.

Bu kez O'na tabi olarak aynı namazı kılan cemaat daha fazla oldu. Üçüncü gece Rasûlullah (s.a.v) mescid'e gitmedi. Mescid'i dolduran cemaat O'nu bekledi.

Rasûlullah (s.a.v) ancak sabah olunca mescide çıktı ve cemaata şöyle buyurdu:

"Sizin cemaatle teravih namazını kılmaya ne kadar arzulu olduğunuzu görüyorum. Benim çıkıp, size namazı kıldırmama engel olan bir husus da yoktu. Ancak ben size, teravih namazının farz olmasından korktuğum için çıkmadım".(13)

⁷ Buhârî, Ezân 9, (I,152); 32, (I,159); Müslim, Salât 129, (I,325).

Vaaz Mevsümü:

NAMAZDA TA'DİLİ ERKÂN VE HUŞU'

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail yolu ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com

03.04.1984

VAAZ : Namazda Ta'dîli Erkân Ve Huşu'

GİRİŞ:

İZAH-1: Namaz Nedir?

1. **Namaz**, Hazret-i Allah (cc) ile kul arasında bir sıla (buluşma) dır; kulun Huzûrullâh'a çıkıp kulluğunu arz etmesidir.
2. **Namaz**, **Kelime-i Şehâdet**'ten sonra **İslâm**'ın en mühim ikinci şartıdır.
3. Rasûlullah Efendimiz, الصلاة معراج المؤمن "Namaz, mü'minin mi'racıdır.
4. Ve الصلاة في الصلاة "أقرب ما يكون العبد من الرب في الصلاة" "Kulun Allah'a en yakın olduğu an namazdadır" buyurmuşlardır. Yine Peygamber Efendimiz'in لي مع الله وقت "Benim Allah ile beraber olduğum bir vakit vardır..." buyurduğu husûsi vakit namazdır.
5. Namaz; musalliyi, fuhşiyat ve münkerattan nehyeder.¹
6. Namaz Rasûlullah Efendimiz'in, ارحني يا بلال! "Beni rahatlat ya Bilâl" buyurarak, îfasıyla rahatlamayı talep ettiği bir ibâdettir.
7. Namaz, dinin direğidir.
8. Namaz, İslam ile küfür arasını ayıran bir ibadettir.²

ARA İZAH:

A. Hz Enes (r.a) rivayet ediyor: Rasûlullah (s.a.v) Efendimiz'in, vefat ederken yaptığı vasiyeti şu idi: "Aman namaza sarılın! Köle ve cariyelerinizin hukukuna riâyet edin."³

B. Abdullah bin (Amr) (r. anhümâ) anlatıyor: Bir kimse Rasûlullah Efendimiz'e gelerek:

-Ya Rasûlallah! Amellerin en hayırlısı nedir? dedi Peygamber Efendimizde

-Namazdır buyurdu.

-Sonra hangisidir deyince yine;

-Namazdır buyurdu. Üç defa sorulan bu suâle aynı cevabı verdi.

Dördüncü defasında ise;-Allah yolunda cihad etmektir. Buyurdular⁴

C. Misver bin mahreme (r.a) anlatıyor;

Hz Ömer (r.a) hançerlendiğinde, zaman zaman bayılıyordu. Bir defasında yanına geldim, üstüne bir örtü örtmüşlerdi. Yanındakilere,

¹ Sure-i Ankebut, 45

² Mektûbât-ı İmamı Rabbânî. C.1 s.250, m.260

³ Hayatü's-Sahabe tercümesi c.3, s. 354

⁴ Hayatü's-Sahabe tercümesi c.3, s. 353

-Kendisini nasıl buluyorsunuz? diye sordum.

-Gördüğünüz gibi (baygın) dediler. Namaza çağırdınız mı? Yaşıyorsa, onu namazdan başka bir şey korkutup uyandıramaz dedim. Bu ikazım üzerine,

-“Ya Emirel’ Mü’minin! Namaz kılındı!” dediler. Bunun üzerine uyanarak-Öylemi? “Vallahi namazı terk edenin İslam’da hakkı yoktur” dedi. Ve Öylece namazını kıldı.⁵

GELİŞME:

İZAH-2: Namaza Hazırlık

1. **Namaza maddi hazırlık;** taharet-i kâmileden sonra usulüne göre alınan abdest ile olur.
2. **Namaza manevi hazırlık;** kalbin namaza hazırlanmasıdır ki, bu da namazın ruhu mesabesindedir.

Kelime-i şهادet’ten sonra İslam’ın en mühim şartı olan namazın, huzuru kalb ile kılınması ve mümkün mertebe mâsivâdan kurtularak başlanması icabeder. Buda musallinin nefsi-i emmâre ile mücâhededeki muvaffakiyeti ile alakalıdır.

İZAH-3: Nefsi Tezkiyenin huşulu namaza yardımı

Hız üstazımız “**Kable’l-fenâ ve’z-zekâ yapılan her hareket, fiil ve amel tâ’lîlâtı nefsânîyye levsîyle mülevvestir. (Nefsânî hastalıkların kirleri ile pisenmiştir.) neticesi yok gibidir. İlk iş, ayn-ı zenb ve cehl ve hatîe olan nefsin ıslahıdır. Bunun da biricik çaresi rabîta-i şerîfedir. Bunda ekâbirin ittîfakı vardır. Bu salah ve zekâyı hâsıl eyledikten sonra, her fiil ve amel kabûle şâyandır ve pâktır**” buyururlar.⁶

İmâm-ı Rabbânî (k.s) hazretleri,

قد تقرر عند الحكماء أن المريض ما دام مريضاً لا ينفعه غداء أصلاً ولو كان من اعز الأكل وأحسنه . . .
فكذلك الإنسان ما دام مبتلاً بمرض القلب كما قال الله تعالى : **في قلوبهم مرض** لا تنفعه عبادة وطاعة أصلاً

“**Hukema indinde takarrür etmiştir ki; hastanın hastalığı devam ettiği müddetçe, en güzel, en nefis yiyecekler bile hastaya asla fâide vermez.**

Aynen bunun gibi insan da, **مرض في قلوبهم مرض ayeti kerimesinde bildirilen kalbî hastalıklara mübtelâ olduğu zaman, ona ibadet ve tâat asla menfaat vermez”** buyururlar⁷

Binaenaleyh nefsi-i emmareden neş’et eden kalbî hastalıklardan, nefis ve şeytanın tasallutundan kurtulamayan insanın, hakkıyla namaza hazırlanması mümkün değildir. Esasen böyle bir kimseye bütün ibadetler ve bahusus namazın edâsı ağır ve zor gelir.

⁵ Hayatü’s-Sahabe tercümesi c.3, s. 362

⁶ Mektuplar ve Bazı Mesâil-i Mühimme, s.41

⁷ Mektubât-ı Şerîfe, c.1 s.110, m. 105

SONUÇ:

İZAH-4: Namazlar, mümkün mertebe vaktinde edâ edilmelidir

Rasûl-i Ekrem (s.a.v) Efendimiz hadis-i şeriflerinde,

احب الأعمال إلى الله الصلاة لوقتها ثم بالوالدين ثم الجهاد في سبيل الله.

“Hazret-i Allah’a amellerin en muhabbetlisi, vaktinde kılınan namaz, sonra anaya-babaya iyilik, sonra da Allah yolunda cihâddır” buyurmuşlardır.⁸

- Hazret-i Üstazımız (k.s) da, “Vaktinde kılınan namazda üç keramet vardır. Bunlar; Cemâl-i ilâhî, rızâ-i ilâhî ve mağfireti ilâhiye mazhar olmaktır” buyururlar.⁹

KISSA:

Rivayete göre, Süleyman aleyhisselamın bin tane atı vardı. Bunları harp için besletiyordu. “Akşamüstü sâfinât halis atlar kendisine arz olununca...”¹⁰ Ayeti kerimesinde beyan edildiği üzere, Süleyman aleyhisselam at bakıcılarına, bir gün akşamüstü muayene etmek üzere atların kendisine getirilmesini emretmişti. Dokuz yüz tanesini muayene ettiklerinde güneşin batmak üzere olduğunu görmüştü. İkinci namazını kılmadığını hatırladı ve çok üzüldü. “Bu atlar beni namazdan alkoydu” diyerek bütün atları kurban etti, fakirlere dağıttı. Onun bu hareketinden Cenâb-ı Hakk çok hoşnut ve râzı olup; emrine, atlardan daha sür’atli olan rüzgârı verdi.¹¹

⁸ Ramuzu’l Ehadis, s. 16

⁹ Namaz ve Niyaz risalesi, Ali Erol, s.4

¹⁰ S. Sâd, 31

¹¹ Mu’cizatu’l -Enbiya, s. 128; Hak dini Kur’an Dili, Elmalılı Hamdi yazır, c.6, s.4096

VAAZ : Namazda Huşu'

İZAH-1: Huşu İçin Tadili Erkanın Hükümü ve Efendimizin uygulaması

Ta'dil-i erkânın hükümü; İmam Ebu Yusuf ve İmam Şafii hazretlerine göre **farz**, İmam-ı Azam ile İmam Muhammed hazretlerine göre ise **vaciptir**.¹²

Peygamber Efendimiz (s.a.v) ta'dili erkân ile namazın nasıl kılınacağını şöyle beyan buyurmuştur; "Rasûlullah (s.a.v) Efendimiz bir gün mescide girdi. Onu müteakiben bir kişi daha geldi ve ta'dil-i erkâna riayet etmeksizin namazını kılıp Peygamberimiz'le selâmlaştı. Resul-i Ekrem Efendimiz ona;

-Dön ve namazını yeniden kıl; çünkü sen namaz kılmadın, buyurdular.

O şahıs dönüp aynı minval üzere namazını kılarak Resûlullah Efendimize selam verdi. Peygamberimiz selâmını aldıktan sonra,

-Dön, namazını kıl. Zîrâ sen namaz kılmadın, buyurdular. Bu durum üç defa tekrar edince o kimse,

-Seni, Hak Peygamber olarak gönderen Hazret-i Allâh'a yemin ederim ki, bundan daha iyisini yapamıyorum, bana öğretiniz yâ Resûlallah, dedi.

Bunun üzerine Resûlullah Efendimiz buyurdu ki:

-Namaz kılacağın zaman tekbir al. Sonra kur'ân-ı Kerim'den ezberindeki kolay yerlerden oku. Sonra mutmain olacak şekilde rükû yap. Sona kıyam hâlinde âzâların mutmain oluncaya kadar kaim ol. Sonra secde yap. Sonra secdeden başını kaldır ve iki secde arasında mutmain oluncaya kadar otur ve bütün namazlarını böyle kıl.¹³

İZAH-2: Huşu İçin Namazın MUhafazası

Nakil olundu ki; "Bir mü'min secde ve rükûunu tam yaparak güzel bir şekilde namazını kılsa, onun namazında bir güzellik ve nur olur. Ve o namazla melekler semâya yükselirler de, namaz musalliye;

-Beni muhafaza ettiğin gibi Hz. Allah da seni muhafaza etsin, diye dua eder.

Eğer o mü'min namazını güzel kılmazsa, o namaz zulmani olur. Ve melekler kerih görerek onu semâya yükseltmezler. Ve bu namaz, musalli aleyhine beddua ederek,

-Beni zâyi' ettiğin gibi Hz. Allah da seni zâyi' etsin, der.¹⁴

¹² Şerhu Muaddili!s-salat s. 16

¹³ Sahih-ii Müslim c.1, s.298; şerhu muaddili's Salat, s. 38-39

¹⁴ Mektubât-ı Şerîfe c.2 s. 120, m. 69

İZAH-3: Huşuya Giriş

Huşûu bazıları havf ,rehbet gibi kalbî amellerden olmak üzere ta'rif etmişler... Bazıları da; sükûn sağa – sola iltifatı terk etmek gibi cevârih (uzuvların) fiillerinden göstermişlerdir. Doğrusu; huşûun aslı kalbde, tazâhürü bedende olmak üzere ikisini de cem' etmesidir.

Kalbe taalluk eden ciheti; azamet ve celâl-i ilâhi karşısında kendi küçüklüğünü göstererek, edep ve ta'zimden başka bir hâtıraya iltifat etmeyecek surette kalbin son derece bir saygı hissi duymasıdır.

Zâhire taalluk eden ciheti de; âzâ-i bedende bu hissini tezâhürü ile bir sükûn ve sekînet hâsıl olması ve gözlerinin önüne, secde yerine bakması; sağa-sola, şuna-buna iltifat etmemesidir.

Cenab-ı Hak, Mü'minûn sûresinde,

والذين هم عن اللغو معرضون والذين هم للزكاة فاعلون . قد أفلح المؤمنون الذين هم في صلاتهم خاشعون

“Muhakkak mü'minler felah buldu. Onlar ki, namazlarında huşûludurlar. Onlar ki faydasız işe, boş lafa bakmazlar. Onlar ki, zekâtlarını vermek için çalışırlar” buyurarak, namazlarını huşû ile kılan mü'minlerin felah bulacağını beyan etmektedir.¹⁵

Kur'an-ı Kerim'de, namaz ile zekât ekseriyetle beraber zikredildiği halde, bu ayet-i kerimede namaz ile zekât arasının, *والذين هم عن اللغو معرضون* ayet-i kerimesiyle fasledilmesi; namazdaki huşuun, sâir zamanlarda lağvdan kaçınan kimseler için hâsıl olacağına işaret içindir. Lağvdan kaçınmak, namazı tamamlayan bir husustur. Binaenaleyh mü'minler, namaz dışında faydasız işler, mâlâyânî ve boş laftan kaçınmalıdır ki, namazlarını huşu ile kılabilirler.¹⁶

İZAH-4: Peygamber Efendimiz kendisine zarar verene dua buyurmuş. Ancak namaza mani olana Beddua.

Uhud Harbi'nin en şiddetli olduğu anlarda peygamber Efendimizin mübarek yüzüne zırhı batmış, **Ebu Ubeyde** hazretleri, onu dişleri ile çıkarmaya uğraşırken ön dişleri sökülmüştü. Zırhın battığı yerden kanlar akarken, düşman tarafından gelen bir darbe neticesi Peygamber Efendimiz'in de mübarek dişleri kırılmıştı.

Ashâb-ı Kiram; **“Bunlara beddua etmeyecek misiniz, Yâ Resûlallah? Dediklerinde, Peygamber Efendimiz, “Allah'ım, yüzümü kanatıp dişimi kıran kavmim ne yaptıklarını bilmiyor, sen onlara hidayet eyle”** diyerek dua ve ilticada bulundular.

Hicretin 5. Senesinde müşrikler Medine-i Münevvere'ye kadar yaklaşmış Müslümanları muhasaraya aldılar. Müslümanlar'da kazdıkları hendeklerle kendilerini muhafaza ve müdafaaya çalışıyorlardı. Vaziyet çok vahim ve çetin idi. Müşrikler, yer yer hendeklerden geçerek Medine-i Münevvere'ye giriyorlardı. Tarihe “Hendek Harbi” diye

¹⁵ S. Mü'minun, 1-4

¹⁶ Mev'ızai hasene, s. 90

geçen bu harpte, Rasûlullah ve ashâbı cepheden ayrılıp, öğle, ikindi ve akşam namazlarını kılamadılar. Peygamber Efendimiz işte bu sırada, “**Allah’ım bunların karınlarını ateşle doldur**” diyerek, namazlarının kazaya kalmasına sebep olan müşriklere beddua ettiler.

Bu iki harpte cereyan eden iki farklı hususu İmam Kastalâni hazretleri şöyle izah eder: “Rasûlullah (s.a.v) Uhud’da mübarek yüzüne indirilen darbeye tahammül etti, sabır gösterdi; amma, Hendek Harbi’nde İslam’ın en büyük rüknü olan namaza vurulan darbeye tahammül edemedi. İşte bundan dolayıdır ki, namazlarının kazaya kalmasına sebep olan müşriklere beddua ettiler.”¹⁷

SONUÇ

Peygamber Efendimiz’in **gözümün nuru, mü’minin mi’racı, dinin direği** buyurduğu; **İslam**’ın iman dan sonra ikinci şartı olan namaz ibadetinin taharet ve abdestten bil-itibar, feraizine, ta’dil-i erkan, vacibât ve sünnetâtına dikkat etmek, her mükellefin riâyet etmesi gereken hususlardır.

Kezâ; Feyz-i Muhammed’le alâkadar olmak suretiyle namazın ruhu, özü, mesabesindeki huzur-u kalb ve huşua mazhar olmak, namazlarımızın hakiki namaz olabilmesi için gayret sarfetmek, cümle sâliklerin vazifesidir.

Ne var ki, her hususta olduğu gibi bi hususta da acizliğimizin, kusûr ve taksiratımızın şuuru ve idraki içinde olarak iman, ibadet ve hususiyle namazlarımızın sûri ve şekli olmaktan çıkıp, iman-ı hakiki ve ibadet-i hakikiye mertebesine yükselmesine gayret göstermeliyiz.

ما لا يدرك كله لا يترك كله “Tamamı idrak edilemeyen şey, külliyen terk edilmez” kaidesine de, ümitsizliğe düşmeyerek, hakikate ulaşıncaya kadar piranımızın himmet ve teveccühlerine sığınarak tâatımızda azim ve gayret göstermeye devam etmeliyiz.

¹⁷ Sünnet Işığında hayat, s. 120; Hak Dini Kuran Dili, c. 2, s. 810

Vaaz Mevsümü:

NAMAZIN FAZİLETİ VE EHEMMİYYETİ

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail yolu ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com
03.04.1984

Not: 12 Sayfadır

VAAZ : Namazın Fazileti ve Ehemmiyeti

GİRİŞ:

İZAH-1: Namaz Tarifi

Namaz (الصلاة) lügatte dua, İstılahta evveli tahrim (iftitah tekbiri) âhiri teslim (selam) olan ef'âl-i mâlûme ve erkân-ı mahsûsadan (malum fiiller ve rükünlerden) ibarettir.¹

Namaz, zahirî ve bâtinî nimetlere şükür olarak meşru' olmuştur. Zira onda hem a'mal-i cevarih (azaların ameli) ve hem ef'al-i kalp (kalbin ameli) vardır.²

Kelime-i Şehadet'ten sonra İslam'ın en mühim ikinci şartı olan namaz ibadeti; وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ “Namazınızı dosdoğru ikame ediniz”³ emri ile her Müslüman kadın ve erkek üzerine farz olan bir ibadettir. Müslüman olan herkesin namazı kılması ve bu farzı yerine getirmesi lazımdır. Namaz Allahü Teâla ile kul arasında bir buluşma, kulun huzurullah'a çıkıp kulluğunu arz etmesidir.

Namaz, ehemmiyet bakımından diğer vazifelerden önce gelmektedir. Zira zengin, fakir, sağlam ve hasta herkes namaz kılmakla mükelleftir. Hayata veda eden kimse ile aklını kaybeden mecnundan başka her mümin kılmak mecburiyetindedir.⁴

İZAH-2: İbadetin İki Gayesi

Hz. Üstâzımız (kuddise sirruhu) buyuruyorlar ki;

“İbadetin iki gayesi vardır;

Gaye-i ta'zim ki hazreti Allah'a karşıdır. İnsan kulluğunu arz ederken ibadeti, kâmil manada bir ihlasla edaya çalışırsa maksad hâsıl olur.

Gaye-i tezellül: insanın en şerefli yeri alnıdır. Ednâ mertebe de topraktır. Kul secde-i rahman için bu en şerefli yerini en süfli yere koyarak nefsi emmareyi iyice tahkir ve tezlil etmiş olur.⁵

¹ Seyyid Ahmed Zühdi, Mecmûatü'z-Zühdiyye fi'l-Ahkâmî'd-Diniyye, s.74

² Mehmed Zihni, Nimet-i İslam s.287

³ Bakara 43

⁴ Fazilet Neşriyat, Ruhu's-Salat Aynü'l-Hayat Tercemesi

⁵ Z. Sunguroğlu'nun Notları, Yeni Baskı, s.45

İZAH-2: Namaz Kelimesi

Kur'an-ı Kerim'de, “ الصَّلَاةُ – Namaz ” kelimesi ilk olarak Bakara Suresi'nin 3. Ayet-i Kerimesinde geçmektedir. Öncesinde Kur'an-ı Kerim'in “müttekîler için bir hidayet rehberi” olduğu beyan edildikten sonra takip eden Ayet-i Kerimeler'de, bu müttekîlerin hususiyetleri zikredilmiştir.

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

“Onlar ki gaybe iman edip namazı dürüst kılarlar ve kendilerine merzuk kıldığımız şeylerden infak ederler.”⁶

Fahrudin Râzi hazretleri bu Ayet-i Kerime'nin tefsirinde şöyle buyurur;

لَإِنَّ الْمُتَّقِينَ هُوَ الَّذِي يَكُونُ فَاعِلًا لِلْحَسَنَاتِ وَتَارِكًا لِلْسَيِّئَاتِ ، أَمَّا الْفِعْلُ فَمَا أَنْ يَكُونَ فِعْلَ الْقَلْبِ وَهُوَ قَوْلُهُ {الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ} وَإِنَّمَا أَنْ يَكُونَ فِعْلَ الْجَوَارِحِ ، وَأَسَاسُهُ الصَّلَاةُ وَالزَّكَاةُ وَالصَّدَقَةُ؛ لِأَنَّ الْعِبَادَةَ إِنَّمَا أَنْ تَكُونَ بَدَنِيَّةً وَأَجَلُّهَا الصَّلَاةُ ، أَوْ مَالِيَّةً ، وَأَجَلُّهَا الزَّكَاةُ؛ وَلِهَذَا سَمَّى الرَّسُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ الصَّلَاةَ عِمَادَ الدِّينِ ، وَالزَّكَاةَ قَنْطَرَةَ الْإِسْلَامِ

“Çünkü takva sahipleri, hasenâtı işleyen, seyyiâtı terk eden kimselerdir. Hasenât, ya kalbin fiili olur ki; الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ kavliyle ifade edilen imandır. Veya azaların fiili olur. Bunun esası da namaz, zekât ve sadakadır. Şöyle ki; ibadetler bedenî ve mâlî olmak üzere iki kısımdır. Bedenî ibadetlerin en kıymetlisi namazdır. Mâlî ibadetlerin en kıymetlisi ise zekâttır. Bu sebeple Rasül-i Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz; namazı dinin direği⁷, zekâtı İslam'ın köprüsü⁸ diye isimlendirmiştir.”⁹

ARA İZAH

İmam-ı Rabbânî (k.s.) hazretleri,

وَاعْلَمْ أَنَّ الْإِنْسَانَ كَمَا أَنَّهُ لَا بُدَّ لَهُ مِنْ تَصْحِيحِ الْأَعْتِقَادَاتِ ، كَذَلِكَ لَا بُدَّ لَهُ مِنْ إِثْبَانِ الْأَعْمَالِ الصَّالِحَاتِ. وَأَجْمَعُ الْعِبَادَاتِ وَأَقْرَبُ الطَّاعَاتِ هُوَ آدَاءُ الصَّلَاةِ

“Ey Evladım sen bil ki, insana itikadını tashih etmek muhakkak lazım ve gerekli olduğu gibi aynı şekilde salih ameller yapmak da elzendir. İbadetlerin en câmi'i (her türlü ibadeti içine alanı) ve Allah-ü Teâlâ'ya en çok yaklaşma vesilesi olanı ise namazın edasıdır.”¹⁰

إِنَّ الصَّلَاةَ رُكْنٌ ثَانٍ مِنَ الْأَرْكَانِ الْخَمْسَةِ لِلْإِسْلَامِ وَجَامِعَةُ الْعِبَادَاتِ وَهِيَ وَ إِن كَانَتْ جُزْئِيَّةً وَلَكِنْ حَصَلَتْ لَهَا حُكْمُ الْكُلِّيَّةِ مِنَ الْجَامِعِيَّةِ وَ صَارَتْ فَوْقَ جَمِيعِ مُقَرَّبَاتِ الْأَعْمَالِ

⁶ Bakara 3

⁷ Kenz-ü'l-Ummâl, h.18889

⁸ Süyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, h.6936

⁹ Fahrudin Râzî, et-Tefsiru'l-Kebîr, Bakara Sûresi 3.Ayet-i Kerime'nin Tefsirinden

¹⁰ İmam-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerife, c.1, m.85

“Muhakkak ki namaz İslâm’ın beş rüknünden ikinci rükündür ve bütün ibadetleri cem’ edicidir. Namaz, her ne kadar İslam’ın beş şartından bir cüz olsa da kendisi için ibadetleri câmi’ olmakta hükm-i kül vardır. Ve namaz a’mâl-i mukarribenin (Allah’a yaklaştıran ameller) tamamının fevkindedir.”¹¹ buyurur.

ARA İZAH

İsmail Hakkı Bursevî hazretleri, namazın farz kılındığı hususi zamana dikkat çekerek namazı ve farz kılınma hikmetini şöyle anlatır;

وَأَمَّا فُرِضَتِ الصَّلَاةُ لَيْلَةَ الْمِعْرَاجِ لِأَنَّ الْمِعْرَاجَ أَفْضَلُ الْأَوْقَاتِ وَأَشْرَفُ الْحَالَاتِ وَأَعَزُّ الْمُنَاجَاتِ وَالصَّلَاةُ بَعْدَ
الْإِيمَانِ أَفْضَلُ الطَّاعَاتِ وَفِي التَّعَبُّدِ أَحْسَنُ الْهَيَّاتِ فَفَرِضَ أَفْضَلُ الْعِبَادَاتِ فِي أَفْضَلِ الْأَوْقَاتِ وَهُوَ وُضُوءُ
الْعَبْدِ إِلَى رَبِّهِ وَقُرْبُهُ مِنْهُ

İZAH-3: Namazın Miraçta farz kılınması

“Beş vakit namaz Mi’rac Gecesi’nde farz kılınmıştır. Çünkü Mi’râc, vakitlerin en faziletlisi, hallerin en şerefli ve münâcât zamanlarının en kıymetlisidir. Namaz da imandan sonra tâ’atların en faziletlisi ve ibadetlerin hey’et cihetinden en güzeldir. Böylece ibadetlerin en faziletlisi olan namaz, kulun Rabbü’l-Alemin’e vasıl olduğu, ona yaklaştığı vakitlerin en faziletlisinde farz kılınmıştır.”¹²

İmam-ı Rabbânî Ahmed-i Fârûkiyy-i Serhendî (k.s.) hazretleri, manevî makamlardan bahsettiği bir mektubunda müminin miracı olan namaz hakkında şöyle buyurur;

وَقَدْ بَلَغَ مَرْتَبَةَ التَّحْقِيقِ أَنَّ الْحَالََةَ الْمُتَيَسِّرَةَ فِي آدَاءِ الصَّلَاةِ فَوْقَ جَمِيعِ الْكَمَالَاتِ الْحَاصِلَةِ فِي خَارِجِ الصَّلَاةِ لِأَنَّ
تِلْكَ الْحَالََةَ لَيْسَتْ بِخَارِجَةٍ مِنْ دَائِرَةِ الظِّلِّ وَإِنْ حَصَلَ لَهَا الْعُلُوُّ بِخِلَافِ هَذِهِ الْحَالَاتِ فَإِنَّ لَهَا نَصِيبًا مِنَ الْأَصْلِ
وَبِقَدْرِ الْفَرْقِ بَيْنَ الْأَصْلِ وَالظِّلِّ يَكُونُ الْفَرْقُ بَيْنَ تِلْكَ الْحَالَاتِ وَهَذِهِ الْحَالَاتِ

Şu husus tahkik mertebesine ulaşmıştır ki; namazın edası esnasında müyesser olan hal, namazın haricinde hâsıl olan bütün kemâlâtın fevkindedir. Çünkü namazın haricindeki bütün kemâlât, her ne kadar kendisi için uluvv (yücelik) sabit olsa da, gölge (zill) dairesi içinde kalmaktadır. Namazdaki kemâlât bunun hilafınadır. Çünkü namaz için Asıl’dan nasib vardır. Ve gölge ile asıl arasındaki fark kadar da, namaz haricindeki kemâlât ile namazdaki kemâlât arasında fark vardır.”¹³

Hz. Üstâzımız (kuddise sirruhu) buyuruyorlar ki;

“Namaz, mi’rac-ı manevidir. Müslümanlar her gün beş defa Cenab-ı Hakkın (أَقِمِ الصَّلَاةَ) hitab-ı izzetine muhatap oluyorlar. Bu suretle rızık-ı sûrî ve rızık-ı manevi ile merzuk olmak üzere günde beş defa Hazret-i Mevlâ’nın sofrası rahmetine çağırılıyorlar.

¹¹ İmam-ı Rabbânî, Mektubat-ı Şerife, c.1, m.261

¹² İ.Hakkı Bursevî, Ruhü’l-Beyân Tefsiri, Bakara 3. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

¹³ İmâm-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerife, c.1, m.263

Bu şeref, sekaleynden (ins ü cin) mâ-adâ hiçbir mahlûka nasip değildir. Çünkü karşılığı mükafât ve terfi-i derece olan ibadetler yalnız ins ü cinne mahsustur. Bazı ümûrda melekler de memurlardır. Lakin onlar imtihan olmak ve karşılığında mükâfât almak için memur değildirler...”¹⁴

İZAH-4: Namaz Kılanlar

Kur’an-ı Kerimde namaz ile alakalı olarak **“Namaz kılarlar veya namazı kılınız”** manasını ifade eden (صَلُّوا ve يُصَلُّونَ) fiilleri değil de **“namazı ikame ederler veya namazı ikame ediniz”** manasında (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ ve يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) fiilleri kullanılmıştır.

Bu ifadelerin kullanılması tefsir kitaplarımızda beyan edildiği üzere şu manaları iş’ar eder:

- 1- “Namazı dosdoğru kılınız, ta’dili erkânına riayet ederek huşu ve hudu’ ile kılınız ve hatta kıldırınız,
- 2- Namaz için Emr-i bi’l-Ma’ruf Nehy-i ani’l-Münker yapınız,
- 3- Namaz için lazım olan ihtiyaçları tamamlayınız,
- 4- Anne-babalar evlatlarına namaz terbiyesinde bulunsunlar, din kardeşleri birbirlerine tavsiye ve hatırlatmalar yapsınlar,
- 5- Cuma ve Cemaate ehemmiyet verilsin.”¹⁵

Mâûn Suresi’nde, namaza ehemmiyet vermeyip ciddi bir vazife olarak yapmayan, terki sebebi ile üzülme, kılınıp - kılınmadığına aldırmayan, vaktine riayet etmeyen, geçip - geçmediğine dikkat etmeyip tehir eden, insanlar arasında kıldığı gibi yalnızken kılmayan, kıldığı zaman Allah rızasını gözetmeden dünyevi bir takım maksatlar için münafikâne bir surette kılan kimseler hakkında¹⁶ şöyle buyrulur:

فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ

“Yazıklar olsun o namaz kılanlara. Ki onlar, namazlarından yanılmaktadırlar. Onlar ki mürailik ederler, gösteriş yaparlar.”¹⁷

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem),

مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ تَنْهَهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ لَمْ يَزِدْ مِنْ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا

“Kim bir namaz kılar da o namaz kendisini fahşa ve münkerden nehy etmezse, o namazla Allah’tan uzaklaşmaktan başka bir şey elde edemez.” buyurmuşlardır.”¹⁸

İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri, “Kur’an-ı Kerim’de geçen, namaz ile alakalı emirlere göre insanların bazı kısımlara ayrıldığını ifade edip” şöyle izah etmiştir;¹⁹

¹⁴ Z. Sunguroğlu’nun Notları, Yeni Baskı, s.115

¹⁵ Elmalılı, Hak Dini Kur’ân Dili, Bakara 3. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

¹⁶ Elmalılı, Hak Dini Kur’ân Dili, Mâûn Sûresi 4-6. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

¹⁷ Mâûn 4-6

¹⁸ Elmalılı, Hak Dini Kur’ân Dili, Ankebut 45. Ayet-i Kerimenin Tefsirinden

¹⁹ İ.Hakkı Bursevî, Ruhu’l-Beyân Tefsiri; Bakara 3. Ayet-i Kerimenin Tefsirinden (Hulasa)

وَاللَّهُ تَعَالَى أَمَرَ فِي الصَّلَاةِ بِأَشْيَاءَ بِإِقَامَتِهَا بِقَوْلِهِ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبِالْمُحَافَظَةِ عَلَيْهَا وَإِدَامَتِهَا بِقَوْلِهِ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ وَبِإِدَائِهَا فِي أَوْقَاتِهَا بِقَوْلِهِ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا وَبِإِدَائِهَا فِي جَمَاعَةٍ بِقَوْلِهِ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ وَبِالْحُشُوعِ فِيهَا بِقَوْلِهِ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ²¹ kavli ile namazın ikamesini Cenab-ı Hak,²⁰ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا²² kavli ile namazın muhafazası ve namaza devam edilmesini وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ²³ kavli ile cemaatle edasını²⁴ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ²⁴ kavli ile namazın huşû'lu kılınmasını emretmiştir.

وَ بَعْدَ هَذِهِ الْأَمْرِ صَارَتِ النَّاسُ عَلَى طَبَقَاتٍ طَبَقَةٌ لَمْ يَقْبَلُوهَا وَرَأْسُهُمْ أَبُو جَهْلٍ لَعَنَهُ اللَّهُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي حَقِّهِ فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى...

Bu emirlere göre insanlar tabaka tabaka (sınıf sınıf) olmuşlardır. Bir sınıf bu emirleri kabul etmediler. Bunların reîsi Ebu Cehil (la'netu'llahi aleyh)'dir. Cenab-ı Hak bu gibiler hakkında; **"Fakat o ne tasdik etti, ne namaz kıldı."**²⁵, buyurmuş ve onların varacakları yerin cehennem olacağını muhtelif Ayet-i Kerimeler ile bildirmiştir.

وَطَبَقَةٌ قَبِلُوهَا وَلَمْ يُؤَدِّوهَا وَهُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَهُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَذَكَرَ مَصِيرَهُمْ فَقَالَ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا وَهِيَ دَرَكَةٌ فِي جَهَنَّمَ هِيَ أَهْيَبُ مَوْضِعٍ فِيهَا تَسْتَعْيِثُ النَّاسُ مِنْهَا كُلَّ يَوْمٍ كَذَا وَكَذَا مَرَّةً ثُمَّ قَالَ اللَّهُ إِلَّا مَنْ تَابَ آى مِنْ الْيَهُودِيَّةِ وَالنَّصْرَانِيَّةِ وَأَمَّنَ آى بِمُحَمَّدٍ وَعَمِلَ صَالِحًا آى حَافِظَ عَلَى الصَّلَاةِ

Diğer bir sınıf da bu emirleri kabul ettiler ancak, icabını yapıp namazı eda etmediler. Bunlar (ın önde gelenleri) Ehl-i Kitap'tır. Cenab-ı Hak onlar hakkında şöyle buyurarak varacakları yeri beyan etmiştir:

"Sonra arkalarından bozuk bir grup halef oldu, namazı zayi' ettiler ve şehvetleri ardına düştüler, bunlar da Gayya'yı boylayacaklar."²⁶

Gayya, Cehennem'deki bir derekedir ve oradaki en korkunç yerdir. İnsanlar oradan kurtulmak için her gün defalarca Allah-ü Teâlâ'dan yardım isterler. Bu Ayet-i Kerime'nin ardından şöyle buyrulmuştur:

"Ancak (o Hıristiyan ve Yahudilerden) tevbe edip imana gelen (yani Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)'i tasdik eden) ve salih amel işleyenler (yani

²⁰ Bakara 43, Meali: "Hem namazı dürüst kılın"

²¹ Meâric 23, Meali: "Onlar ki namazlarına müdavidirler"

²² Nisa 103, Meali: "Çünkü namaz mü'minler üzerine muayyen vakitlerle yazılı bir farz bulunuyor"

²³ Bakara 43, Meali: "Rükû edenlerle birlikte siz de rükû edin"

²⁴ Mü'minûn 2, Meali: "Ki onlar namazlarında huşu'ludurlar"

²⁵ Kiyame 31

²⁶ Meryem 59

namazı muhafaza edenler) müstesna. Çünkü bunlar zerre kadar hakları yenmeyerek Cennet'e gireceklerdir.”²⁷

وَطَبَقَةُ أَدْوَا بَعْضًا وَأَمْ يُؤَدُّوا بَعْضًا مُتَكَاسِلِينَ وَهُمْ الْمُنَافِقُونَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَى وَذَكَرُ أَنْ مَصِيرَهُمْ وَيْلٌ وَهُوَ وَادٍ فِي جَهَنَّمَ لَوْ جُعِلَتْ فِيهِ جِبَالُ الدُّنْيَا لَمَاعَتْ أَى سَالَتْ...

İnsanların bir kısmı da namaz hakkında tembellik ederek bazen eda ettiler, bazen eda etmediler. Bunlar (en başta) münafıklardır. Bunlar hakkında şöyle buyrulmuştur:

“Muhakkak ki münafıklar Allah-ü Teâlâ'ya hud'a yapmaya (aldatmaya) çalışırlar, Allah (celle celalühü) de hud'alarını başlarına geçirir.

Onlar, namaza kalktıkları vakit, üşene üşene kalkarlar, halka gösteriş yaparlar, Allah (celle celalühü)'yü pek az zikrederler.”²⁸

Münafıkların ahiretteki yerlerinin Veyl olduğu zikredilmiştir. Veyl, Cehennemdeki bir vadidir ki eğer dünyadaki dağlar o vadiye konsa, onları sürükler götürür.

وَطَبَقَةُ قَبْلُوهَا وَهُمْ يُرَاعُونَهَا فِي مَوَاقِبَتِهَا بِشَرَائِطِهَا وَرَأْسُهُمُ الْمُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَعَالَى إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَقَالَ تَعَالَى قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْآيَةَ وَأَصْحَابُهُ كَذَلِكَ فَذَكَرَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى بِقَوْلِهِ قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ وَذَكَرَ مَصِيرَهُمْ فَقَالَ أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ وَهُوَ أَرْفَعُ مَوْضِعٍ فِي الْجَنَّةِ وَأَبْهَاءُ يَتَّالُ الْمُؤْمِنُ فِيهِ مَنَاهُ وَيَنْظُرُ إِلَى مَوْلَاهُ

Diğer tabaka ise bütün emirleri kabul edip namaza vakitleriyle, şartlarıyla riayet edenlerdir ki bu tabakanın reîsi Rasül-i Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz'dir. Cenab-ı Hak, Habibi hakkında şöyle buyurmuştur:

“Fil-hakika Rabbin biliyor ki; sen muhakkak gecenin üçte ikisine yakınında ve yarısında ve üçte birinde kalkıyor (namaza duruyor)sun”²⁹

“De ki; cidden benim namazım, ibadetlerim, hayatım, mematım hep Rabbü'l-Âlemîn olan Allah (celle celalühü) içindir.”³⁰

Rasül-i Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz'in Ashabı da aynı şekildedir. Cenab-ı Hak Ashab-ı Kiram'ı şöyle zikretmiş ve devamında da namaza riayet edenlerin varacakları yeri beyan buyurmuştur:

“Hakikat felâh buldu o mü'minler ki onlar namazlarında huşu'ludurlar.”³¹

“Ve onlar ki namazlarının üzerine muhafızlık ederler. İşte onlardır o vârisler. Ki Firdevs'e vâris olacak, onda ebediyen kalacaklardır.”³²

²⁷ Meryem 60

²⁸ Nisa 142

²⁹ Müzzemmil 20

³⁰ En'am 162

³¹ Mü'minûn 1-2

Firdevs cennetteki en yüksek ve en değerli olan yerdir. Mümin orada arzu ettiği şeye nail olur ve Mevla'sına nazar eder.

İZAH-5: Namazın Muhafaza Edici Olması

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ

Malum olan namazları (beş vakit) ve hele salât-ı vustayı üstlerine düşerek muhafaza ediniz, her birini dikkatle gözetip vaktinde eksiksiz edaya devam ediniz. Ve Allah için kıyam edip dîvan durunuz.³³

Tefsir kitaplarımızda Salat-ı Vustânın hangi namaz olduğuna dair müfessirlerimizin on yedi farklı görüşü bulunmaktadır.

Bu rivayetler arasında itimada en uygun olan görüş; Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)'in "salât-ı asır (ikinci namazı)" diye beyanıdır.

Denilebilir ki; her şahıs için mani'aların çokluğu sebebiyle kılınması zor ve en çok ortada kalıp geçmesi muhtemel olan namaz hangisi ise, onun hakkında namazların en faziletlisi ve orta namazı da odur. Her namaz hakkında rivayet bulunması, bu şekilde izah edilebilir. O halde orta namazı hakkında en sahih ve en itidalli söz şudur; Salât-ı Vüstâ, gayr-i muayyen olarak, beş vakit namazdan herhangi birisidir. Bütün namazlara itinayı temin için, salat-ı vüstâ kat'î olarak ta'yin edilmemiştir.³⁴

İmam Ebû Mansur Muhammed Maturîdî hazretleri;

وَالْمُحَافَظَةُ هُوَ الْمَفَاعَلَةُ وَالْمَفَاعَلَةُ هِيَ فِعْلٌ اَنْتَبِنَ . فَهُوَ - وَاللَّهِ اَعْلَمُ - اِنَّهُ اِذَا حَفِظَهَا عَلَيَّ وَقِيَّتَهَا وَلَمْ يَسْنُ عَنْهَا حَفِظْتَهُ

Muhafaza kelimesi -iki şey arasında müşâreket manasını ifade eden- mufâale babından mastardır. Bu takdirde muhafaza: - اللَّهُ اَعْلَمُ - "Kul vaktine riayet ederek namazı muhafaza edip unutmazsa namaz da onu muhafaza eder." demektir.³⁵

Fahreddin-i Râzî hazretleri bu hususu şöyle izah etmiştir;

وَاعْلَمَ أَنَّ حِفْظَ الصَّلَاةِ لِلْمُصَلِّيِّ عَلَى ثَلَاثَةِ اَوْجِهٍ ؛ الْاَوَّلُ : اَنَّ الصَّلَاةَ تَحْفَظُهُ عَنِ الْمَعَاصِي ، قَالَ تَعَالَى : { اِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ } . فَمَنْ حَفِظَ الصَّلَاةَ حَفِظْتَهُ الصَّلَاةَ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ : اَنَّ الصَّلَاةَ تَحْفَظُهُ مِنَ الْبَلَايَا وَالْمِحْنِ ، قَالَ تَعَالَى : { وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ } وَقَالَ تَعَالَى : { وَقَالَ اللهُ اِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ اَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ } وَمَعْنَاهُ : اِنِّي مَعَكُمْ بِالنُّصْرَةِ وَالْحِفْظِ اِنْ كُنْتُمْ اَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَالْثَالِثُ :

³² Mü'minûn 9-11

³³ Bakara 238

³⁴ Elmalılı, Hak Dini Kur'ân Dili, Bakara suresi 238. Ayeti Kerime'nin Tefsirinden; Bu görüşler;

Salât-ı Vusta: 1- İkinci namazdır ; 2- Sabah namazıdır ; 3- Öğle namazıdır ; 4- Akşam namazıdır ; 5- Yatsı namazı ; 6- Beş vakit namazın tamamıdır ; 7- Beş vakit namazdan, gayr-i muayyen olarak bir tanesidir ; 8- Cuma Günü Cuma Namazı, diğer günlerde öğle namazıdır ; 9- Yatsı ve sabah namazlarıdır; 10- Sabah ve ikinci namazlarıdır ; 11- Hususiyle Cuma Namazı'dır ; 12- Farz namazların hepsinde cemaattir ; 13- Korku namazıdır ; 14- Vitir namazıdır ; 15- Kurban Bayramı namazıdır ; 16- Ramazan Bayramı namazıdır ; 17- Kuşluk namazıdır.

³⁵ İmam-ı Maturîdî, Te'vilât-ı Ehli's-Sünne, Bakara suresi 238. Ayeti Kerime'nin Tefsirinden

أَنَّ الصَّلَاةَ تَحْفَظُ صَاحِبَهَا وَتَشْفَعُ لِمُصَلِّيهَا ، قَالَ تَعَالَى : { وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ } وَلِأَنَّ الصَّلَاةَ فِيهَا الْقِرَاءَةُ ، وَالْقُرْآنُ يَشْفَعُ لِقَارِبِهِ ، وَهُوَ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ

“Namazın kulu muhafazası ise üç vecihle tahakkuk eder.”³⁶

Birincisi: Namaz musallîyi günahlardan muhafaza eder. Cenab-ı Hak şöyle buyurur: **“Muhakkak ki namaz edepsizlikten ve uygunsuzluktan nehyeder”**³⁷, Kim namazı muhafaza ederse, namaz da onu fuhşiyâtta muhafaza eder.

İkincisi: Namaz musallîyi belalardan ve mihnetlerden muhafaza eder. Cenab-ı Hak **“Sabır ve namaz ile Allah (celle celalühü)’den inayet taleb ediniz”**³⁸, ve **“...Allah (celle celalühü) buyurmuştu: Haberiniz olsun ben sizinle beraberim, Celâlim hakkı için eğer siz namazı kılar, zekâtı verirsiniz...”**³⁹ buyurmuştur. Bu Ayet-i Kerime’nin manası şöyledir: Ben yardım ve himayem ile sizinle beraberim, eğer siz namazı kılar ve zekâtı verirsiniz...

Üçüncüsü: Namaz kendisini zayi etmeyen arkadaşını muhafaza ederek ona şefaaf eder. Zira Ayet-i Kerime’de **“Hem namazı doğru kılın ve zekâtı verin. Nefisleriniz için her ne hayır takdim eder gönderirseniz, Allah (celle celalühü) yanında onu bulursunuz. Allah (celle celalühü) mutlak surette, bütün yaptıklarınızı görüyor.”**⁴⁰ buyruluyor.

Yine namaz içerisinde kıraat vardır. Kur’ân-ı Kerim de okuyucusuna şefaaf edecektir. Kur’an-ı Kerim hem şefaafçidir hem de şefaati makbuldür.”

Hz.Üstazımız (kuddise sirruhu);

“Sabah namazını kılanın öğle namazına kadar küçük günahları affolunur. Öğle namazını kılanın ikindi namazına kadar küçük günahları affolunur. Büyük günahları da gaffârû’z-zünûp olan Allah-ü Teâla setreder.”⁴¹ buyurmuştur.

Osman b. Affân (r.a.) rivâyet ettiği bir Hadis-i Şerifte Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz buyuruyor ki:

مَا مِنْ أَمْرٍ مُسْلِمٍ تَحْضُرُهُ صَلَاةٌ مَكْتُوبَةٌ فَيُحْسِنُ وُضُوءَهَا وَخُشُوعَهَا وَرُكُوعَهَا، إِلَّا كَانَتْ كَفَّارَةً لِمَا قَبْلَهَا مِنَ الذُّنُوبِ مَا لَمْ يَأْتِ كَبِيرَةً وَذَلِكَ الدَّهْرُ كُلُّهُ

“Her bir Müslüman ki, vakti giren farz namazları kılar, abdestini, rükû’unu ve huşû’unu eksiksiz yerine getirirse bu namaz -büyük günahlar işlememesi- şartıyla geçmiş günahlarına keffâret olur. Bu hüküm bütün sene için geçerlidir.”⁴²

Erkânına riayet edilerek ve Allah Rızası gözetilerek kılınan namazların neticesinde elde edilecek güzellikler, kazanılacak iyi haller de Ankebut Suresi’nin 45. Ayet-i Kerimesinde şöyle ifade edilir;

³⁶ Fahreddin Râzî, et-Tefsiru’l-Kebîr, Bakara suresi 238. Ayeti Kerime’nin Tefsirinden

³⁷ Ankebût 45

³⁸ Bakara 153

³⁹ Maide 12

⁴⁰ Bakara 110

⁴¹ Ali Erol, Hatıratım, s.103

⁴² Sahih-i Müslim, Bab-ı Fazlî’l-Vüzû’, h.7-228

أَثَلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مَا تَصْنَعُونَ

“Sana vahiy olunan kitabı güzel güzel oku ve namazı kıl. Sahih namaz edebe mugayir hallerden ve uygunsuzluktan nehy eder. Her halde Allah’ın zikri en büyük iştir. Allah ne işlerseniz bilir.”

Hazreti Üstazımız (kuddisi sirruhu), ⁴³تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ Ayet-i Kerimesinin manasını verirlerken “bu müjde mü’minlerin kalbine füyuzat-ı ilahiye gelmekle insanın içinde duyduğu manevi bir sevinçtir. Hatta namaz kılarken bazen bir ferahlık meydana gelir. İşte bu ferahlık müjde eden melaikedendir.”⁴⁴ buyurmuşlardır.

Namazını kılan kimsenin dünya hayatında en azından dört kazancı olur. Bu kazançlar devam edilmesi şartıyla (sadece görüntü itibariyle kılınan) en sûrî namazda bile elde edilir. Bunlar; Taharet, intizam-ı evkât (vakitleri tertip edip değerlendirmek), kuvvet-i kalp, salah-ı ictimâîdir (topluluğun salahı).

Namazın a’zamî faideleri kâbil-i hisap değildir. Lakin asgarî faide-i ahlâkîsi; Bil fiil kibri kırmak, Uhuvvete hazırlanmak, Allah rızası için iş yapmaya alışmaktır.⁴⁵

Katade (rh.) naklettiğine göre Danyal (aleyhisselam) Ümmet-i Muhammed’in vasıflarını şöyle anlatmıştır;

إِنَّ دَانِيَالَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَعَتْ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ فَقَالَ يُصَلُّونَ صَلَاةَ لَوْ صَلَّاهَا قَوْمُ نُوحٍ مَا أُغْرِقُوا وَلَوْ صَلَّاهَا
قَوْمُ عَادٍ مَا أُرْسِلَتْ عَلَيْهِمُ الرِّيحُ وَلَوْ صَلَّاهَا ثَمُودُ مَا أَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ فَعَلَى الْمُؤْمِنِ أَنْ لَا يَتَفَكَّرَ عَنِ الصَّلَاةِ
وَالدُّعَاءِ وَالْإِلْتِجَاءِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى .

Onlar öyle bir namaz kılacaklar ki, şayet onu Nuh (aleyhisselam)’ın kavmi kılsalardı suda boğulmazlar, tufanı yaşamazlardı. Âd kavmi kılsalardı üzerlerine rüzgâr gelip onları helak etmezdi. Şayet Semûd kavmi onu kılsalardı onları sayha (gürültü) helak etmezdi. Mü’mine düşen namazdan dua ve ilticadan ayrılmamaktır.⁴⁶

Rasûlullah Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurmuşlardır ki;

أُمَّتِي أُمَّةٌ مَرْحُومَةٌ وَإِنَّمَا يَدْفَعُ اللَّهُ عَنْهُمْ الْبَلَاءَ بِإِخْلَاصِهِمْ وَصَلَوَاتِهِمْ وَدُعَائِهِمْ وَضَعْفَائِهِمْ

“Ümmetim hususi rahmet-i ilahiye nail olmuş bir ümmettir. Hz. Allah ihlasları, namazları, duaları ve zayıf (ve düşkün) olanları sebebiyle onlardan belaları kaldırır.”⁴⁷

⁴³ Fussilet 30

⁴⁴ Z. Sunguroğlu’nun Notları, Yeni Baskı, s.11

⁴⁵ Elmalılı, Hak Dini Kur’ân Dili, Bakara Sûresi 3. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

⁴⁶ İ.Hakkı Bursevi, Ruhu’l-Beyân, Tâhâ Sûresi 130. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

⁴⁷ İ.Hakkı Bursevi, Ruhu’l-Beyan, Tâhâ Sûresi 130. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

Rebî'a bin Kâ'bi'l-Eslemî (r.a) anlatıyor;

كُنْتُ أَيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ بِوُضُوئِهِ وَبِحَاجَتِهِ فَقَالَ لِي سَلْنِي قُلْتُ فَإِنِّي أَسْأَلُكَ مُرَافَقَتَكَ فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ أَوْ غَيْرَ ذَلِكَ قُلْتُ هُوَ ذَلِكَ قَالَ فَأَعَيْتِي عَلَى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ

Ben geceleyin Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) ile kalırdım, O'nun abdest suyunu getirir, ihtiyaçlarını görürdüm. (Bir seferinde) bana **“İste! (Ne istersen)”** buyurdu. Ben de **“Cennette seninle beraber olmak isterim”** dedim.

“Başka ne istersin?” buyurdu. **“Sadece onu isterim”** deyince, **“Öyleyse sen de çok namaz kılmakla bana yardımcı ol”** buyurdu.⁴⁸

Büyüklerimiz **“Hiç kimseye bunu söylememem lazım; “farzları, vacipleri yap, beş vakit namazını kıl.”** Bir gün biz, **“beş vakit namazını kıl, kaçırma, vazifeni kaçırma”** demek mecburiyetinde kalırsak Allah muhafaza kötü günler demektir.” buyurmuşlardır.⁴⁹

Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde;

الصَّلَاةُ مِكْيَالٌ فَمَنْ وَفَّى وَفَى لَهُ وَ مَنْ طَفَّفَ فَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا قَالَ اللَّهُ فِي الْمُطَفِّفِينَ

“Namaz bir ölçektir. Kim (sözünde durur ve) hakkını tam olarak verirse kendisine de hakkı tam olarak verilir. Kim de tatfifte bulunursa (eksik eda ederse) Cenab-ı Hakkin tatfifte bulunanlar hakkında ne buyurduğunu muhakkak biliyorsunuz” buyurmuşlardır.⁵⁰

İZAH-6: Namazı İlk Vaktinde kılmak

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ

“Kasem olsun ki içinizden öne geçmek isteyenler de ma'lûmumuz, geri kalmak isteyenler de ma'lûmumuz.”⁵¹

Ruhu'l-Beyan tefsirinde;

وَيُقَالُ أَرَادَ بِالْآيَةِ الْمُصَلِّينَ فِي أَوَّلِ الْوَقْتِ وَالْمُؤَخَّرِينَ إِلَى آخِرِهِ وَفِي الْحَدِيثِ (أَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوَانُ اللَّهِ وَوَسَطُ الْوَقْتِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَآخِرُ الْوَقْتِ عَفْوُ اللَّهِ تَعَالَى)

Denildi ki; Allahü Teâlâ bu ayet-i kerime ile namazı ilk vaktinde kılanlar ve son vaktine tehir edenleri murad etmiştir. Hadisi şerifte; **“vaktin evveli rızâ-i ilâhî, ortası rahmet-i ilâhiyye, âhiri de afv-i ilâhî'dir”**⁵² buyrulmuştur.⁵³

⁴⁸ Seyyid Mansûr Ali Nâsif el-Hüseyinî, Ettâcu'l-câmi'u lil-Usûl fî Ehâdisi'r-Rasûl, c.1, h.323

⁴⁹ Ümraniye sohbetlerinden

⁵⁰ İmam-ı Mâverdî, Edebu'd-Dünya ve'd-Din, 3. Bab, s.116

⁵¹ Hicr 24

⁵² Ebu'l-Hasen ed-Darikutnî, Sünen-i'd-Dârikutnî, h.985

⁵³ İ.Hakkı Bursevî, Ruhu'l-Beyân Tefsiri; Hicr 24. Ayet-i Kerime'nin Tefsirinden

وَقَالَ الْأَوْزَاعِيُّ : أَرَادَ بِالْمُسْتَقْدِمِينَ الْمَصَلِّينَ فِي أَوَّلِ الْوَقْتِ وَبِالْمُسْتَأْخِرِينَ الْمُؤَخَّرِينَ لَهَا إِلَى آخِرِهِ

Yine imam-ı Evzâî hazretleri de “bu ayet-i kerime ile namazı ilk vaktinde kılanlar ve son vaktine tehir edenleri murad etmiştir” buyurdu.⁵⁴

H. Üstazımız (kuddise sirruhu) “vaktinde kılan namazda; cemâl-i ilâhî, rızâ-i ilâhî ve mağfiret-i ilâhî vardır. Geç kılan namazda bunlar birer birer zail olup sadece mağfiret kalır” buyurmuşlardır.⁵⁵

İmam-ı Mâverdî hazretleri, “Ma'lûm olan namazları ve hele salâtı vustâyı üstlerine düşerek muhafaza ediniz ve Allah için kıyam edib divan durunuz.”⁵⁶ Ayet-i kerimesini “namazı muhafaza hususunda iki kavil vardır. Birisi: namazı hatırlamak, diğeri de namazı acele ettirmek (ilk vaktinde kılmaktır)” diye tefsir etmişlerdir.⁵⁷

Rasûlullah Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem);

... أَحَبُّ الْعَمَلِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ تَعْجِيلُ الصَّلَاةِ لِأَوَّلِ وَقْتِهَا

“Amellerin Allah’a en sevimsi namaza ilk vaktinde acele etmektir.”⁵⁸ buyurmuşlardır.

İmam-ı Rabbânî (k.s.) hazretleri şöyle buyurmuşlardır;

وَيَنْبَغِي أَنْ تُؤَدَّوْا الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ فِي أَوَّلِ أَوْقَاتِهَا غَيْرِ الْعِشَاءِ وَقْتِ الشِّتَاءِ فَإِنَّ تَأْخِيرَهَا إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ مُسْتَحَبٌّ وَالْفَقِيرُ مُضْطَّرٌّ فِي هَذَا الْأَمْرِ لَا أُرِيدُ تَأْخِيرَ آدَاءِ الصَّلَاةِ عَنْ أَوَّلِ وَقْتِهَا وَلَوْ مِقْدَارَ شَعْرَةٍ وَالْعَجْزُ الْبَشَرِيُّ مُسْتَنْتَنِي

Namazları ilk vakitlerinde edâ etmek lazımdır, kış aylarındaki yatsı namazı hariç. Zira (kış aylarında yatsı namazını) gecenin üçte birine kadar tehir etmek müstehaptır. Fakir (kendisini kastederek) bu hususta muzdarr’dır (sıkıntılıdır). Ben -acz-i beşerî müstesna- kıl miktarı da olsa namazı ilk vaktinden tehir etmeyi murad etmiyorum.⁵⁹

فَتَأْخِيرُ صَلَاةِ الْعِشَاءِ إِلَى النِّصْفِ الْأَخِيرِ مِنَ اللَّيْلِ وَجَعْلُ ذَلِكَ التَّأْخِيرِ وَسِيلَةً إِلَى قِيَامِ اللَّيْلِ مُسْتَنْكَرٌ جَدًّا ؛ فَإِنَّ آدَاءَ الْعِشَاءِ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ مَكْرُوهٌ عِنْدَ عُلَمَاءِ الْحَنْفِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَالظَّاهِرُ أَنَّهُمْ أَرَادُوا بِهَذِهِ الْكِرَاهَةِ الْكِرَاهَةَ التَّحْرِيمِيَّةَ فَإِنَّهُمْ أَبَاحُوا آدَاءَ الْعِشَاءِ إِلَى نِصْفِ اللَّيْلِ وَبَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ قَالُوا بِكِرَاهَتِهِ وَالْمَكْرُوهُ الْمُقَابِلُ لِلْمُبَاحِ مَكْرُوهٌ تَحْرِيمِيٌّ. وَعِنْدَ الشَّافِعِيَّةِ لَا يَجُوزُ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ آدَاءُ الْعِشَاءِ رَأْسًا. فَارْتِكَابُ هَذَا الْأَمْرِ بِوَاسِطَةِ قِيَامِ اللَّيْلِ وَحُصُولِ الْأَذْوَاقِ وَالْجَمْعِيَّةِ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ مُسْتَكْرَهٌ جَدًّا ، وَيَكْفِي لِهَذَا الْغَرَضِ تَأْخِيرُ الْوِثْرِ أَيْضًا وَذَلِكَ التَّأْخِيرُ مُسْتَحَبٌّ فَيُؤَدَّى الْوِثْرُ فِي وَقْتِ مُسْتَحَبِّ وَيَتَسَّرُ الْغَرَضُ مِنْ قِيَامِ اللَّيْلِ وَالسَّهْرِ ، فَيَنْبَغِي تَرْكُ

⁵⁴ İmam Alâuddîn el-Hâzin, Tefsîr-u'l-Hâzin, Hıcr Sûresi 24. Ayet-i Kerime'nin Tefsirinden

⁵⁵ Ali Erol, Hatiratım, s.54

⁵⁶ Bakara 238

⁵⁷ İmam-ı Mâverdî, Tefsîr-u'l-Mâverdî, Bakara Sûresi 238. Ayet-i Kerime'nin Tefsirinden

⁵⁸ İmam Ahmed bin Hanbel, Müsned-i Ahmed, h.27105

⁵⁹ İmam-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerife, c.1, m.37

هَذَا الْعَمَلِ وَقَضَاءِ الصَّلَاةِ الْفَائِتَةِ فَإِنَّ الْإِمَامَ الْأَعْظَمَ أَبَا حَنِيفَةَ الْكُوفِيَّ (رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ) قَضَى صَلَاةَ
أَرْبَعِينَ سَنَةً بِوَأَسِطَةِ تَرْكِ آدَبٍ مِنْ آدَابِ الْوُضُوءِ.

Yatsı namazını gecenin ikinci yarısına tehir etmek ve bunu gece kaim olma vesilesi addetmek ciddi istinkar olunmuştur (kabul görmemiştir). Çünkü yatsı namazını o vakitte eda etmek Hanefi âlimleri (r.anhüm) nezdinde mekruhtur. Zahir olan (açığa çıkan) odur ki Hanefi âlimleri bu kerâhet ile kerâhet-i tahrîmiyye'yi kast etmiştir. Zira onlar gecenin yarısına kadar yatsı namazının edasını mübah gördüler. Gece yarısından sonra ise mekruh olduğuna hükmettiler. Mübaha mukabil olan mekruh ise tahrîmen mekrûhtur. Şafii âlimlerine göre ise bu vakitte (gecenin ikinci yarısında) yatsı namazının re'sen eda olunması caiz değildir. Şu hâlde; bu işi (yatsı namazını tehir etmeyi) gece kaim olmak ve gece vaktinde cem'iyet ve zevk hâsıl olması vasıtasıyla yapmak ciddi kerih görülmüştür. Bu maksadı yerine getirmek için vitir namazını tehir etmek kâfidir. Vitir namazının tehiri müstehaptır. Müstehap olan vakitte eda edilmesi ile gece ve seher vakti kaim olma maksadı müyesser olur. Bu takdirde; yatsı namazını tehir etmeyi terk etmek ve (bugüne kadar) geçmiş olan namazları kaza etmek lazımdır. Çünkü İmam-ı A'zam Ebû Hanife el-Kûfî (r.a.) hazretleri abdestin edeplerinden birisini terk etmesi sebebiyle kırk yıllık namazını kaza etmiştir.⁶⁰

⁶⁰ İmam-ı Rabbâni, Mektûbât-ı Şerife, c.1, m.29

Vaaz Mevsimi:

NAFİLE İBADETLERİN ÖNEMİ

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir
erbayyeniceri@gmail.com

04.04.2022

VAAZ: NAFİLE İBADETLERİN ÖNEMİ

Nafile;

lügatte “ziyâdelik ve fazlalık için verilen isimdir.”

Şer’i şerifte ise;

إِسْمٌ لِمَا شَرَعَ زِيَادَةً عَلَى الْفَرَائِضِ وَالْوَاجِبَاتِ وَهُوَ الْمَسْمَى بِالْمَنْدُوبِ وَالْمُسْتَحَبِّ وَالتَّطَوُّعِ

“Farzlar ve vacipler üzerine ziyâde olarak meşru’ kılınan ibadet için verilen bir isimdir ve mendûb, müstehab ve tetavvu’ diye isimlendirilmiştir”¹

Diğer bir tarif ile nafile; ister namaz, oruç, zekât veya hac olsun farz ve vacip olmayan ibadettir ki ziyade manasından alınmıştır. 2

İZAH 1A - Nafileler ne gibidir?

İmâm-ı Gazâli Hazretleri Bidâyetü’l-Hidâye isimli eserinde şöyle buyuruyor;

“Sen bil ki ibadetler; farzlar ve nafileler olmak üzere iki kısımdır. Farzlar ibadetlerin aslı olup ticaretteki ana sermaye gibidir. Ahiret hayatında kurtuluşa ulaşmak ancak bu sermayeyi yolunda kullanmakla yani farzları yerine getirmekle hâsıl olur.

Nafileler ise ticaretteki kâr gibidir. Onlarla da kurtuluşa ve yüksek derecelere kavuşulur.

Allah’a yaklaşmak için hem farz hem de nafile ibadetleri yapanları, Allah (celle celalühü) iman mertebesinden ihsân mertebesine yükseltir. Bu kimselerin kalp gözleri açılmış olup, bu makama yükselen kimseler ibadetlerini Allahü Teâlâ’yı görüyor gibi huzur, zevk ve şevkle yaparlar. Böylece kalpleri marifet nuruyla ve Allah sevgisiyle dolar. Öyle ki kalplerinde daima Allah sevgisi dolu bulunur ve orada Allah sevgisinden başka hiçbir sevgi ve muhabbet bulunmaz.”³

İZAH 1B - Nafileler ne gibidir?

وَيُؤَاطَبُ عَلَى تَوَافِلِ الْعِبَادَةِ لَا يَسْتَرِيحُ مِنْهَا فَإِنَّهَا مِفْتَاحُ مَحَبَّةِ اللَّهِ وَ قُرْبُهُ وَ قُرَّةُ أَعْيُنِ الصِّدِّيقِينَ وَ إِنَّهَا جَوَابُ
لِنُقْصَانِ الْفَرَائِضِ

“Nafile ibadetlere ara vermeden devam etmelidir. Zira nafile ibadetler, Allahü Teâlâ’nın muhabbetinin ve ona yakınlığın anahtarıdır. Sıddıkların gözünün nurudur. Nafileler, farz namazlardaki noksanları tamamlar.”⁴

وَ مِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَ ادْبَارَ النُّجُومِ

Ruhu’l-Beyan tefsirinde Tur sûresinin 49. Ayet-i Kerimesi şöyle izah edilmiştir; “**Geceden de onu tesbih et, hem de nücûmun idbârı sıra.** (Yıldızların batmaya yaklaştığı sıra ki, gecenin âhirin de sabah vakti)⁵

¹ Cürcâni, Et-Ta’rifât

² Mehmed Zihni, Ni’met-i İslâm, s.364

³ İmâm-ı Gazâli, Bidâyetül-Hidaye, s.26

⁴ Seyyid Ali Zade, Şerh-u Şir’at’i’l-İslam, s.129

⁵ Tûr 49

وَ فِي الْآيَةِ بَيَانٌ فَضِيلَةَ التَّوَافِلِ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ خِطَابًا لِأَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَا عُوَيْمِرُ اجْتَنِبْ مَسَاخِطَ اللَّهِ وَ آدِ
فَرَائِضَ اللَّهِ تَكُنْ عَاقِلًا ثُمَّ تَتَّقِلْ بِالصَّالِحَاتِ مِنَ الْأَعْمَالِ تَزِدُّ مِنْ رَبِّكَ قُرْبًا وَ عَلَيْهِ عِزًّا وَ فِي الْحَدِيثِ حَسِبُوا تَوَافِلَكُمْ فِيهَا
تُكْمَلُ فَرَائِضُكُمْ وَ فِي الْمَرْفُوعِ النَّافِلَةُ هَدِيَّةُ الْمُؤْمِنِ إِلَى رَبِّهِ فَلْيُحْسِنِ أَحَدُكُمْ هَدِيَّتَهُ وَ لِيُطِيبَهَا وَ فِي الْحَدِيثِ إِزْدَلِفُوا إِلَى اللَّهِ
بِرُكْعَتَيْنِ

Bu Ayette nafilenin faziletini beyan vardır. Rasûlullah Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) Ebû Derda'ya hitaben,

“Yâ Uveymir, Allah’ın gadabından kaçın, Allah’ın farzlarını edâ et, (böyle yaparsan) âkil olursun. Sonra amellerden sâlih amellerle nafile yap(arsan) rabbine yakınlıkta ve onun üzerine izzette ziyadeleşirsin” buyurdu.

Yine bir Hadis-i Şerif’te; **“Nafilelerinizi güzel yapınız, orada farzlarınızın ikmali vardır.”** Merfû’ bir Hadis-i Şerif’te; **“Nafile, mü’minin Rabbine hediyesidir. Sizin biriniz hediyesini güzel yapısın”,** Diğer bir Hadis-i Şerif’te de; **“Allah’a iki rekatle (olsun) yaklaşınız.”** buyurdu.⁶

Rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu;
إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عَمَلِهِ صَلَاتُهُ، فَإِنْ صَلَحَتْ فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ، وَإِنْ فَسَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ،
فَإِنْ انْتَقَصَ مِنْ فَرِيضَتِهِ شَيْءٌ، قَالَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ: انْظُرُوا هَلْ لِعَبْدِي مِنْ تَطَوُّعٍ فَيُكَمَّلَ بِهَا مَا انْتَقَصَ مِنَ الْفَرِيضَةِ، ثُمَّ
يَكُونُ سَائِرَ عَمَلِهِ عَلَى ذَلِكَ.

“Kıyamet gününde kulun hesaba çekileceği ilk ameli onun namazıdır. Eğer namazı düzgün olursa, işi iyi gider ve kazançlı çıkar. Namazı düzgün olmazsa, kaybeder ve zararlı çıkar. Şayet farzlarından bir şey noksan çıkarsa, Azîz ve Celîl olan Rabbi:

“Kulumun nâfile namazları var mı, bakınız?” buyurur. Farzların eksigi nafilelerle tamamlanır. Sonra diğer amellerinden de bu şekilde hesaba çekilir.”⁷

Diğer bir hadis-i şerifte de;

صَلَاةُ الْفَرِضِ مِفْتَاحُ الْخَوْفِ، وَ النَّافِلَةُ مِفْتَاحُ بَابِ الرَّجَاءِ وَ ذَكَرَ اللَّهُ الدَّائِمُ مِفْتَاحُ بَابِ الشُّوقِ، وَ لَيْسَ بِالْخَوْفِ يَتَأَلَّ
الْفَرِضَ، وَ لَكِنَّ بِالْفَرِضِ يَتَأَلُّ الْخَوْفَ، وَ لَا بِالرَّجَاءِ تَتَأَلُّ النَّافِلَةَ وَ لَكِنَّ بِالنَّافِلَةِ يَتَأَلُّ الرَّجَاءَ، وَ مَنْ شَغَلَ قَلْبُهُ وَ لِسَانُهُ بِالذِّكْرِ
قَدَفَ اللَّهُ فِي قَلْبِهِ نُورَ الْإِشْتِيَاقِ إِلَيْهِ، وَ هَذَا سِرُّ الْمَلَكُوتِ فَاعْلَمَهُ وَ احْفَظْهُ

“Farz namaz, Allah korkusunun anahtarıdır. Nafile; Allah’tan ümîd kapısının anahtarıdır. Daimî zikrullah ise şevk kapısının anahtarıdır. (Kişi) Korku ile farza nail olamadı, lakin farzı eda etmekle Allah korkusuna ulaştı. Recâ ile de (mücerred ümid etmekle) nafileye nail olamadı, lakin nafileyi eda etmekle recâyaya nail oldu. Kimin kalbi ve lisânı zikrullah ile meşgul olursa, Allah o kimsenin kalbine kendisine iştîyak nurunu ilkâ eder (koyar). İşte bu melekût sırrıdır. Bunu böylece bil ve hıfz et!”⁸

يَقُولُ اللَّهُ بِالْفَرَائِضِ نَجَا مَنِّي عَبْدِي وَ بِالتَّوَافِلِ يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ

⁶ İ.Hakkı Bursevî, Ruhü'l-Beyân Tefsiri, Tur Sûresi 49. Ayet-i Kerimenin Tefsirinden

⁷ Sünen-i Tirmîzi, Ebvâbüs-Salât, h.413

⁸ Beyhakî, Şüabü'l-İmân, Kitabu'l-Havf, h. 859

Cenab-ı Hak bir Hadis-i Kudsî’de “Kulum farzlar ile benim azabımdan kurtulur, nafileler ile de bana yaklaşır”⁹ buyuruyor.

Diğer bir Hadis-i Kutsi’de de;

مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنَّهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالتَّوَابِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْتَطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِي لِأَعْطَيْتُهُ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لِأُعِيدَنَّهُ

“Kim veli bir kuluma düşmanlık ederse ben de ona harp ilan ederim. Kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli bir şeyle kulum bana yaklaşamaz. Kulum bana nafile ibadetlerle de yaklaşır nihayet onu severim. Ben kulumu sevince de artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı mesabesinde olurum. Her ne isterse muhakkak onları kendisine ihsan ederim. Bana sığınmak isteyince de onu korurum”¹⁰ buyuruyor.

Nafile ibadetler, Cenabı Hakk’ın rızasını kazanmaya vesile olup farz ibadetlerde gevşeklik ve eksiklik göstermek manasına gelmez.

Nitekim İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri şöyle buyurmuşlardır;

وَاعْلَمْ أَنَّ التَّوَابِلَ مَقْبُولَةٌ بَعْدَ آدَاءِ الْفَرَائِضِ وَالْأَفْهَى مِنْ عِلَامَاتِ أَهْلِ الْهَوَى

“Sen bil ki nafileler, farz ibadetler eda edildikten sonra makbuldür. Yoksa bu (farzlar eda edilmeksizin nafile) ehl-i hevânın alametlerinden başka bir şey değildir.”¹¹

İmam-ı Rabbânî hazretleri de bu husus ile alakalı şöyle buyurmuşlardır.

وَاعْلَمْ أَنَّ مُقَرَّبَاتِ الْأَعْمَالِ إِمَّا فَرَائِضٌ وَ إِمَّا تَوَابِلٌ فَالتَّوَابِلُ لَا اعْتِبَارَ لَهَا فِي جَنْبِ الْفَرَائِضِ أَصْلًا فَلَنْ آدَاءِ فَرِيضٍ مِنْ الْفَرَائِضِ فِي وَفْتٍ مِنَ الْأَوْقَاتِ أَفْضَلُ مِنْ آدَاءِ التَّوَابِلِ أَلْفَ سَنَةٍ وَ إِنْ أُدِيَتْ بِنِيَّةٍ خَالِصَةٍ

“Sen bil ki A’ mâl-i mukarribe ya farzlar veya nafilelerdir. Farzların yanında asla nafilelere itibar yoktur. Çünkü vakitlerden bir vakitte, farzlardan bir farzı eda -her ne kadar o nafile halis niyetle eda olursa bile- bin sene nafile ibadet yapmaktan daha faziletlidir.”¹²

Devamında İmam-ı Rabbânî hazretleri şöyle misâl vermiştir;

إِنَّ سَيِّدَنَا عَمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صَلَّى يَوْمًا صَلَاةَ الصُّبْحِ بِجَمَاعَةٍ ثُمَّ نَظَرَ إِلَى الْقَوْمِ وَ تَفَقَّذَهُمْ فَلَمْ يَرَ فِيهِمْ شَخْصًا مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَلَمْ يَحْضُرِ الْفُلَانُ الْجَمَاعَةَ فَقِيلَ إِنَّهُ يَسْهَرُ أَكْثَرَ اللَّيْلِ فَيَحْتَمِلُ أَنْ يَكُونَ قَدْ عَلَبَهُ النَّوْمُ فِي هَذَا الْوَقْتِ فَقَالَ لَوْ نَامَ تَمَامَ اللَّيْلِ وَ صَلَّى صَلَاةَ الصُّبْحِ مَعَ الْجَمَاعَةِ لَكَانَ أَوْلَى وَ أَفْضَلَ

“Muhakkak Seyyidimiz Hz. Ömer (r.a) bir gün sabah namazını cemaatle beraber (sahâbe-i kirâm’a) kıldırıldı. Sonra kavmine nazar buyurup onları teftiş etti, (acaba cemaate gelemeyen birisi var mı diye kontrol etti) ve ashâbından bir şahsı göremedi. Bunun üzerine şöyle buyurdu; falan kimse niçin cemaate gelememi? Oradakiler tarafından denildi ki, ‘O gecenin çoğunda seher eder (uykusuz kalıp ibadetle meşgul olur). Gece uykusuz

⁹ İ.Hakkı Bursevî, Ruhul-Beyân Tefsiri, Ankebût Sûresi 45. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

¹⁰ Sahih-i Buhari, Tevâzu, h.6502

¹¹ İ.Hakkı Bursevî, Ruhul-Beyân Tefsiri, Tevbe Sûresi 9. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

¹² İmam-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerîfe, c.1, m.29

kaldığı için muhtemeldir ki şu vakitte uyuyakalmıştır da onun için cemaate gelememiştir. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a) efendimiz şöyle buyurdu; Keşke o kişi sabaha kadar uyusaydı da sabah namazını cemaatle kılsaydı onun için daha faziletli ve evlâ olurdu.”¹³

Başka bir mektubunda da;

أَيُّهَا الْأَخُ قَدْ وَرَدَ فِي الْخَبَرِ عَلَامَةٌ إِعْرَاضِ اللَّهِ تَعَالَى عَنِ الْعَبْدِ إِشْتِغَالُهُ بِمَا لَا يَعْنِيهِ وَالْإِشْتِغَالُ بِتَقْلٍ مِنَ التَّوَافِلِ مَعَ
الإِعْرَاضِ عَنْ فَرَضٍ مِنَ الْفَرَائِضِ دَاحِلٌ فِيهَا لَا يَعْنِي فَلَزِمَكَ تَفْتِيْشُ أَحْوَالِكَ لِتَعْلَمَ أَنَّ إِشْتِغَالَكَ بِأَيِّ شَيْءٍ بِتَقْلٍ أَوْ
بِفَرَضٍ وَمِنْ مَحْظُورٍ يُزْتَكَبُ فِي آدَاءِ الْحَجِّ التَّقْلِ فَيَنْبَغِي أَنْ تُلَاحِظَ مُلَاحَظَةً جَيِّدَةً الْعَاقِلُ تَكْفِيهِ الْإِشَارَةَ وَالسَّلَامُ
عَلَيْكُمْ

Ey Kardeşim! Haberde varid olmuştur ki;

“Allah’ü Teâla’nın kulundan yüz çevirdiğinin alameti, o kulun malayâ’ni ile meşgul olmasıdır.” Farzlardan bir farzdan yüz çevirerek nafilelerden bir nafîle ile meşgul olmak malayaniye dâhildir. O halde meşguliyetinin nafîle mi farz mı hangi şey olduğunu bilmen için hallerini kontrol etmen lazımdır. Nafilè haccın edasında nice mahzurlar işlenmektedir. İyi bir mulahaza ile mütâ’lâ etmen, düşünmen lazımdır. Akıllı olana işaret yeter. Allah’ın selâmı sizin üzerinize olsun”¹⁴

Büyüklerimiz; “Farzlar, vacibler, sünnetler... Bunları en iyi şekilde yaşayan topluluk bu topluluktur. Tesbih namazı, duha namazı, sair nafilè ibadetler... Bu topluluk olmasaydı bunlar unutulurdu. Diğer insanlara bunları öğretmeye devam edeceğiz.

Bu topluluk Rasûlüllah Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)’in o çok hususi inceliklerini, Ehl-i Sünnet akidesini en ince ayrıntısına kadar muhafaza ediyor ve kıyamete kadar da muhafaza edecek inşallah” buyurmuşlardır. ¹⁵

¹³ İmam-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerîfe, c.1, m.29

¹⁴ İmam-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerîfe, c.1, m.123

¹⁵ Ümraniye Sohbetlerinden

Vaaz Mevzuu:

NAFİLE NAMAZLARIN NEVİLERİ HAKKINDA

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir

İrtibat:
erbayyeniceri@gmail.com
25.03.2022

VAAZ: Nafile Namazaların Nevileri

GİRİŞ: Nafile namazlar

Beş vakitte kılınan namazların sünnetlerinden başka birtakım nafile namazlar daha vardır ki, bunlara Tatavvu (Nafile) namazı denir. Bunlar müstehab ve mendub namazlardır. Bunlar, Allah (celle celâlühü)'ye manevî yönden yakınlığa sebep olurlar. Her birinin kendisine hâs birtakım fazilet ve sevabları vardır. Nafile namazların başlıcaları şunlardır;1

İZAH-1: Teheccüd Namazı

Cenâb-ı Hak Ayet-i kerimede şöyle buyuruyor;

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا

“Ve geceleyin kalk. Sana mahsus bir nafile olmak üzere gece namazı kıl. Ümitvâr ol ki, Rabbin seni Makâm-ı Mahmûd'a gönderecektir.”²

Muhammed Hâşim Kişmî Berekât-ı Ahmediyye isimli eserinde şöyle anlatıyor. Bir gün Kur'an-ı Kerim okurken İsrâ suresinin yetmiş dokuzuncu ayetine gelince aklıma, şefâat makamı olan Makâm-ı Mahmûd'un bereketinden nasip alınıyor mu diye geldi. Hazreti İmâm'a (İmam-ı Rabbâni Hazretlerine) bunu soracağım, dedim. Bu niyetle huzurlarına geldim. Abdest almaya hazırlanıyorlardı. Beni görünce hemen “Teheccüd namazını çok kıymetli tut” buyurdular. Çoğu zaman kılıyorum, dedim. Buyurdular ki “Şefâat makâmı olan Makâm-ı Mahmûd'dan nasip ve pay almak isteyenler teheccüd namazını kaçırmazlar.” Sonra yukarıdaki ayeti okudular. Bunu sormak için huzurunuzda gelmişim, diyerek ayaklarına kapandım.³

Rasûlüllah (sallallahu aleyhi ve sellem) efendimiz şöyle buyurmuşlardır;

إِذَا أَيْقَظَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلِّ أَوْ صَلِّ رَكَعَتَيْنِ جَمِيعًا كُتِبَ فِي الذَّاكِرِينَ وَالذَّاكِرَاتِ

“Bir racül geceleyin uyanır ve ehlini da uyandırır, iki rekât namaz kılsa veya kılarlarsa yüce Allah'ı çok zikreden erkekler ile kadınlardan yazılırlar”⁴ buyurmuştur.

İmam Şafii hazretleri geceyi üçe ayırır; bir kısmında uyur, bir kısmında hadis-i şerifleri mütalaa edip onlardan istinbatta bulunur, son kısmında da teheccüd namazı kılar.

لَوْلَا مُذَاكِرَةُ الْإِخْوَانِ فِي الْعِلْمِ وَالتَّهَجُّدُ فِي اللَّيْلِ مَا أَحْبَبْتُ الْبَقَاءَ فِي هَذِهِ الدَّارِ

“Din kardeşlerimle ilim hakkında yaptığım müzakereler ve gecenin bir kısmında kıldığım teheccüd namazı olmasaydı şu dünyada kalmayı sevmezdim”⁵ buyurarak kendisini hayata bağlayan iki meşgaleyi ifade etmişlerdir.

¹ Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s.206

² İsrâ 79

³ Silsiletü'z-Zeheb, Silsile-i Sâdât-ı Nakşibendiyye, s.245

⁴ Sünen-i Ebî Dâvûd, Kıyâmü'l-leyl, h.1309

⁵ Talim ve Terbiye Rehberi, s.16

İsmail Hakkı Bursevî hazretleri de şöyle buyuruyor;

وَاعْلَمْ أَنَّ قِيَامَ اللَّيْلِ مِنْ عُلُوِّ الْهَمَّةِ وَهُوَ وَهْبٌ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى فَمَنْ وَهَبَ لَهُ هَذَا فَلْيَتَّقْهُ وَلَا يَتْرُكْ وَرَدَ اللَّيْلُ بِوَجْهِهِ
مِنَ الْوُجُوهِ.

“İyi bil ki, geceleri ihya etmek uluvv-i himmettedir ve Allah’ın bir hibesidir. Hazreti Allah’ın böyle bir hibesine mazhar olan kişinin geceleri kâim olması, hiçbir şekilde evrâd u ezkârını terk etmemesi gerekir.”⁶

Başka bir hadis-i şerifte;

رَجِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى، وَأَيَّقَظَ امْرَأَتَهُ، فَإِنْ أَبَتْ، نَضَحَ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ، رَجِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ
اللَّيْلِ فَصَلَّتْ، وَأَيَّقَظَتْ زَوْجَهَا، فَإِنْ أَبِي، نَضَحَتْ فِي وَجْهِ الْمَاءِ

“Geceleyin kalkıp namaz kılan ve hanımını uyandıran, eğer yüz çevirirse (kalkmazsa) yüzüne su çarpan adama Allahü Teâlâ merhamet etsin.

Yine geceleyin kalkıp namaz kılan ve zevcini uyandıran, eğer yüz çevirirse (kalkmazsa) yüzüne su çarpan hanıma Allahü Teâlâ merhamet etsin”⁷ buyrulmuştur.

ARA İZAH

İmâm-ı Rabbânî hazretleri teheccüd namazına devam etmenin lüzumu ile alakalı şöyle buyurdular;

وَ صَلَاةُ التَّهَجُّدِ أَيْضًا كَانَتْهَا مِنْ ضَرُورِيَّاتِ هَذَا الطَّرِيقِ فَيَنْبَغِي السَّعْيُ حَتَّى لَا تَتْرُكَ مِنْ عَيْرِ ضَرُورَةٍ فَإِنْ كَانَ
هَذَا الْمَعْنَى مُتَعَسِّرًا فِي الْإِبْتِدَاءِ وَلَمْ يَتَيَسَّرِ التَّيَقُّظُ يَنْبَغِي تَعْيِينُ جَمَاعَةٍ مِنَ الْخُدَامِ لِيُوقِظُوا فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ بِلَا
اخْتِيَارٍ وَلَا يَتْرُكُوا عَلَى النَّوْمِ وَ بَعْدَ اعْتِيَادِ الْقِيَامِ أَيَّامًا لَا تَحْتَاجُ إِلَى التَّكْلُفِ وَ التَّعْمَلِ وَ يَنْبَغِي أَنْ يَغْتَنِمَ
الْإِسْتِعْفَارَ وَ التَّوْبَةَ وَ الْإِلْتِجَاءَ وَ التَّصَرُّعَ وَ تَذَكُّرَ الْمَعَاصِي وَ الذُّنُوبِ وَ تَفَكُّرَ النَّقَائِصِ وَالْغُيُوبِ وَ خَوْفَ
الْعَذَابِ الْأُخْرَوِيِّ وَ الْإِشْفَاقِ مِنَ الْأَلَمِ الدَّائِمِيِّ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ

“Teheccüd namazı bu yolun (Tarikat-ı Nakşibendiyye’nin) zarûriyyâtındandır. Bir zaruret olmadıkça terk etmemeye gayret etmek lazımdır. Buna devam etmek ilk zamanlarda zor olursa ve uyanmak kolay olmazsa o zaman, teheccüd vaktinde uyandırmak üzere hizmetçilerden birkaç kişi vazifelendirilmelidir. Bunlar kişinin tercihine bırakmadan ve uyuyakalmalarına fırsat vermeden uyandırmalıdır. Buna alıştıktan sonra zorlanmaya ve çok gayret etmeye ihtiyaç yoktur.

Teheccüd vaktinde, istiğfar ve tevbe etmek, iltica ve tazarruda bulunmak, isyanlarını, günahlarını, noksanlık ve ayıplarını hatırlamak, âhîret azabından korkmak ve daimî olan elemenden sakınmak ganimet bilinmelidir.”⁸

⁶ İ.Hakkı Bursevî, Ruhü'l-Beyân Tefsiri, Secde Sûresi 16. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

⁷ Sünen-i Ebî Dâvûd, Kıyâmü'l-leyl, h.1308

⁸ İmâm-ı Rabbânî, Mektûbât-ı Şerife, c.3, m.17

İZAH-2: Duha Namazı

Duhâ namazında yüz sevap vardır. Cenab-ı Hak bunun yetmiş beşini dünyada yirmi beşini ahirette verir. Binaen aleyh duhâ namazı kılmaya devam edenler dünya sıkıntısı çekmezler.⁹

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem);

مَنْ حَافَظَ عَلَى شَفْعَةِ الصُّحَى غُفِرَ لَهُ ذُنُوبُهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ

“Kim kuşluk namazına devam ederse günahı denizin köpüğü kadar olsa bile bağışlanır”¹⁰ buyurmaktadır. Ebu Hüreyre (r.a) hazretlerin rivayet ettiği Hadis-i Şerif’te de;

أَوْصَانِي خَلِيلِي بِثَلَاثٍ لَا أَدْعُهُنَّ حَتَّى أَمُوتَ صَوْمٌ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ، وَصَلَاةُ الصُّحَى ، وَتَوَمُّ عَلَى وَثْرٍ

Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) efendimiz bana üç şey vasiyet etti. Bunları ölünceye kadar asla terk etmem. “Her aydan üç gün oruç, her gün duhâ namazı, bir de vitir namazı kılıp uyumak”¹¹ buyurmuştur.

Enes Bin Mâlik Hazretlerinden şöyle rivayet olundu;

خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا قَالَ لِي لِشَيْءٍ فَعَلْتُهُ؟ لِمَ فَعَلْتُهُ؟ وَلَا قَالَ لِي لِشَيْءٍ كَسَرْتُهُ: لِمَ كَسَرْتُهُ؟ وَكُنْتُ وَاقِفًا عَلَى رَأْسِهِ أَصْبُ عَلَى يَدَيْهِ الْمَاءَ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ «أَلَا أَعْلَمُكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ تَنْتَفِعُ بِهَا؟ قُلْتُ: بَأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلَى، قَالَ: مَنْ لَقِيَتْ مِنْ أُمَّتِي فَسَلِّمْ عَلَيْهِ يَطْلُ عُمُرُكَ، وَإِذَا دَخَلْتَ فَسَلِّمْ عَلَيْهِمْ يَكْتُرُ خَيْرٌ بَيْنَكَ، وَصَلِّ صَلَاةَ الصُّحَى فَإِنَّهَا صَلَاةُ الْأَبْرَارِ»

“Ben Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimize hizmet ettim. Rasulü Allah Efendimiz bana, yaptığım herhangi bir şeyden dolayı; “onu, niçin böyle yaptın?”, kırdığım herhangi bir şeyden dolayı; “onu neden kırdın?” demedi.

Ben bir defasında Rasulü Allah Efendimizin önünde yed-i mübârekelerine su döküyordum, başımı kaldırıp; “Sana kendisiyle menfaatleneceğin üç haslet öğreteyim mi?” buyurdu. Ben de “Anam babam size feda olsun Yâ Rasûlellah! Evet” dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdular; “Ümmetinden kiminle karşılaşırsan ona selam ver, ömrün uzasın; kimin yanına girersen onlar üzerine selam ver ki evinin hayrı artsın ve duhâ namazı kıl, çünkü ebrârın (hayırlı ve sâlih kimselerin) namazıdır.”¹²

Hazreti Üztazımız (kuddise sirruhu) duhâ namazına niyetle alakalı;

“İlk iki rekatte, niyet eyledim ilâhi şükründen âciz olduğum nimetlerine teşekkürün salât-ı duhâ’ya, ikinci iki rekatte; şükründen âciz olduğum islâm nimetine, üçüncü iki rekatte; şükründen âciz olduğum Ümmet-i Muhammed’den olma nimetine”¹³ buyurmuşlardır. Büyüklerimiz de “Bu topluluk zaten her sabah nimeti İslam’a, niam-i Sübhaniyelere ve o intisaba şükür için duhâ namazı kılıyor. Bunun karşılığının yüzde 75’i dünyada veriliyor.”¹⁴ buyurmuşlardır.

⁹ Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s.206

¹⁰ Sünen-i Tirmizî, Salâti’ d-Duhâ, h.476

¹¹ Sahih-i Buhâri, Tecdîd-i Sarih Tercümesi, c.4, s.151

¹² Sa’lebî, el-Keşfü ve’l-Beyân, Nur Suresi 56. Ayet-i Kerime’nin Tefsirinden

¹³ Ali Erol, Hatiratım, s.91

¹⁴ Ümraniye Sohbetlerinden

İZAH-3: Evvâbın Namazı

Evvâbîn namazı Allah'a sığınanların namazı demektir. Evvâbîn namazında da yüz sevap vardır. Cenâb-ı Hak bunun yetmiş beşini ahirette yirmi beşini de dünyada verir. Binaen aleyh evvâbîn kılmaya devam edenler mahşer sıkıntısı çekmezler.¹⁵

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem);

مَنْ صَلَّى بَعْدَ الْمَغْرِبِ سِتَّ رَكَعَاتٍ لَمْ يَتَكَلَّمْ فِيهَا بَيْنَهُنَّ بِسُوءٍ عُدِلَ لَهُ بِعِبَادَةِ ثِنْتِي عَشْرَةَ سَنَةً

“Kim akşam namazından sonra kötü bir şey konuşmaksızın altı rekât namaz kılsa bu kendisi için on iki senelik ibadete denk kılınır.” buyurmuştur.¹⁶

İZAH-4: Tesbih Namazı

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) amcası Hz. Abbas (r.a)'a:

يَا عَبَّاسُ يَا عَمَّاهُ أَلَا أُعْطِيكَ ؟ أَلَا أَمْنُحُكَ ؟ أَلَا أَحْبُوكَ ؟ أَلَا أَفْعَلُ بِكَ عَشْرَ خِصَالٍ إِذَا أَنْتَ فَعَلْتَ ذَلِكَ عَقَرَ اللَّهُ لَكَ ذَنْبَكَ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ قَدِيمَهُ وَحَدِيثَهُ خَطَأَهُ وَعَمْدَهُ صَغِيرَهُ وَكَبِيرَهُ سِرَّهُ وَعَلَانِيَتَهُ عَشْرُ خِصَالٍ إِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُصَلِّيَهَا فِي كُلِّ يَوْمٍ مَرَّةً فَافْعَلْ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَفِي كُلِّ جُمُعَةٍ مَرَّةً فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَفِي كُلِّ شَهْرٍ مَرَّةً فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَفِي كُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَفِي عُمْرِكَ مَرَّةً

“Yâ Abbâs! Ey Amca! Bak sana on haslet hediye edip öğreteyim mi? Bunları yaparsan günahlarının evveli-âhiri, eskisi-yenisi, bilmeyerek-bilerek işlediğin, küçüğü-büyüğü ve gizli-açık yaptığın günahlarını Allah bağışlar. Muktedir olursan bu on hasleti, tesbih namazını her gün kıl. Her gün kılamazsan ayda bir kere kıl. Onu da yapamazsan senede bir, onu da yapamazsan ömründe bir kere kıl” buyurmuştur.¹⁷

Tesbih namazının fazileti ile alakalı şöyle buyurulmuştur;

أَمَّا صَلَاةُ التَّسْبِيحِ فَقَدْ أوردَهَا التِّقَاتُ وَهِيَ صَلَاةٌ مُبَارَكَةٌ فِيهَا ثَوَابٌ عَظِيمٌ وَمَنَافِعٌ كَثِيرَةٌ فَإِنَّهُ يَقْدِرُ أَنْ يَحْفَظَ بِالْقَلْبِ... قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ "يَا عَبَّاسُ يَا عَمَّاهُ..." وَقَالَ فِي آخِرِهِ { فَلَوْ كَانَتْ ذُنُوبُكَ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ أَوْ رَمْلِ عَالِجِ عَقَرِ اللَّهِ لَكَ } قَالَ الْحَافِظُ عَبْدُ الْعَظِيمِ الْمُنْذِرِيُّ: وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ مِنْ طُرُقٍ كَثِيرَةٍ عَنْ جَمَاعَةٍ مِنَ الصَّحَابَةِ

“Tesbih namazını sika (güvenilir) raviler rivayet etmiştir. Kendisinde çok sevap çok faydeler olan mübarek bir namazdır. Bu namazı kılan kalbini muhafazaya kadir olur... Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz Amcası Hz. Abbas'a (r.a) “Ey Amca!...” buyurarak bu namazı anlattıktan sonra sözünün sonunda **“günahların denizin köpüğü veya sahranın kumları kadar da olsa Hz. Allah seni mağfiret eder”** buyurdular. Hafız Abdül-Azım El-Münziri dedi ki; “bu hadis Sahabe cemaatinden birçok tarik ile rivayet edilmiştir.”¹⁸

¹⁵ Fazilet, İlmihal, s.94

¹⁶ Sünen-i Tirmizî, Ebbâbüs-Salât, h.202

¹⁷ Sünen-i Ebî Dâvûd, Bâb-ı Salâti't-Tesbih, h.1297

¹⁸ İbn-i Nüceym, Bahr-i Râik, Şerh-u Kenzi'd-Dekâik, Mekrûhât-i salât, c.2, s.32

Hazreti Üztazımız (kuddise sirruhu);

“Tesbih namazı, dünya muvaffakiyetleri için istiğfâr-ı tâmme ve hâcet namazıdır. Sene de birkaç kere kılıp üzerinde hakkı olanların ruhlarına hediye etse bin defa helal ederler.” buyurmuşlardır.¹⁹

SONUÇ OLARAK

Namaz ile istimdâd (Cenab-ı Hak'ın yardımını istemek) sünnettir.

Hazreti Üstazımız, “Rasûlüllah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz, Kütüb-i Sitte'nin (Müslim dışında) beşinde mevcut olan;

إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ مِنْ غَيْرِ الْفَرِيضَةِ²⁰

Hadis-i Şerifini kaydederek buyuruyor ki:

“Namaz ile istimdâd sünnet-i seniyyedir. İnsan dara düştüğü zaman hemen iki rekât namaz kılmalı, onunla Cenabı Hakka tevessül edip iltica etmelidir.

Bütün mühim işlerinde büyüklerimiz hep böyle yaparlardı. Nitekim İbrahim (Aleyhisselam) Bâbil arzından Şam arzına hicret ederken uğradıkları beldenin kolcuları zevcesi hazreti Sâre'yi alıp saraya götürdüklerinde, İbrahim (Aleyhisselam) hemen namaza durup işi Hazreti Mevla'ya ihale eylemiştir.

O zalim melik, hazreti Sare'ye üç defa el kaldırmak isteyince, her defasında koluna felç gelmiş. Yanına birtakım hediyeler koyarak hazreti Sare'yi yolcu etmek mecburiyetinde kalmıştır.”²¹

¹⁹ Ali Erol, Hatıratım, s.95

²⁰ Sahih-i Buhâri, Tetavvu', h.7390 [Manası: Biriniz bir işe azmettiği zaman farzın gayrısında iki rekat namaz kılın]

²¹ Z. Sunguroğlu'nun Notları, Yeni baskı, s.116

Vaaz Mevsümü:

NAFİLE ORUÇ VE SADAKA

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
Daha fazlası için Kitaplara başvurmanızı tavsiye ederiz.
Orijinal Dokümanlar için mail you ile irtibata geçilebilir

İRTİBAT:
erbayyeniceri@gmail.com
25.03.2022.

VAAZ: NAFİLE ORUÇ VE SADAKA

İZAH-1: Nafile Oruç

GİRİŞ:

Allah Teâla'nın rızası için tutulacak nafile oruçlar da başlı başına bir nevi teşkil eder. Bunlar sünnet, müstehab, mendub diye isimlendirilirler. Aşura günü ile beraber ondan bir gün önce veya bir gün sonra tutulan oruçlar ve Eyyam-ı Biyz denilen her ayın on üçüncü, on dördüncü ve on beşinci günleri tutulan oruçlar gibi. Bunlar müstehabdır. "Haram Aylar" denilen Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Receb aylarının perşembe, cuma ve cumartesi günlerinde ve Zilhiccenin başından dokuz günde tutulacak oruçlar da müstehabdır.¹

İmam-ı Gazâlî hazretleri şöyle buyuruyorlar;

لَا يَنْبَغِي أَنْ تَقْتَصِرَ عَلَى صَوْمِ رَمَضَانَ فَتَتْرَكَ التَّجَارَةَ بِالنَّوَافِلِ وَ كَسْبَ الدَّرَجَاتِ الْعَالِيَةِ فِي الْفَرَادِيسِ فَتَتَحَسَّرَ
إِذَا نَظَرْتَ إِلَى الصَّائِمِينَ كَمَا تَنْظُرُ إِلَى الْكُؤَاكِبِ الدُّرِّيَّةِ وَ هُمْ أَعْلَى عَلِّيِّينَ

“Sadece Ramazan-ı Şerif orucunu tutup, nafile oruçları tutmamak sana yakışmaz. Nafile oruçları tutmazsan manevî kazanç elde edemez, Firdevs cennetlerindeki yüksek dereceleri kazanamazsın. Sen, dünyada nafile oruç tutanların ahirette en yüksek makam ve derecelere çıktığını görünce, onların kavuştukları bu makamlara yerden parlak yıldızlara bakar gibi bakıp pişman olursun.”²

Nafile oruç tutmakla çok sevap kazanılacak olan faziletli günler Hadis-i Şerif’lerde bildirilmiştir. Bunlar; Aşûre günü, Zilhicce ayının ilk dokuz günü, Muharrem-i Şerif ayının ilk on günü, Receb-i Şerif ve Şa’bân-ı Şerif ayları, Hacda olmayan kimseler için Arefe günüdür. Aynı zaman da sene içinde idrak ettiğimiz mübarek gün ve gecelerde tavsiye olunan oruçlardır.³

Ebu Katede (r.a.)’den rivayet olunan bir Hadis-i Şerif’te;

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ سُئِلَ عَنْ صَوْمِ عَاشُورَاءَ فَقَالَ: يُكَفِّرُ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ

“Rasûlullah (sallellahü aleyhi ve sellem)’e Aşûra günü oruç tutmanın hükmü sorulunca, “Geçmiş senenin günahlarına keffâret olur” buyurdu.”⁴

Diğer bir Hadis-i Şerif’te;

مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ عُفِّرَ لَهُ سَنَةٌ أَمَامَهُ وَ سَنَةٌ خَلْفَهُ وَ مَنْ صَامَ عَاشُورَاءَ عُفِّرَ لَهُ سَنَةٌ

“Arefe günü oruç tutanın, gelecek sene ile geçmiş senesinin günahları mağfiret olunur. Aşûrâ günü oruç tutanınsa bir senelik günahları affolunur.”⁵

¹ Bilmen, Büyük İslam İlimihali, s.314

² İmam-ı Gazâlî, Bidayetül-Hidaye, s.98

³ İmam-ı Gazâlî, Bidayetül-Hidaye, s.98

⁴ Hâfız El-Münzirî, Et-Terğîb ve’t-Terhib, c.2, s.464

⁵ Hâfız El-Münzirî, Et-Terğîb ve’t-Terhib, c.2, s.466

Başka bir Hadis-i Şerif'te;

مَنْ صَامَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَذَلِكَ صِيَامُ الدَّهْرِ

“Kim her (kamerî) aydan üç gün (bilhassa on üç, on dört ve on beşinci günleri) oruç tutarsa, senenin tamamında oruç tutmuş gibi sevap kazanır.”⁶

صَوْمُ يَوْمٍ مِنْ شَهْرٍ حَرَامٍ أَفْضَلُ مِنْ صَوْمِ ثَلَاثِينَ مِنْ غَيْرِهِ

“Haram aylarda (Zilkâde, Zilhicce, Muharrem, Recep) tutulan bir gün oruç diğer aylarda ki otuz gün oruçtan daha faziletlidir.”⁷

Yukarıda zikredilen Hadis-i Şerifler ile bazı nafil oruçların sevap ve faziletlerinden bahsedilmiştir. Bununla beraber;

“Asıl kemâl, orucun manasını anlamak ve oruçtan maksat, kalbi vesveselerden temizlemek, himmetini Hz. Allah’a bağlamak olduğunu bilmektir. Orucun manasını anlayıp, kalbini murakabe ile ahiret yoluna girmekte lüzumlu gayreti göstermelidir.”⁸

İZAH-2: Nafile Sadaka

Cenab-ı Hak Bakara suresinde şöyle buyuruyor;

إِنْ تَبَدُّوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيَكْفُرْ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

“Sadakaları açık verirsiniz o ne iyi! Ve eğer onları gizlerde fukaraya öyle verirsiniz bu sizin için daha hayırlıdır ve günahlarınızdan bir kısmına keffâret olur. Hem Allah her ne yaparsanız haberdardır.”⁹

Bu Ayet-i Kerimenin tefsirinde şu Hadis-i Şerif nakledilmiştir;

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ جُحْدُ الْمُقِلِّ إِلَى فَقِيرٍ فِي سِرِّ

“Sadakanın en faziletlisi, az bir şeyi olan kimsenin fakire gizli olarak verdiği cühdü yani gücünün son yettiğidir.”¹⁰

Hz. Ali (r.a.) efendimiz, Rasulüllah (sallallahü aleyhi ve sellem)’in şöyle buyurduğunu rivayet etti;

أَلْصَدَقَةُ إِذَا خَرَجَتْ مِنْ يَدِ صَاحِبِهَا تَقَعُ فِي يَدِ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ فِي يَدِ السَّائِلِ فَتَكَلِّمُ بِخَمْسِ كَلِمَاتٍ أَوْلَاهَا تَقُولُ كُنْتُ صَغِيرًا فَكَبَّرْتَنِي وَ كُنْتُ قَلِيلًا فَكَثَّرْتَنِي وَ كُنْتُ عَدُوًّا فَأَحْبَبْتَنِي وَ كُنْتُ فَاتِيًّا فَأَبْقَيْتَنِي وَ كُنْتُ حَارِسِي فَالآنَ صِرْتُ حَارِسَكَ

“Sadaka sahibinin elinden çıktıktan sonra henüz sadaka verilen kişinin eline ulaşmadan Allah’ın yed-i kudretine girer. O sadaka sahibine şu beş kelimeyi söyler; Ben küçüktüm, sen beni büyüttün. Ben azdim, sen beni çoğalttın. Ben sana düşmandım, sen beni kendine dost edindin. Ben fani idim, sen beni bâki kıldın. Şimdiye kadar sen benim bekçimdin, bundan sonra ben senin bekçin oldum.”¹¹

⁶ Sünen-i Tirmizî, Savm, h.762

⁷ İmam-ı Gazâli, İhyâ-u Ulûmî'd-Din, Kitab-ü Esrâri's-Savm, c.1, s.670

⁸ İmam-ı Gazâli, İhyâ-u Ulûmî'd-Din, Kitab-ü Esrâri's-Savm, c.1, s.674

⁹ Bakara 271

¹⁰ İ.Hakkı Bursevî, Ruhul-Beyân, Bakara 271. Ayet-i Kerimenin Tefsirinden

¹¹ Usfûrî, Hadis-i Erbeîn Şerhi, s.17

ARA İZAH: Sadakanın 7 Faidesi: Muhammed Bin Ebu Bekir (rahmetüllahi aleyh) Hadis-i Erbeîn şerhinde sadaka vermenin yedi faydasını şu şekilde izah buyurmuşlardır;

1. Sadaka gelecek belalara karşı koruyucu bir silahtır.

إِنَّ الصَّدَقَةَ لَتُدْفَعُ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الْبَلَاءِ

“Sadaka vermek yetmiş türlü belayı def’ eder.”

2. Sadaka senin doktorundur.

دَاوُوا أَمْرَاضَكُمْ بِالصَّدَقَةِ

“Hastalıklarınızı sadaka ile tedavi ediniz.”

3. Sadaka senin bekçindir.

حَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالصَّدَقَةِ

“Mallarınızı sadaka vererek koruyunuz.”

4. Sadaka Hz. Allah (celle celalühü)nün gadabını söndürür.

الصَّدَقَةُ تُطْفِئُ عَضَبَ الرَّبِّ

“Sadaka Rabbin gadabını söndürür.”

5. Sadaka, din kardeşlerinizle aranızda samimiyet meydana gelmesine sebep olur.

الصَّدَقَةُ هَدِيَّةٌ تَهَادُوا تَحَابُّوا

“Sadaka hediyedir. Hediyeleşiniz ki aranızda sevgi ve muhabbet oluşsun.”

6. Sadaka kalbi yumuşatır.

مَنْ وَجَدَ فِي قَلْبِهِ قَسَاوَةً فَالْيَشْرُ الصَّدَقَةُ

“Kim kalbinde bir kasvet (sıkıntı) bulursa sadaka versin.”

7. Sadaka ömrü uzatır.

الصَّدَقَةُ تَزِيدُ الْبَلَاءَ وَتَزِيدُ الْعُمَرَ

“Sadaka belaları def’ eder ve ömrü uzatır.”¹²

Sadaka vermenin faziletini yukarıdaki hadis-i şeriflerden anlamakla beraber bu sadakaların, Allah yolunda yapılan infakların nereye yapıldığını, en faziletli yerlerin neler olduğunu da bilmek lazımdır.

Bu husus ile alakalı Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor;

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِحْفَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

“Verin o fakirlere ki Allah yolunda kapanmışlardır, şuraya buraya dolaşmazlar, istemekten çekindikleri için bilmeyen onları zengin zannederler, onları simalarından tanırırsın, halkı bîzâr etmezler, hem işe yarar ne verirseniz Hiç şüphesiz Allah onu bilir.”¹³

¹² Usfûrî, Hadis-i Erbeîn Şerhi, s.17-18

¹³ Bakara 273

Bu Ayet-i Kerime Ashâb-ı Suffe hakkında nâzil olmuştur. Ashâb-ı Suffe'nin adedi dört yüz kişiye kadar çıkmıştı. Medîne-i Münevvere'de meskenleri, akrabaları, hiçbir şeyleri yoktu. Dâimâ Kur'an-ı Kerim öğrenirler, Rasûlullah Efendimizin (sallallahü aleyhi ve sellem) sohbetlerini dinleyerek istifâde ederler, bütün vakitlerini, ilim ve ibadete ayırırlar, bir harp olursa giderlerdi. Bunlar Rasûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) medresesinin kendilerini Allah yolunda vakfetmiş talebeleri idiler.

Bu Ayet-i Kerime Ashâb-ı Suffe hakkında nâzil olmakla beraber, hükmü umûmîdir. Allah rızası için nöbet bekleyen veya Allah rızası için ilim öğrenen veya Allah rızası için Allah yolundaki hizmetlere kendisini vakfeden ve bu halde malı mülkü olmayan, muhtaç olduğu halde nafakasını kazanmaya vakit bulamayan veya yetişemeyen Müslüman fakirler bu ayetin hükmüne girerler.

Bunlar da infak ve sadakaların verileceği en güzel yerlerdir. Bilhassa bu yerlere herhangi bir hayır yaparsanız Allahü Teâlâ muhakkak onu bilir, ecir ve mükâfâtını zâyî etmez.¹⁴

Nafile ibadetlerin daha çok kısımları olmakla beraber bize düşen vazife; nafile ibadetleri yapma hususunda Büyüklerimizden, Pîrânımızdan ve Hazreti Üstazımızdan duyulan ibadetlere daha ziyade ağırlık vererek Mevlâ'mızın rızasını talep etmektir.

Büyüklerimiz **“Size ölüm gelmeden önce rızıklandırdığımızdan infak ediniz.”** Devamında da buyruluyor. insan öleceğini anlayınca der ki:

“Ya Rabbi! Benim ömrümü arttırsan da sadaka versem, Salihlerden olsam.”¹⁵ Ayet-i Kerimesini naklettikten sonra;

Herkes zekâtını veriyor. O zaten Cenab-ı Hakk'ın emri. Beş vakit namazı kılmak, zekâtı vermek çok güzel; ama yeterli değil. Cenab-ı Hakk'a yaklaşmak nafilelerle olur.

Bu nafile gerek namaz olsun gerekse diğer ibadetler olsun. Farzlar, hele bu devirde çok kıymetli; ama farzları kıldıktan sonra nafilelerle Cenab-ı Hakk'a yaklaşmak lazım.”¹⁶

Yine Büyüklerimiz; “Hiç param pulum, malım mülküm yok” diyenler var, ‘nasıl vereyim’ diyenler var. Parası olmayanlar da tekbirler, tehliller ile tesbih ile, Kelime-i Şahadet ile, bu topluluğun Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.)’den öğrendiği hususi dualar ile, ibadetler ile emr-i bi'l maruf nehy-i ani'l münker yaparak zekat vermiş gibi oluyorlar.

Büyüklerimizden duyuyoruz; büyüklerimizin tuttuğu, hepsine bedel, zekâtlara bedel duha namazları da çok önemli. Duha namazları bunların hepsini içinde barındırıyor.¹⁷

Hazreti Üstazımız (kuddise sirruhu); “Çocuklar, Ben ömrümde izinsiz duâ okumadım. Meselâ (الم) veya (يس شريف) gibi. Bütün bunları bana Üstazlarım “Oku” diye izin verdiler. Hatta büyüklerden Salâhuddîn Hazretleri vefat edeceği zaman yedi yüz ruhânî ile beraber salât-ı münciyeyi “Bunları sana emanet ediyorum” diye bana teslim etti. Bu civara uğrayan Aktâb-ı Kirâm, uhdelerindeki emanetleri bu merkeze bırakmadan gitmediler”¹⁸ buyurmuşlardır.

¹⁴ Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, Bakara 273. Ayet-i Kerime'nin tefsirinden

¹⁵ Münafikûn 10

¹⁶ Ümraniye Sohbetlerinden

¹⁷ Ümraniye Sohbetlerinden

¹⁸ Z. Sunguroğlu'nun Notları, Yeni Baskı, s.149

Vaaz Mevzuu:

ZAMAN TAHLİLİ

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
25.03.2022

İrtibat: Mail yolu ile sağlanmaktadır
yayyeniceriacademy@gmail.com.

VAAZ: ZAMAN TAHLİLİ

Şiir :

Zaman Bir Nehir ve An uçurumdan düşen şelale
Kabdan kaba girerek baksana geldik ne hale.
Levn-i Haki çamurda karbeyaz değilsede mazim
Seni Seveni sevmem bu bataklıkta açan tek lale

KISSA : Mesnevi'den Sermayesi Tükenen Buz Satıcısının hikayesi :

Bağdat'ta Ağustos sıcaklığı ortallığı yakıp kavurmaktaydı. Herkes, serinleyeceği gölge bir yer, ferahlatacak bir rüzgâr arıyordu. Çarşı-pazar kurulmuş, alışveriş başlamıştı. Bu arada bir adam, yüksek dağların mağaralarından getirdiği buzları satıyordu. Buz kalıpları eriyip ziyan olmadan bir an önce onları satmalıydı. Gel gör ki, ekonomik durgunluk sebebiyle fazla buz satılmıyordu. Öğle sıcaklığı bastırınca buzlar yavaş yavaş erimeye başladı. "Mal canın yongasıdır!" ya; tek sermayesi olan buzlarının gözü önünde eridiğini görmek, adamın içini de eritiyordu. Erimenin hızlanmasıyla içi yanan adam şöyle bağırmağa başladı: "Sermayesi sürekli tükenen bu fakirden buz alan yok mu?"

O sırada talebeleriyle oradan geçmekte olan büyük veli Cüneyd-i Bağdadî Hazretleri bu sözleri duyunca birden durdu ve olduğu yere çöktü. Başını ellerinin arasma aldı. Talebeler telaşlandılar ve "Ne oldu hocam?" diye sordular. Cüneyd-i Bağdadî, "Şu adamın söylediklerine dikkat edin!" diyerek, buz satıcısının tarafına baktı.

Adam, içinin yandığı sesinden belli olacak şekilde sürekli bağırıyordu: "Sermayesi tükenen buzcudan alışveriş yapan yok mu?" "Bu sözler beni sarstı. Eriyenin sadece buzlar değil, aynı zamanda ömrüm olduğunu farkettim. Sıcak, adamın maddî sermayesi olan buzları eritip tükettiği gibi, zaman da asıl sermayemiz olan ömrümüzü tüketiyor. Gerisi, satılmadan eriyip toprağa damlayan buzlar gibi boşu boşuna ziyan olup gidecek. Ayrıca bizden de hesabı sorulacak. Bunun unutmamalıyız. Adamın buzlarının erimesine olduğu kadar, ömürlerinin boşa tükenmesine karşı içi sızlamayanlara yazıklar olsun..."

ASR

BUZ SATICISI MİSALİ İLE ASIR SURESİNE GİRİŞ:

Seleften birinin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "ben, Asr Sûresl'nin manasını, bir buz satıcısından öğrendim. Çünkü, o satıcı bağırıyor ve "Ana sermayesi eriyip yok olana merhamet ediniz! Ana sermayesi eriyip yok olana merhamet ediniz!.." diyordu.

قال: وعن بعض السلف، تعلمت معنى السورة من بائع الثلج كان يصيح، ويقول: ارحموا من يذوب رأس ماله
، ارحموا من يذوب رأس ماله

Fahrettin Razi Hazretlerinin Mefatihul Gayb tefsirinin Ası suresi tefsiri Kısmından.

- NEDEN İKİNDİ VAKTİ ? :ASR Gündüzün iki ucundan birisidir. Gündüzün iki ucu iki şahit gibidir. Allah Teâlâ, her ikisinde de, kudretinin delilleri bulunduğu için, gündüzün bir ucu addedilen "kuşluk vaktine - duhâ" yemin ettiği gibi, öbür ucu addedilen "ikinci zamanı"na da yemin etmiştir. Çünkü, her sabah, adeta, kıyametin kopuşu gibidir. Zira, sanki insanlar kabirlerinden çıkıyorlar; ölüler, dinliyorlar; teraziler kuruluyor, vs.... Her akşam da, dünyanın, bir sayha ile ölümle harab edilmesine benzer. Halbuki, bu iki durumdan herbiri, birer adil şahittir. İki şahidin peşinden, hakim hükmünü vermezse, o hakim hüsranda sayılır. İşte, gündüzün bu iki ucu olan iki zaman diliminden habersiz olan insan da, bir zarar içindedir.

العصر: أحد طرفي النهار، وأقسم بالعصر كما أقسم بالضحى، وقال: (والضحى*والليل إذا سبجى) كما أقسم بالصبح، وقال: (والصبح إذا أسفر)، وإنما أقسم بالعصر لأهميته، إذ هو في وقت من النهار يحدث فيه تغيير في نظام المعيشة وحياة البشر، فالأعمال اليومية تنتهي، والطيور تعود إلى أوكارها، وتبدأ الشمس بالميل نحو الغروب.

- 2) NEDEN İKİNDİ VAKTİ ? ASR Pazar zamanının sona ermesidir. Hasan el-Basrî (r.h) şöyle buyurmuştur: "Cenâb-ı Hak, pazar zamanının sona ermesinin, ticaretin ve kazancın sona erdiklerine dikkat çekmek için, işte bu vakte yemin etmiştir. Şimdi sen, bir şey kazanmadan eve girersen, çoluk çocuğun da, etrafını sarar da, herkes kendi payına düşeni senden istese, (ve de bunları veremezsen), o anda mahcub olur, ziyan içinde olanlardan olmuş olursun.
- İşte aynen bunun gibi, biz de diyoruz ki, "Yani, dünyanın ömrünün ikinci zamanında yemin olsun ki, kıyametin kopması yakındır. Halbuki sen henüz, hazırlıklı değilsin. Ve sen, yarın bir gün, dünyada iken, içinde bulunduğun nimetlerden, halka karşı yaptığın muamelelerden sorgulanıp hesaba çekileceğini biliyorsun. Ve, zulme uğramış herkesin, senden alacağını takipçisi olacağını da kesin olarak biliyorsun. O halde bu demektir ki sen, "hâsir"sin.." demektir. Bu ifadenin bir benzeri de,
- اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ "İnsanların hesaba çekilme zamanı yaklaştı. Onlarsa hala, gaflet içinde yüz çeviriyorlar" (Enbiya, 1) ayetidir.
- 3) NEDEN İKİNDİ VAKTİ ? KUŞLUK Vakti karlı olan hakkında, İKİNDİ vakti zararlı olan hakkında. Şimdi Cenâb-ı Hak, kârlı olan hakkında, kuşluk vaktine yemin ettiği gibi, zararlı olan hakkında da, ikinci vaktine yemin etmiştir. Bu böyledir, zira Cenâb-ı Hak, kârlı olan hakkında kuşluk vaktine yemin etmiş, Hz. Muhammed (s.a.s)'e, ikbal ve geleceğini, ahirete olup güzel olduğunu müjdelemiştir. Burada ise, ziyana uğrayan hakkında ikinci vaktine yemin etmiş, bu kimsenin işininse tersine dönmüş olduğunu söylemek suretiyle, onu tehdit etmiştir.

Sonra Cenâb-ı Hak sanki, "Henüz, gündüzden bir parça zaman vardır" diyerek, onu, bu kalan zaman içinde tevbe tedarikinde bulunmaya teşvik etmiştir.

- 4) NEDEN İKİNDİ NAMAZI ? Son Çırpınış Saatidir. İkinci namazını eda etme mükellefiyetini yerine getirmek, çok zordur. Zira insanlar, gündüzün sonunda, ticaretlerinde, alışverişlerinde ve geçimlerini sağlama yolunda adeta çırpınmakta ve didinmektedirler.
- 5) NEDEN İKİNDİ NAMAZI ? Bir Kıssa. Rivayet olduğuna göre bir kadın, Medine sokaklarına bağıyor ve "Beni Peygamber'e götürün!.." diyordu. Derken Allah'ın Resulü kendisini gördü ve ona ne olduğunu sordu. O da, "Ey Allah'ın Resulü, benim kocam, gurbete çıktı. Derken, ben de zina ettim. Ve, bundan bir çocuğum oldu. Derken o çocuğu ben, sirke küpüne attım. O orada öldü. Sonra o sirkeyi sattık. Şimdi, bunun tevbesi var mı? Ben tevbe edebilir miyim?" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s) şöyle buyurdu: "Zina etmene gelince, senin recmedilmen gerekir. Çocuğu öldürmenin cezası ise cehennemdir. O sirkeyi satışına gelince, onu satmak suretiyle büyük günah işlemiş oldun. Ne var ki, doğrusu, ben senin bir feryad edişinden, ikinci namazını terkettiğini sanmıştım.." Binâenaleyh bu hadiste, ikinci namazının ne denli kıymetli bir namaz olduğuna bir işaret vardır.[8]
- 6) NEDEN ASR-I SAADET ? "İçinde bulunduğun asr'a yemin olsun ki..." anlamındadır. Bu demektir ki, Allah Teâlâ, bu ayette, Hz. Peygamber (s.a.s)'in zamanına; "Sen bu beldeye girdiğinde..."(Beled, 2) ayetinde, mekanına, bulunduğu yere; "Ömrüne andolsun ki..." (Htcr, 72) ifadesinde de, Hz. Peygamber (s.a.s)'in ömrüne yemin etmiştir. Buna göre, Cenâb-ı Hak adeta, "Senin asrına, senin beldene ve senin ömrüne yemin ederim ki.." demiştir ki, bütün bu hususlar, peygamber için bir zarf (onu içine alan) gibidirler. Binâenaleyh, zarfın hali bu denli tazim görürken, şimdi sen, bu zarf içinde bulunan (peygamberin) durumunu ve bu yeminin biçimini var kıyas et!.. Buna göre Cenâb-ı Hak adeta, "Ey Muhammed, sen onları hazırladın, davet ettin... Ama onlar, senden yüz çevirdiler, sana iltifat etmediler. Şu halde, onların hüsrânları ne denli büyük, hizlânları ne denli vahimdir!" demek istemiştir.[12]

Vaaz Mevzuu:

SÜNNET-İ SENİYYE

Acil lazım olan zamanlar için Küçük Hacimli Hazırlanmıştır.
05.04.2022

İrtibat: Mail yolu ile sağlanmaktadır
erbayyeniceri@gmail.com

VAAZ: Sünnet-i Seniyye

İZAH-1 : Sünnet Nedir?

Sünnet; Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in söylediği sözler, işlediği fiiller, başkası yapıp da takrir buyurup, hoş gördüğü şeylere denir. Hadis lafzı mutlak Sünnet manasına geldiği gibi, daha çok Sünnet-i Kavliye’de kullanılır.¹

Peygamberlerin gönderilişi ile mevzuya giriş

Cenab-ı Hak, çıktıkları yolculukta yollarını şaşırılmayıp, sırat-ı müstekîminden ayrılmalarını diye, kullarına kitaplar gönderdiği gibi, gönderdiği kitaplardaki hükümleri tatbik edecek, onu hayatına aksettirip, insanlığa rehber olacak, Peygamberler de göndermiştir.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رَبَّنَا بِالْحَقِّ

“Hamdolsun o Allah’a ki hidayetiyle bizi buna muvaffak kıldı. O bize hidayet etmeseydi bizim kendiliğimizden hidayet yolunu bulmamıza imkan yoktu. Hakikat Rabbimizin Peygamberleri emr-i hak ile geldiler.”² Ayet-i Celilesi bunun şahididir.

Kurân-ı Kerim ve Sünneti seniyye ayrılmaz

Peygamber Efendimiz (s.a.v.):

إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ شَيْئَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُمَا : كِتَابَ اللَّهِ وَ سُنَّتِي وَ لَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضِ

“Sizin aranızda iki şeyi bıraktım ki onlardan sonra dalalete düşmezsiniz. O iki şey Kitabullah ve Sünnetimdir. Bunlar, Kevser üzere kavuşuncaya kadar, birbirinden ayrılmaz”³, Hadis-i Şerifleriyle, Kur’an-ı Kerim ve Sünnet-i Seniyye’nin birbirinden ayrı değerlendirilemeyeceğini ifade buyurmuşlardır.

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ

“Her kim Allah’ın Rasülüne itaat ederse Allah’a itaat etmiş olur.”⁴

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ

“Muhakkak ki sana biat edenler sırf Allah’a biat ederler”⁵ Ayet-i Kerimeleri de bu manayı ifade eder.

Hadis-i Şerifler, Kur’an-ı Kerim’in tefsiri kabilindedir. Hiç şüphesiz Kur’an-ı Kerim’i en iyi bilen, kendisine Kur’an-ı Kerim indirilen zâttır. Onun beyanlarını Kur’an-ı Kerim’e ters görmek, ancak Kur’an-ı Kerim’i ondan daha iyi bilen kimse tarafından yapılabilir.

¹ Molla Hüsrev, Mirkatü’l-Vusul, c.2, s.

² Âraf 43

³ Hakim, el-Müstedrek ale’s-Sahihayn, el-Mektebetü’ş-Şamile

⁴ Nisa 80

⁵ Fetih 10

Kurân-ı Kerim ve Sünneti seniyye arasında zıtlık yoktur

عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ : أَنَّهُ حَدَّثَ يَوْمًا بِحَدِيثٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَقَالَ رَجُلٌ : فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا يُخَالِفُ هَذَا . قَالَ : لَا أَرَانِي أُحَدِّثُكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - وَتُعْرَضُ فِيهِ بِكِتَابِ اللَّهِ ، كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - أَعْلَمَ بِكِتَابِ اللَّهِ مِنْكَ .

“Bir gün Saîd ibn-i Cübeyr (r.a.) Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’den bir Hadis-i Şerif rivayet etmişti. Bir adam ona “Kur’an-ı Kerim’de buna muhalif olan bir ayet var.”, deyince ona şöyle karşılık vermişti: “Ben, Rasülüllah (s.a.v.)’den sana Hadis-i Şerif rivayet edeceğim ve sen de ona Kitabullah ile muhalefet edebileceksin, (bunu yapabileceğini) zannetmiyorum. Rasül-i Ekrem (s.a.v.) Allah’ın Kitabı’nı senden daha iyi bilirdi”⁶, diye buyurmuştu.

قَالَ رَجُلٌ عِنْدَ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ لَا تُحَدِّثُونَا إِلَّا بِمَا فِي الْقُرْآنِ فَقَالَ مُطَرِّفٌ إِنَّا وَاللَّهِ مَا نُرِيدُ بِالْقُرْآنِ بَدَلًا وَلَكِنَّا نُرِيدُ مَنْ هُوَ أَعْلَمُ بِالْقُرْآنِ مِنَّا

“Bir adam Mutarrif bin Abdullah Hz.’nin yanında “Bize Kur’an’da olanlar ile konuşun” deyince Mutarrif: “Vallahi bizler Hadis-i Şerifleri anlatırken Kur’an-ı Kerim’e bedel olsun diye anlatmıyoruz. Bizler Hadis-i Şerifler ile Kur’an-ı Kerim’i bizden daha iyi bilen kimsenin sözünü anlatmayı murat ediyoruz.”⁷, diye cevap vermiştir.

Sünnet Hak Sözdür

Dinimizdeki bütün hükümleri Kur’an-ı Kerim’de bulma gayreti içine girip, Kur’an-ı Kerim kendisine indirilmiş olan zatın tatbikatına nazar etmekten kaçınmak, bir binayı tek direk üzerine oturtmaya benzer.

Hâlbuki Kur’an-ı Kerim ile Hadis-i Şeriflere baktığımızda, her ikisini de aynı yerde buluruz. Her ikisi de vahiydir.

“Zira vahiy, zahir ve batın olmak üzere iki kısma ayrılır. Vahy-i zahir, Kur’an-ı Kerim, Hadis-i Kudsi ve Hadis-i Şerifler’dir. Vahy-ı Batın ise; Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in gayret ve içtihiyâyla nail olduğu şeylere denir.”⁸

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bir mesele ile karşılaştığı zaman, önce Cenab-ı Hak’tan gelecek olan vahy-i zahiri bekler. Bu, Ayet-i Kerime, Hadis-i Kudsi veya Hadis-i Şerif şeklinde olabilir. Vahy-i zahir gelmeyecek olursa, kendi içtihiyâyla amel eder. Eğer içtihiyâda bir zelle sadır olursa, anında ikaz olunur. Dolayısıyla yapmış olduğu içtihiyatları da, bizzat Cenab-ı Hak tarafından tasdik olunmuş olur.⁹

Hassân ibn-i Atayye (r.a.) şöyle buyurur:

كَانَ جِبْرِيلُ يَنْزِلُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بِالسُّنَّةِ كَمَا يَنْزِلُ عَلَيْهِ بِالْقُرْآنِ .

“Cebrâil (a.s.), Peygamber (s.a.v.) Efendimiz’e Kur’an-ı Kerim(i getirmek) için indiği gibi sünnet(i getirmek) için de inerdi”¹⁰

⁶ Sünen-i Dârimi, el-Mektebetü’ş-Şamile

⁷ İmam-ı Suyuti, Miftâhu’l-Cenneh fi’l-İhticaci bi’s-Sünne, el-Mektebetü’ş-Şamile

⁸ Molla Hüsrev, Mirkatü’l-Vusul c.2 s.

⁹ Molla Hüsrev, Mirkatü’l-Vusul c.2 s.

¹⁰ Sünen-i Dârimî, el-Mektebetü’ş-Şamile

Necm Süresi'nin 3 ve 4. Ayet-i Kerimleri'nde şöyle buyrulur:

وَمَا يُنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ

“Ve hevadan söylemiyor. O sade bir vahiydir ancak vahyolunur”¹¹

Tefsir: O bir şair olmadığı gibi keyif ve arzusuna göre hüküm sürmek isteyen ehl-i hevâdan da değildir.”¹²

Yaz!

Abudullah İbn-i Amr (r.a.) anlatır:

كُنْتُ أَكْتُبُ كُلَّ شَيْءٍ أَسْمَعُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - أُرِيدُ حِفْظَهُ فَهَنَيْتَنِي قُرَيْشٌ وَقَالُوا : تَكْتُبُ كُلَّ شَيْءٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بَشَرٌ يَتَكَلَّمُ فِي الْغَضَبِ وَالرِّضَا ؟ فَأَمْسَكْتُ عَنِ الْكِتَابِ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَأَوْمَأَ بِأَصْبَعِهِ إِلَىٰ فِيهِ وَقَالَ : « أَكْتُبُ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا خَرَجَ مِنْهُ إِلَّا حَقٌّ »

“Ben Rasülullah (s.a.v.)’den duyduğum her şeyi muhafaza etmeyi murat ederek yazıyor idim. Beni (bundan) Kureyş nehyetti ve dediler ki “Sen Rasülullah (s.a.v.)’den işittiğin her şeyi yazıyorsun. Hâlbuki Rasülullah (s.a.v.) de bir beşerdir. Gadap halinde de rıza halinde de konuşur.” Bunun üzerine yazmaktan kendimi alıkoydum. Bir ara Rasülullah (s.a.v.)’e olanları anlattım. Parmağıyla mübarek fem-i saadetlerine işaret ederek “Yaz! Nefsimi kudretinde tutan Allah-ü Teala’ya yemin ederim ki bundan, haktan başkası çıkmaz.”, buyurdular.”¹³

Rafizilerin Sünnete Saldırması.

Tarihte, Hadis-i Şerifler’in delil olarak kullanılmayacağını söyleyerek zikredilen iddiayı, ilk ortaya atan, Ashab-ı Kiram’ı küfür ile itham eden Rafizîler’dir.¹⁴

Abdurrahman bin Abdullah el-Hırafî Hz. şöyle buyurur:

كَانَ بَدَأُ الرَّافِضَةَ أَنَّ قَوْمًا مِنَ الزَّنَادِقَةِ اجْتَمَعُوا فَقَالُوا نَشْتُمُ نَبِيَّهُمْ فَقَالَ كَبِيرُهُمْ إِذَا نُقْتُلُ فَقَالُوا نَشْتُمُ أَحِبَّاءَهُ فَإِنَّهُ يُقَالُ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تُؤَدِّيَ جَارَكَ فَاضْرِبْ كَلْبَهُ ثُمَّ تَعْتَزِلْ فَتَكْفِرُهُمْ فَقَالُوا "أَلَصَّحَابَةُ كُلُّهُمْ فِي النَّارِ إِلَّا عَلِيٌّ ثُمَّ قَالَ كَانَ عَلِيٌّ هُوَ النَّبِيُّ فَأَخْطَأَ جِبْرِيلُ

“Râfizîliğin ortaya çıkışı şöyle olmuştur: Zındıklardan bir topluluk bir araya gelip, “Müslümanların Peygamberine sövelim” dediler. Onların büyüğü; “böyle yaparsak öldürülürüz” deyince, şu karara vardılar: “O halde onların dostlarına sövelim. Zira ne demişler “Komşuna eziyet vermek istiyorsan, onun köpeğini döv.” Bu karardan sonra dağıldılar. Ashab-ı Kiram’ı küfür ile itham etmeye cür’et ettiler. “Hz. Ali müstesna, Sahabe-i Kiram’ın (haşa) tamamı Cehennemdedir. Hz. Ali ise (haşa) nebi idi. Cebrâil (a.s.) hata etti.”, demeye başladılar.¹⁵

Tabiki, Ashab-ı Kiramı küfürle itham eden bir topluluktan, Hadis-i Şerifler ile amel etmeleri beklenilemez. Zira bütün Hadis-i Şerifleri bizlere nakleden Ashab-ı Kiram’dır.¹⁶

“Ancak unutulmamalıdır ki Kur’an-ı Kerim ve daha bir çok dini ahkam onlar sayesinde bize ulaşmıştır. Onları kötülemek dini kötülemektir.”¹⁷

¹¹ Necm 3-4

¹² Elmalılı, Hak Dini Kur’ân Dili

¹³ Sünen-i Dârimi, el-Mektebetü’ş-Şamile

¹⁴ İmam-ı Suyûtî, Miftâhu’l-Cenneh fi’l-Ihticaci bi’s-Sünne, el-Mektebetü’ş-Şamile

¹⁵ İmam-ı Suyûtî, Miftâhu’l-Cenneh fi’l-Ihticaci bi’s-Sünne, el-Mektebetü’ş-Şamile

¹⁶ İmam-ı Suyûtî, Miftâhu’l-Cenneh fi’l-Ihticaci bi’s-Sünne, el-Mektebetü’ş-Şamile

Habib ibn-i Fadale el-Mekki (r.h.) anlatır:

عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي فَضَالَةَ الْمَكِّيِّ أَنَّ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَكَرَ الشَّفَاعَةَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ يَا أَبَا نُجَيْدٍ إِنَّكُمْ تُحَدِّثُونَا بِأَحَادِيثَ لَمْ نَجِدْ لَهَا أَصْلًا فِي الْقُرْآنِ فَغَضِبَ عِمْرَانُ وَقَالَ لِلرَّجُلِ قَرَأْتَ الْقُرْآنَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ وَجَدْتَ فِيهِ صَلَاةَ الْعِشَاءِ أَرْبَعًا وَوَجَدْتَ الْمَغْرِبَ ثَلَاثًا وَالْعَدَاةَ رَكْعَتَيْنِ وَالظُّهْرَ أَرْبَعًا وَالْعَصْرَ أَرْبَعًا قَالَ لَا قَالَ فَعَنْ مَنْ أَخَذْتُمْ ذَلِكَ أَلَسْتُمْ عَنَّا أَخَذْتُمُوهُ وَأَخَذْنَاهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ جَدْتُمْ فِيهِ مِنْ كُلِّ أَرْبَعِينَ شَاءَ شَاءَةً وَفِي كُلِّ كَذَا بَعِيرًا كَذَا وَفِي كُلِّ كَذَا دِرْهَمًا كَذَا قَالَ لَا قَالَ فَعَنْ مَنْ أَخَذْتُمْ ذَلِكَ أَلَسْتُمْ عَنَّا أَخَذْتُمُوهُ وَأَخَذْنَاهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

“İmran İbn-i Husayn (r.a.) şefaatten bahsediyordu. Kavmin içinden bir zat: “Ya Ebâ Nüceyd sizler bize, Kur’an-ı Kerim’de aslını bulamadığımız şeylerden bahsediyorsunuz.”, deyince gadaba geldi. O kimseye; “Kur’an Kerimi’i hiç okudun mu?”, dedi.

O da “evet okudum” deyince, “Peki, Kur’an-ı Kerim de yatsı namazının dört, akşam namazının üç, sabah namazının iki, öğlen namazı ve ikindi namazının dört rek’at olduğunu bulabiliyor musun?”, diye sordu. O zat “Hayır” deyince, “Bunları nerden aldınız? Siz onları bizden, biz de Rasûlüllah (s.a.v.)’den almadık mı? Peki, Kur’an-ı Kerim’de kırk koyunda (zekat olarak) bir koyun, şu kadar deve için (zekat olarak) şu kadar, şu kadar dirhem için, şu kadar zekat verileceğini bulabiliyor musun?” Adam yine “Hayır” deyince yine “Bunları nerden aldınız? Siz bizden, biz de Rasûlüllah’tan almadık mı?” diye benzer soruları sorarak, her defasında kendisi aynı cevabı vermeye devam ettiler.”¹⁸

Ayrıca Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Ashab-ı Kiram’a, Hadis-i Şerifleri nakletmek üzere emir vermiştir.

İmam-ı Beyhakî Hz. şöyle buyurur:

وَأَوْلَا ثُبُوتِ الْحُجَّةِ بِالسُّنَّةِ لَمَا قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خُطْبَتِهِ بَعْدَ تَعْلِيمِ مَنْ شَهِدَهُ أَمْرَ دِينِهِمْ أَلَا فَلْيَبْلِغِ الشَّاهِدُ مِنْكُمْ الْغَائِبُ قُرْبًا مَبْلَغِ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ

“Şayet Hadis-i Şeriflerle delil sabit olmayacak olsaydı (onlardan hüküm çıkarılmayacak olsaydı), Peygamber Efendimiz (s.a.v.) hutbesinde, kendisine şahit olanlara, dînî hususlarını öğrettikten sonra, şöyle buyurmazdı:

“Dikkat edin! Sizden bu sözlerime şahit olanlar, burada bulunmayanlara tebliğ etsin. Kendisine tebliğ olunan nice kimseler vardır ki; işitenden daha güzel muhafaza edici daha iyi anlayıcıdır.”¹⁹

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır:

نَصَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِمَّا شَيْنًا فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَ قُرْبًا مَبْلَغِ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ

“Allah-ü Teala, benden bir şey işitip de işittiği gibi onu tebliğ eden kimsenin yüzünü nurlandırır. Nice kendisine tebliğ olunan kimseler vardır ki işitenden daha iyi anlayıcıdır.”²⁰

¹⁷ İmam-ı Rabbanî, Mektubat, c.

¹⁸ İmam-ı Suyûtî, Miftâhu’l-Cenneh fi’l-İhticaci bi’s-Sünne, el-Mektebetü’ş-Şamile

¹⁹ İmam-ı Suyûtî, Miftâhu’l-Cenneh fi’l-İhticaci bi’s-Sünne, el-Mektebetü’ş-Şamile

²⁰ Sünen-i Tirmizi, el-Mektebetü’ş-Şamile

İmam-ı Suyûtî Hz. şöyle buyurur:

فَاعْلَمُوا رَحْمَتَ اللَّهِ أَنَّ مَنْ أَنْكَرَ كَوْنَ حَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلًا كَانَ أَوْ فِعْلًا بِشَرْطِهِ الْمَعْرُوفِ
فِي الْأُصُولِ حُجَّةً كُفِّرَ وَخَرَجَ عَن دَائِرَةِ الْإِسْلَامِ وَحُشِرَ مَعَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى أَوْ مَعَ مَنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ فِرْقِ
الْكُفْرَةِ

“Biliniz ki (Allah hepinize rahmet etsin) Usul-ü Fıkıh'ta maruf şartları kendisinde bulunduran, ister kavli, isterse fiili olsun, Hadis-i Nebevî'nin bir hucet (dini hükümlerin kendisinden çıkarılacağı bir delil) olduğunu inkar eden, küfre nisbet olunur. İslam dairesinden çıkar. Yahudî ve Hıristiyanlarla veya kafirlerden Allah-ü Teala'nın dilediği bir toplulukla beraber haşrolunur.”²¹

İşlerin Kur'an-ı Kerim'e arzedilmesi emredildiği gibi, Rasülüllah (s.a.v.)'in Sünnet-i Seniyyesine de arzedilmesi emredilmiştir.

Nisa Süresi'nin 59. Ayet-i Kerimesi'nde şöyle buyrulur:

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

“Sonra bir şeyde niza düştüğünüz mü hemen onu Allah'a ve Rasülü'ne arz ediniz: Allah'a ve Ahiret gününe gerçekten inanır müminlerseniz.”

“Aranızda yegane hakem ve hâkim Allah ve Peygamberi tanıyınız.”²²

رَوَى الْإِمَامُ الشَّافِعِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمًا حَدِيثًا وَقَالَ إِنَّهُ صَحِيحٌ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ أَتَقُولُ بِهِ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ
فَاضْطَرَبَ وَقَالَ يَا هَذَا أَرَأَيْتَنِي نَصْرَانِيًّا أَرَأَيْتَنِي خَارِجًا مِنْ كَنِيسَةٍ أَرَأَيْتَ فِي وَسْطِي زُنَّارًا أَرَوِي حَدِيثًا عَنِ
رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا أَقُولُ بِهِ

“Bir gün İmam-ı Şafii Hz. bir Hadis-i Şerif rivayet etmişti. Arkasından da “bu sahihtir” buyurmuştu. Bu esnada bir kail, “Sen de böyle mi hükmediyor, böyle mi düşünüyorsun, ya Ebâ Abdillâh!” deyince İmam-ı Şafii Hz. titremeye başladı ve “Ey fılan, Sen beni Hıristiyan olarak gördün mü? Ya Kiliseden çıkarken? Peki, sen beni hiç belime zünnar bağladığım halde gördün mü? Ben Rasülüllah (s.a.v.)'den bir hadis nakledeceğim de onun gibi düşünmeyeceğim! (Hiç böyle şey olur mu!)”²³

Yine Nisa Süresi'nin 65. Ayet-i Kerimesi'nde şöyle buyrulur:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Yok yok, rabbına kasem ederim ki, onlar, aralarında çıkan çapaşık işlerde, seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükümde, nefislerinde hiçbir darlık duymadıkça, iman etmiş olmazlar.”²⁴

²¹ İmam-ı Suyûtî, Miftâhu'l-Cenneh fi'l-İhticaci bi's-Sünne, el-Mektebetü'ş-Şamile

²² Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili

²³ İmam-ı Suyûtî, Miftâhu'l-Cenneh fi'l-İhticaci bi's-Sünne, el-Mektebetü'ş-Şamile

²⁴ Nisa 65

Allah'a arz ile murad Kur'an-ı Kerim'e; Rasülüllah (s.a.v.)'e arz ile murad da Sünnet-i Seniyye'ye arz etmektir.²⁵

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyururlar:

لَا الْفَيْنَ أَحَدٌ مِّمَّا عَلَى أَرِيكْتِهِ يَأْتِيهِ الْأَمْرُ مِنْ أَمْرِي مِمَّا أَمَرْتُ بِهِ أَوْ نَهَيْتُ عَنْهُ فَيَقُولُ لَا نَدْرِي مَا
وَجَدْنَا فِي كِتَابِ اللَّهِ اتَّبَعْنَاهُ

“Sizden birinize, (süslü) koltuğuna yaslanmış, emrettiğim veya nehyettiğim emirlerimden dinî bir husus kendisine gelip de “Biz Allah'ın Kitabı'nda bulamadığımız şeyleri bilemeyiz ki ona tabi olalım.”, diye söylerken asla rastlamayayım!”²⁶

Diğer bir Hadis-i Şerifleri'nde de;

أَلَا إِنِّي أُوتِيتُ الْكِتَابَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ إِلَّا يُوشِكُ رَجُلٌ شَبَعَانُ عَلَى أَرِيكْتِهِ (السَّرِيرِ) يَقُولُ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْقُرْآنِ فَمَا
وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَلَالٍ فَأَحِلُّوهُ وَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَرَامٍ فَحَرِّمُوهُ

“Dikkat edin! Muhakkak ki bana Kitap ve Kitapla beraber onun kadarı verildi. Dikkat edin! (Süslenmiş) Koltuğunda, doymuş (ahmak) bir adamın (şöyle demesi) yakındır: “Size bu Kur'an lazımdır. Onda bulduğunuz helalleri helal, haramları haram diye hükmediniz...”²⁷, buyurmuşlardır.

İmam-ı Beyhakî Hz. buyurur ki: “Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu mealdeki Hadis-i Şerifler ile kendisinden sonra Hadis-i Şeriflerini reddedecek böyle sapık insanların çıkacağını (bir mucize olarak) önceden bildirmiştir.”²⁸

Ulemamız yukarıdaki Hadis-i Şerifler'de geçen “koltuğuna yaslanmış” ifadesini “süslenmiş koltuğuna”²⁹ diye; “doymuş” ifadesini de “ahmak”³⁰ diye şerh etmişlerdir. Böylece daha o günden, bugün ortaya çıkan, Sünnet inkarcısı bazı kimselerin hallerini vasfetmekle keramet göstermişlerdir.

Günümüz Müslümanlarının ekserisinin cahil olduğu mühim bir husus vardır. Acaba farzlar ve haramlar Kur'an-ı Kerim ile sabit olduğu gibi, Hadis-i Şerifler ile de sabit olur mu?

Bu sorunun cevabı İrbaz bin Sariye (r.a.)'ın rivayet ettiği şu Hadis-i Şerif'te açık olarak görülmektedir:

“Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ile Hayber'de konaklamıştık. Onun yanında Ashab-ı Kiram'dan olanlar da vardı. Hayber'in sahibi azgın ve kötü bir adamdı. Rasülüllah (s.a.v.)'e gelerek “Ya Muhammed (s.a.v)! Sizin için bizim hımarlarımızı kesmek, meyvelerimizi yemek, kadınlarımızı dövmek var mıdır?” dedi. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) (bu sözler üzerine) gadaplandı ve “Ey Avf'ın oğlu! Atına bin, sonra şöyle seslen: Dikkat edin Cennet ancak müminlere helal olur, namaza toplanın!” Ashab-ı Kiram namaz için toplandı. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) onlara namaz kıldırıldı. Sonra kalktı ve şöyle buyurdu:

²⁵ İmam-ı Suyûtî, Miftâhu'l-Cenneh fi'l-Ihticaci bi's-Sünne, el-Mektebetü's-Şamile

²⁶ Sünen-i Ebî Dâvûd, el-Mektebetü's-Şamile (Avnü'l-Mâ'bud şerhine dikkat edilerek yazıldı.)

²⁷ Senen-i Ebi Davud Hadis No: 4604, Avnü'l-Mâ'bud şerhine dikkat edilerek yazıldı

²⁸ İmam-ı Suyûtî, Miftâhu'l-Cenneh fi'l-Ihticaci bi's-Sünne, el-Mektebetü's-Şamile

²⁹ Abadî, Avnü'l-Ma'bud Şerh-u Sünen-i Ebî Davud, el-Mektebetü's-Şamile

³⁰ Abadî, Avnü'l-Ma'bud Şerh-u Sünen-i Ebî Davud, el-Mektebetü's-Şamile

أَيَحْسَبُ أَحَدُكُمْ مُتَّكِنًا عَلَى أَرِيكَتِهِ قَدْ يُظُنُّ أَنَّ اللَّهَ لَمْ يُحَرِّمْ شَيْئًا إِلَّا مَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ أَلَا وَإِنِّي وَاللَّهِ قَدْ وَعَظْتُ
وَأَمَرْتُ وَنَهَيْتُ عَنْ أَشْيَاءٍ إِنَّهَا لَمِثْلُ الْقُرْآنِ أَوْ أَكْثَرُ وَأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يُجَلِّ لَكُمْ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتَ أَهْلِ
الْكِتَابِ إِلَّا بِالْأَيْدِيِ وَلَا ضَرْبِ نِسَائِهِمْ وَلَا أَكْلِ ثِمَارِهِمْ إِذَا أُعْطُوا الَّذِي آتَى عَلَيْهِمْ

“Sizden biriniz koltuğuna yaslanır olduğu halde şöyle mi zanneder: Allah-ü Teala Kur’an-ı Kerim’inde olanlardan başka hiçbir şeyi haram kılmamıştır? Dikkat edin! Muhakkak ki ben vallahi vaaz ettim, emrettim ve bir çok şeyden nehyettim ki onlar Kur’an-ı Kerim’de olanlar kadar hatta daha fazladır. Şüphesiz ki Allah (c.c.) sizin için ehl-i kitabın (zimmet altında olanlarının) evine girmeyi helal kılmadı. İzin ile olmak müstesna. Yine size cizyelerini verdikleri zaman kadınlarını dövmeyi, meyvelerinden yemeyi helal kılmamıştır.”³¹

İkinci bir iddia ise şöyledir:

“Bu sözlerin Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’e ait olduğunu nereden bilelim. ”

Bu iddiada bulunmadan önce Selef-i Salihin tarafından, Sünnet müessesesinin muhafazası için neler yapılmış; Hadis-i Şerifler günümüze kadar getirilirken ne derece dikkat ve itina gösterilmiş bunu iyi araştırmak gerekir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ile beraber vahye şahid olmuş Ashab-ı Kiram’ın, sünnet müessesesini muhafaza için nasıl hareket ettiğine şöyle bir göz atalım.

Kur’an-ı Kerim henüz cem olunmamıştı. Ayet-i Celiler ile Hadis-i Şeriflerin, bilmeyenler tarafından karıştırılma ihtimali vardı.

Bu sebeple Ayet-i Kerimler kayıt altına alınıyor, onun tefsir-i mahiyetinde olan Hadis-i Şerifler ise ezber de tutulmaya çalışılıyordu.

Bununla beraber Rasülüllah (s.a.v.)’in Ashab-ı Kiram içinde mübarek sözlerini yazma ruhsatını verdikleri kimseler de olmuştur.

Ebu Hüreyre (r.a.) anlatır:

كَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يَجْلِسُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَيَسْمَعُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ -
الْحَدِيثَ فَيُعْجِبُهُ وَلَا يَحْفَظُهُ فَشَكَا ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَسْمَعُ مِنْكَ
الْحَدِيثَ فَيُعْجِبُنِي وَلَا أَحْفَظُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - « اسْتَعِينْ بِيَمِينِكَ ». وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ لِلخَطِّ

“Ensar-ı Kiram’dan bir adam, Rasülüllah (s.a.v.)’in yanında oturuyordu. Ondan Hadis-i Şeriflerini dinliyor ve çok beğeniyordu. Fakat onu muhafaza edemiyordu. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’e şikâyetini arz edip “Ya Rasülallah! Ben sizin mübarek sözlerinizi dinliyorum. Onları beğeniyor, fakat muhafaza edemiyorum.”, dedi. Rasülüllah (s.a.v.) “Elinden yardım talep et! (ondan istifade et)” buyurup bir taraftan da eliyle yazıyı ima etti”³²

Ashab-ı Kiram, Rasülüllah (s.a.v.)’in Hadis-i Şeriflerini ondan duydukları gibi muhafaza etmek için sonsuz gayret gösteriyorlardı. Sırf Rasülüllah (s.a.v.)’den işitilmiş bir Hadis-i Şerifi te’yid için, o günün şartlarıyla kilometrelerce yol katedenler olurdu.

³¹ Sünen-i Ebi Davud, el-Mektebetü’ş-Şamile

³² Sünen-i Tirmizi, el-Mektebetü’ş-Şamile

Atâ ibn Ebî Rebâh anlatır:

Ebu Eyyüb (r.a.), Rasûlüllah (s.a.v.)’den işittiği Hadis-i Şerif’i sorup te’yid etmek için, Mısır’da bulunan Ukbe ibni Âmir (r.a.)’ın yanına gitmişti.

Bu arada Ukbe bin Âmir (r.a.) durumu haber almış acele olarak Ebu Eyyub (r.a.)’ın yanına gelmişti. Onunla kucaklaşıp seyahatinin sebebini sormuştu. Ebu Eyyub (r.a.): “Rasûlüllah (s.a.v.)’den işittiğim müminin hatalarını setretmek ile alakalı olan hadis-i şeriftir! Onu sen ve benden başka işiten artık kalmadı.”, diye cevap verdi. Ukbe (r.a.) şöyle devam etti: “Evet. Ben Rasûlüllah (s.a.v.)’in şöyle buyurduğunu işitmişim: “Dünyada müminin aybını örteni Allah-ü Teala da kıyamet gününde örter.” Eba Eyyub (r.a.): “Doğru söyledin.”, dedi ve hemen bineğine doğru yöneldi. (Başka bir şey ile meşgul olmadan) Medine’ye dönmek üzere bineğine bindi.³³

Sahih-i Buharî’de kaydedildiğine göre, Sahabe-i Kiram’dan Cabir ibn-i Abdillah (r.a.) bir tek Hadis-i Şerif’i öğrenebilmek için bir aylık yolu katetmiştir.³⁴ Yine Abdullah ibn-i Abbas (r.anhüma)’dan bu mevzuda şöyle bir rivayet vardır. “Hz. Peygamber (s.a.v.)’in ashabından birinin elinde bir Hadis olduğunu işitiyorum. Ona haber göndersem hemen gelir ve o Hadis-i Şerif’i bana rivayet eder; fakat ben, onun kapısına gidiyor ve Hadis’i ondan alıyorum.”³⁵

Hulefa-i Raşidin ve bilhassa Hz. Ömer (r.a.) Hadis-i Şerifler’in, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’den işitildiği kat’i olarak bilinenler hariç, rasgele çoğaltılmasına şiddetle karşı çıkıyorlardı.

Hal böyle olunca, Sahabe-i Kiram çok şey duydukları halde, çok az rivayet ediyordu. Aşere-i Mübeşşere’den olan Said bin Zeyd (r.a.) gibi, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’den hiç Hadis-i Şerif rivayet etmeyen sahabiler de mevcuttu.

Hatta Sahabe-i Kiram, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’den hadis rivayet etmeyi, tehlikesi sebebiyle yıldırım çarpmasının insana vereceği zarara benzetiyor, مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ فَلْيَنْبِئُوا مَعْدَهُ مِنَ النَّارِ “Benim üzerime yalan isnad eden cehennemdeki oturacağı yerini hazırlasın”³⁶ tehdidinin ağırlığıyla, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in sözlerini söylerken dahi “Rasûlüllah (s.a.v.) şöyle buyurdu” demekten son derece kaçınıyorlardı.

Amr bin Meymun (r.a.) anlatır: “İbn-i Mes’ud (r.a.) Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in sözlerine son derece hürmet eder, bir hata yaparım diye hiçbir zaman “Rasûlüllah (s.a.v.) şöyle buyurdu” demezdi. Günlerden bir gün, kendisini ziyarete gitmişim. Sözünün bir yerinde bu ifadeyi kullandığımı farkettim. Ne zaman ki “Kale Rasûlüllah (s.a.v.)” dedi, yaptığı rivayetin ağırlığından başını aşağıya doğru eğdi. Damarları şişti, gözleri yerinden fırlayacak gibi oldu. Elbisesinin düğmelerini kopartacak kadar akli başından gitmiş bir vaziyette ayakta öylece kaldı.”³⁷

Bir de çokça Hadis-i Şerif rivayet etmiş olan eshabın dikkatlerini inceleyelim. Acaba onlar, her duyduğunu rivayet ettikleri için mi, çok hadis rivayet etmiş olarak bilinmektedirler. Bu zatlardan üçüncü sırada bulunan Enes bin Malik (r.a.) şöyle buyurur:

“Eğer hata yapmaktan korkmasaydım, size Rasûlüllah (s.a.v.)’den duyduğum daha bir çok Hadis-i Şerif’i rivayet ederdim.”

³³ Müsned-i Hamîdî, el-Mektebetü’ş-Şamile

³⁴ Sahih-i Buharî, el-Mektebetü’ş-Şamile

³⁵ İbn-ü Abdi’l-Berr, Cami’u Beyani’l-İlmi ve Fazlihi, el-Mektebetü’ş-Şamile

³⁶ Sahih-i Buharî, el-Mektebetü’ş-Şamile

³⁷ Muhammed el-Hatib, es-Sünnetü kable’t-Tedvin, s.63

Yine bu çok Hadis-i Şerif rivayet edenlerden Ebu Hüreyre (r.a.) kendisine Hz. Ömer (r.a.)'ın şu sözünü ölçü almıştı:

بِحَسْبِ الْمَرْءِ مِنَ الْكُذِبِ أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ

“Kişiye yalan olarak, her duyduğunu söylemesi yeter.”³⁸

İşte, dört büyük halife devrinde bu hassasiyetten asla uzaklaşmamış, uydurma hadislerin önüne geçmek için büyük gayret sarfedilmişti. Bu hususta Hz. Osman (r.a.)'ın halifeliği sırasında minbere çıkarak, halkına yaptığı hitabet, numune teşkil eder: “Ey insanlar! Hz. Ebu Bekir (r.a.) ve Hz. Ömer (r.a.) zamanında benim duymadığım bir hadisi rivayet etmeyi hiç kimseye helal görmem”³⁹

Velhasıl bu tür soru ve iddiaların cevaplarını Usul-i Hadis kitaplarında bulmak mümkündür. Ömründe bir defa dahi olsa yalan konuştuğu tesbit edilen ravînin adaleti düşürülmüş, rivayet ettiği hiçbir hadis kabul edilmemiştir.

Hadis rivayet eden kimsenin, dini ve dünyevi yaşantısına, zekasına, hadisle amel edip-etmeyişine, rivayet ettiği hadisin başka delillere muhalif olup-olmayışına varıncaya kadar her türlü husus araştırılmış, bu ölçülere göre Hadis-i Şerifler tasnif edilmiştir.

Evet, günümüze kadar ulaşan hadisler içinde uydurulmuşları da vardır. Ancak bunların hepsi muayyen isimler altında toplanıp tespiti yapılmıştır. Şu halde “Sahih” ismi altında zikredilen Hadis-i Şeriflere dahi dil uzatmak, “yok böyle bir şey, uydurmadır bunlar”, demeye cür’et etmek, bu kadar emeğe ve ulemamızın ta Ashab-ı Kiram’dan buyana, gösterdikleri sonsuz gayretlere saldırmak olur.

Rasülüllah (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır:

إِذَا ظَهَرَتِ الْبِدْعُ فِي أُمَّتِي وَشَمَّ أَصْحَابِي فَلْيُظْهِرِ الْعَالِمُ عِلْمَهُ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ
أَجْمَعِينَ

“Bid’atler ümmetim arasında zâhir olduğu, ashabıma sövüldüğü zaman, alim ilmini izhar etsin. Eğer bunu yapmazsa, Allah’ın laneti de meleklerin laneti de insanların tamamının laneti de onun üzerine olur.”⁴⁰

Hz. Üstamız (k.s.) şöyle buyururlar:

يَا مَعْشَرَ الْإِسْلَامِ هَلْ تَظُنُّونَ يُفْتَرَىٰ وَ يُكذَّبُ عَلَىٰ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ نَحْنُ أَحْيَاءُ

“Ey İslam Ma’şeri (Cemaati)! Biz hayatta olduğumuz müddetçe Rasülüllah (sav)’ın ashabına iftira atılabileceğini ve yalan isnad edilebileceğini mi zannediyorsunuz? (Böyle bir zanna kapılmayınız) Çünkü biz (ehl-i sünnet cemaati) hayattayız.”

³⁸ Sahih-i Müslim, el-Mektebetü’ş-Şamile

³⁹ Muhammed el-Hatib, es-Sünnetü kable’t-Tedvin, s.66-67

⁴⁰ İmam-ı Suyuti, Miftâhu’l-Cenneh fi’l-Ihticaci bi’s-Sünne, el-Mektebetü’ş-Şamile